

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας
“ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ”

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Επανάσταση στην σκέψη

Τόλμη στην ζωή

Ανατροπή των συντηρητικών πολιτικών
και αλλαγή των πολιτικών συσχετισμών

Περιεχόμενα

Πρόλογος

1. Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση και ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ

- 1.1. Η νέα δομή του κράτους, η περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση.
- 1.2. Η δομή της περιφέρειας - Όργανα και λειτουργία - Ρόλος και αρμοδιότητες
- 1.3. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, η περιφερειακή πολιτική και ο περιφερειακός προγραμματισμός
- 1.4. Ο Δημοκρατικός προγραμματισμός και οι Αναπτυξιακοί θεσμοί

2. Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις του ΣΥΝ για την Περιφέρεια Στ. Ελλάδας

- 2.1. Κοινωνικά και Οικονομικά δεδομένα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας
- 2.2. Δυνατότητες και προοπτικές της περιφέρειας.
- 2.3. Το κεντρικό αναπτυξιακό πρόβλημα και η προοπτική
- 2.4. Οι πολιτικές της Δ' Προγραμματικής περιόδου (ΠΕΠ, Τομεακές πολιτικές, Ε.Σ.Π.Α. Π.Α.Α. κ.λ.π.)
- 2.5. Οι θέσεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ για τον υφιστάμενο περιφερειακό προγραμματισμό.
- 2.6. Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις της αριστεράς για την περιφέρεια Στ. Ελλάδας
 - 2.6.1. Οι τομείς παραγωγής (α' γενής, β-γενής και γ-γενής τομέας)
 - 2.6.2. Οι τεχνικές και κοινωνικές υποδομές στην Περιφέρεια
 - 2.6.3. Η προστασία των φυσικών πόρων
 - 2.6.4. Νέες αναπτυξιακές πολιτικές και καινοτομίες για μια νέα πορεία στην περιφέρεια
 - 2.6.5. Νέες μορφές κοινωνικής και συλλογικής οικονομίας

3. Επίλογος

Πρόλογος

Ξεκινήσαμε τον Νοέμβριο του 2008 με μια ημερίδα του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ στην Περιφέρεια, με θέμα **«Κράτος-Αυτοδιοίκηση και Αριστερά»** και με κεντρικό σύνθημα “Συζητάμε με τους πολίτες-ΣΥΝ-διαμορφώνουμε το πρόγραμμά μας”.

Δύο χρόνια μετά, στο παρόν κείμενο **“Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις-Σχέδιο Προγράμματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας”** καταθέτουμε τις ιδέες και προτάσεις της περιφερειακής οργάνωσης του ΣΥΝ. Επιδιώξαμε να συνθέσουμε παλιές και νέες επεξεργασίες, να συμπυκνώσαμε προβληματισμούς φίλων και συντρόφων από τα τμήματα του ΣΥΝ, να εξειδικεύσουμε το κεντρικό Πρόγραμμα του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ στα θέματα ανάπτυξης και περιφερειακής πολιτικής.

Δυό «σταθερές» καθόρισαν τις επιλογές μας.

Η πρώτη : Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ **συγκροτείται ως «κόμμα προγραμματικής πολιτικής»** και παλεύει μέσα και έξω από τους θεσμούς, **υπηρετώντας μια στρατηγική συνεχών αλλαγών και ρήξεων** με το σύστημα-ως μια ενιαία διαδικασία-που ωθούν την κοινωνία προς τα αριστερά. Συνεπώς δεν μπορούμε παρά να διατυπώνουμε ένα συγκεκριμένο προγραμματικό λόγο για την περιφέρεια, την άσκηση πολιτικής, την κοινωνική και αναπτυξιακή διαδικασία σε αυτήν.

Η δεύτερη : Η **«χρησιμότητα»** της αριστεράς. Βιώνουμε μια πολιτική περίοδο πυκνών, σημαντικών και δραματικών-για την κοινωνία και την περιφέρεια-ανακατατάξεων, που δείχνει (και) τα όρια του μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος. Με τον επανασχεδιασμό του διοικητικού συστήματος της χώρας, ανοίγονται νέες προκλήσεις, νέα πεδία πολιτικών αντιπαραθέσεων & διαλόγου, και κυρίως σχεδιασμών για το μέλλον. Η **«χρησιμότητα της αριστεράς»** δεν είναι συνώνυμη με την ρητορική της εκφώνηση. Συνεπώς σε αυτές τις προκλήσεις, χρειαζόμαστε **ειδικεύσεις** για την “σημερινή πραγματικότητα” και **γενικεύσεις** για το μέλλον, όχι μόνον για την διαμόρφωση της πολιτικής των μεγάλων οριζόντων για την αριστερά, αλλά και για την απόδειξη χρησιμότητας του πολιτικού μας φορέα.

- Το κείμενο «Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις-ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ» του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ της Στερεάς Ελλάδας **εντάσσεται στον γενικευμένο προγραμματικό εξοπλισμό της πολιτικής του ΣΥΝ.** Είναι μια φιλόδοξη **προσπάθεια παραγωγής πολιτικής στο νέο χωρικό πεδίο της περιφέρειας**, προσπάθεια να φτιαχτεί **ένα σχέδιο για την περιφέρεια και την αυτοδιοίκηση**, μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τον **τρόπο σχεδιασμού** και για την **άσκηση αναπτυξιακής και περιφερειακής**

πολιτικής στην περιφέρεια, με το βλέμμα στραμμένο στην Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση. Στόχος μας είναι η **“περιφερειοποίηση”** του κεντρικού προγράμματος του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ και **όχι η επαναδιατύπωση αυτού.**

- Το κείμενο «Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις-ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ», αποτελεί **ένα κείμενο μακράς πνοής, δεν αφορά άμεσα τις περιφερειακές εκλογές, δεν αποτελεί εκλογική διακήρυξη** του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ. Οι βασικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις αφορούν **τον τρόπο που αντιλαμβάνεται η αριστερά την λειτουργία της περιφερειακής αυτοδιοίκησης, την ανάπτυξη και την αποκέντρωση, τον περιφερειακό προγραμματισμό, την συμμετοχική δημοκρατία** στους περιφερειακούς θεσμούς, την **παραγωγική ανασυγκρότηση της περιφέρειας, την προστασία των φυσικών πόρων**, το μέλλον της περιφέρειας ως θεσμικής οντότητας.

- Στο κείμενο διατυπώνονται **προτάσεις για θεσμικές μεταβολές, νέους θεσμούς, νέα αναπτυξιακά εργαλεία** και οι κατευθύνσεις ενός αναπτυξιακού προγράμματος **για την Περιφέρεια**, προτάσεις για τις κοινωνικές και τεχνικές υποδομές, καθώς και η μεθοδολογία που προτάσσει ο ΣΥΝ για την υλοποίηση αυτών. Ταυτόχρονα δεν αποτελεί ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα έργων / επενδύσεων με την έννοια που γνωρίσαμε τα έως τώρα τρέχοντα Περιφερειακά Προγράμματα.

- Οι προτάσεις μας **αφορούν όχι μόνον τα όργανα προγραμματισμού, αλλά κυρίως τις κοινωνικές δυνάμεις** της περιφέρειας που καλούνται **να αναλάβουν δράση στο πεδίο της πολιτικής**, του **αναπτυξιακού προγραμματισμού και της περιφερειακής πολιτικής**, στα νέα δηλαδή πεδία της κοινωνικής συμμετοχής, πολιτικής έκφρασης και δραστηριοποίησης.

- Στο κείμενο «Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις-ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ», δεν θα επαναληφθούν οι θέσεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ για **τον νόμο 3852/2010, την πολιτική συγκυρία, την οικονομική κατάσταση**. Για τα θέματα αυτά ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ έχει τοποθετηθεί με σαφήνεια στο πολιτικό, κοινοβουλευτικό πεδίο και στα πεδία των κοινωνικών αγώνων.

- Τέλος το «ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ» θα βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με τους πολίτες και εντός του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ. Διότι **χρειαζόμαστε επικαιροποίηση και αξιολόγηση στόχων, ρεαλιστικότητα και εφικτότητα** στις προτάσεις μας.

**Η Επιτροπή Σχεδιασμού
των Αναπτυξιακών Κατευθύνσεων-ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ Στερεάς Ελλάδας**

- *Για να ξανακάνουμε επίκαιρες τις έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης, της αποκέντρωσης, της τοπικής δημοκρατίας και της εταιρικής κοινωνικής συμφωνίας σε τοπικό επίπεδο.*
- *Για την Ελλάδα των αυτοδιοικούμενων περιφερειών, της χωρικής, οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.*
- *Για την εξυπηρέτηση των αναγκών των ανθρώπων στην περιφέρεια, για την βελτίωση της ποιότητας ζωής.*
- *Για την δημοκρατική ανασυγκρότηση της Αυτοδιοίκησης και την κοινωνική συμμετοχή σε θέματα διακυβέρνησης.*
- *Για ένα εναλλακτικό φιλολαϊκό κοινωνικό μοντέλο διακυβέρνησης της Περιφέρειας.*
- *Για την ενίσχυση της Δημοκρατίας και την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών*

1. Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση και ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ

1.1. Η νέα δομή του κράτους, η περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση Στερεάς Ελλάδας

Με βάση την διάθρωση που προβλέπεται στον Νόμο 3852/2010 του ΥΠΕΣ η αυτοδιοικητική περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας συγκροτείται από την αιρετή Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση η οποία έχει :

- Πέντε περιφερειακά διαμερίσματα : Βοιωτίας, Φθιώτιδας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φωκίδας
- 25 ΟΤΑ, 92 Δημοτικές Κοινότητες και 750 Τοπικά Διαμερίσματα

Η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση υπάγεται διοικητικά στην Γενική Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας

Χάρτης : Η νέα διάρθρωση της Αυτοδιοίκησης στην Στερεά Ελλάδα

1.2. Η δομή της περιφέρειας - Όργανα και λειτουργία - Ρόλος και αρμοδιότητες

Όργανα και λειτουργία

- Το Περιφερειακό Συμβούλιο Στερεάς Ελλάδας αποτελείται από 53 μέλη, με αιρετό περιφερειάρχη και 5 αντιπεριφερειάρχες.
- Τα όργανα του Περιφερειακού Συμβουλίου προβλέπονται στον Νόμο **3852/2010**

Ρόλος και αρμοδιότητες

Οι αρμοδιότητες της περιφερειακής αυτοδιοίκησης προβλέπονται στον Νόμο 3852/2010 βλέπε άρθρο 186 : αρμοδιότητες 311)

1.3. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, η περιφερειακή πολιτική και ο περιφερειακός προγραμματισμός

Περιφερειακή πολιτική και ανάπτυξη....

Η διοικητική μεταρρύθμιση ξανανοίγει (;) την συζήτηση για την περιφερειακή ανάπτυξη και την άσκηση πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο.

Παρά το γεγονός ότι στην καρδιά του προβλήματος της διοικητικής μεταρρύθμισης θα έπρεπε να βρίσκονται τα θέματα **της δομικής κρίσης της αυτοδιοίκησης, της ουσιαστικής αποκέντρωσης του κράτους και, της περιφερειακής πολιτικής,** η εφαρμοζόμενη μεταρρύθμιση έρχεται να **αντιμετωπίσει μονομερώς και ρυθμιστικά τα θέματα εξορθολογισμού της διοίκησης.**

Ενταγμένη **στα πλαίσια και υπό το βάρος** του προγράμματος σταθερότητας και του Μνημονίου δείχνει προκαταβολικά τα όρια των επιλογών της κυβέρνησης.

Η χώρα μας, για λόγους που αφορούν κυρίως την διαμόρφωση του συγκεντρωτικού ελληνικού κράτους στην εξελικτική του πορεία, **δεν απέκτησε εμπειρία περιφερειακού προγραμματισμού και περιφερειακής πολιτικής.**

Μέχρι σήμερα η περιφερειακή πολιτική χωρίς συνδετικό ιστό, συνολικό σχέδιο και όραμα από περίοδο σε περίοδο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, **καταγράφεται ως πολιτική εφαρμογής** στην Περιφέρεια, **Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και Σχεδίων** στα πλαίσια του εθνικού προγραμματισμού.

Η σχετική πολιτική πρακτική εξαντλούνταν σε **κατανομές κονδυλίων μεταξύ περιοχών,** σε επί μέρους έργα υποδομών πολλές φορές αμφίβολου χρησιμότητας και χρηστικότητας, **σε άγχος απορροφήσεων δαπανών-εισροών για να μην χαθούν,** σε **οικονομικά μεγέθη και βελτίωση των ποσοστών, σε αριθμό έργων** και απλής κάλυψης των αρχικών πλάνων και κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κυρίως χαρακτηρίζονταν από την **απλή μεταφορά Ευρωπαϊκών πρακτικών** στον τομέα της Οικονομικής Περιφερειακής Ανάπτυξης που προσαρμόζονταν σε Εθνικό Επίπεδο στα κανονιστικά ευρωπαϊκά πλαίσια και ελάχιστα σε πρωτογενή **εθνικά συνταχθέντα αναπτυξιακά σχέδια** που διεκδικούσαν χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή και Ευρωπαϊκούς Πόρους.

Η πολιτική στην περιφέρεια **ήταν το απότοκο και μακρύ χέρι της κρατικής πολιτικής** τα δε όργανα στην περιφέρεια αποτελούσαν και **αποτελούν εξαρτήματα της κεντρικής διοίκησης.**

Μιλώντας για άσκηση περιφερειακής πολιτικής **με την σχετική της αυτονομία από τον εθνικό σχεδιασμό**, είμαστε υποχρεωμένοι να μιλήσουμε **για την περιφερειακή ανάπτυξη, τον περιφερειακό προγραμματισμό, και τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις** να ασκηθεί περιφερειακή πολιτική.

Κεντρικοί άξονες της περιφερειακής πολιτικής της σύγχρονης αριστεράς του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ αποτελούν : Η **ενίσχυση της δημοκρατίας** και των **θεσμών συμμετοχής** του πολίτη απέναντι στην παρακμή των δημοκρατικών και κοινοβουλευτικών θεσμών, η **ενίσχυση των νέων** αυτοδιοικητικών θεσμών **για την διεύθυνση** των τοπικών κοινωνιών, ο **κοινωνικός προγραμματισμός και η κοινωνική ανάπτυξη** της Περιφέρειας, η **άρση της αντινομίας κέντρου και περιφέρειας**, και ο αγώνας για μια **νέα κοινωνική πραγματικότητα που θα υπερβαίνει** τον οικονομικό **νεοφιλελευθερισμό** και τις καταστροφικές διαστάσεις της κυρίαρχης σήμερα πολιτικής **που αποδομεί την συνοχή** των τοπικών κοινωνιών.

Η αριστερά και ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ δύναμη της αυτοδιοίκησης και της αποκέντρωσης.

Για την αριστερά και τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ είναι αναγκαία η (ανα)διάθρωση των **τριών βαθμίδων και επιπέδων άσκησης πολιτικής και αυτοδιοικητικής πολιτικής** στα πλαίσια μίας γενικότερης **αποκεντρωτικής αναδιάρθρωσης** του διοικητικού συστήματος της χώρας μας.

Μια αναδιάρθρωση με κατανομή διαφορετικών ρόλων, για το **κεντρικό Κράτος, την Περιφερειακή και, Τοπική αυτοδιοίκηση**, μέσα από τον αναγκαίο συντονισμό, διάλογο και συνάρθρωση των επιπέδων προγραμματισμού της κοινωνίας. Και τούτο διότι :

α) Ιστορικά, μέσα στο χρόνο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο επίπεδο των κοινοτήτων και των Δήμων (αστικών, αγροτικών ΟΤΑ) έχει **«καταγράψει» λαμπρά παραδείγματα** στην δική της μακρόχρονη διαδρομή, ασκώντας ρόλους και αρμοδιότητες, κατανέμοντας πόρους και μέσα :

με βάση το **«τεκμήριο αρμοδιότητας»**, δηλαδή όλες τις τοπικές αρμοδιότητες -όσες δεν αναφέρονται στη διεύθυνση της κοινωνίας συνολικά- να ανήκουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και, με βάση **την «αρχή της επικουρικότητας»** κατά τον κανόνα, δηλαδή, ότι τα προβλήματα πρέπει να αντιμετωπίζονται στο εγγύτερο δυνατόν προς τον πολίτη επίπεδο.

β) Η **θεσμική συγκρότηση** των **Αυτοδιοικούμενων Περιφερειών**, είναι εξαιρετικά κρίσιμο βήμα για την υπέρβαση της δομικής κρίσης του διοικητικού μας συστήματος, αλλά και την υπέρβαση της εξάρτησης της Αυτοδιοίκησης από το Κράτος.

γ) Ο ρόλος του **κεντρικού κράτους παραμένει και είναι** εξαιρετικά σημαντικός, όχι μόνο διότι σε αυτό το επίπεδο αυτού ασκούνται οι πολιτικές λειτουργίες της κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, αλλά και διότι στο πλαίσιο του σχεδιάζεται και πραγματώνεται στις **γενικές** της κατευθύνσεις η πολιτική της χώρας, **συντονίζεται** η δημόσια σφαίρα, καθορίζεται **το ενιαίο** νομοθετικό πλαίσιο, διασφαλίζεται η νομιμότητα **κατά τρόπο ενιαίο** σε όλη την επικράτεια.

Η πρόταση αυτή του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ έρχεται ως αποτέλεσμα **της κριτικής αποτίμησης** της πορείας των αυτοδιοικητικών θεσμών και της αναγνώρισης της αδυναμίας τους, να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες. Έρχεται σαν **ανάγκη επανατοποθέτησης του ρόλου της Αυτοδιοίκησης** στο πολιτικό μας σύστημα, ώστε πράγματι να καταστεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση φορέας ουσιαστικής δημοκρατίας και διαφάνειας. Σήμερα περισσότερο από ποτέ, χρειάζονται **νέες πολιτικές διεύθυνσης της τοπικής κοινωνίας και της περιφέρειας** νέες πολιτικές και **ως προς το περιεχόμενο** και **ως προς τους στόχους** και ως προς τους τρόπους που οι πολιτικές αυτές σχεδιάζονται, ασκούνται, και υλοποιούνται.

(από τις δημόσιες εκδηλώσεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ Στερεάς Ελλάδας με θέμα : Κράτος, Αυτοδιοίκηση & Αριστερά)

Φωτο 1: Ημερίδα ΣΥΝ Λαμία 2-11-2008,

Φωτο 2 : Ημερίδα ΣΥΝ – Λαμία 2-11-2010

Φωτο 3: Ημερίδα ΣΥΝ– Λιβαδειά 20-4-2010

Η πρότασή μας στοχεύει **στην υπέρβαση του παλιού**, προς μια νέα συγκρότηση της τοπικής κοινωνίας και της περιφέρειας, προς ένα νέο-εφικτό κόσμο· υποστηρίζοντας **τις αντιστάσεις και διεκδικήσεις των φτωχών και καταπιεσμένων** με συγκεκριμένους τρόπους, μέσα στο χώρο τους, εκεί που βιώνουν την καθημερινότητά τους· Υποστηρίζοντας νέα ριζοσπαστικά κοινωνικά αιτήματα, διαμορφώνοντας νέες συνθήκες, **αποτολμώντας έστω σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, εγχειρήματα μιας εναλλακτικής λογικής και νέων αξιών.**

Η Ελλάδα των **Περιφερειών** και της **Αυτοδιοίκησης** με τον συντονιστικό και επιτελικό ρόλο του κράτους **απετέλεσε και αποτελεί ιστορικά την στρατηγική αντίληψη** του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ και της

σύγχρονης αριστεράς. Σήμερα, **με τις τάσεις αποδυνάμωσης** του εθνικού κράτους και της «μεταφοράς» του κέντρου βάρους σχεδιασμού πολιτικής σε υπερεθνικές συσπειρώσεις στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, **ο πυρήνας αυτής της πολιτικής αποκτά ένα νέο και κρίσιμο περιεχόμενο.**

Η νέα Διοικητική μεταρρύθμιση : Αποκέντρωση ή επίλυση των προβλημάτων διοίκησης

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και την σύγχρονη αριστερά, η διοικητική μεταρρύθμιση δεν εξαντλείται και δεν μπορεί να αποτελεί όχημα για την αντιμετώπιση των διοικητικών προβλημάτων της χώρας, για την αναμόρφωση των επιπέδων διοίκησης και τον εξορθολογισμό της, όπως επιχειρείται σήμερα.

Αντίθετα, αποτελεί μια διαδικασία **αποκέντρωσης, θεσμική αναγνώριση ρόλων, αρμοδιοτήτων, εξουσιών στα επίπεδα της αυτοδιοίκησης**, διαδικασία που θα **ανατρέπει το συγκεντρωτικό μοντέλο** που οικοδομήθηκε το ελληνικό κράτος στα μεταπολεμικά χρόνια.

Μια διαδικασία που θα διασφαλίζει **την θεσμική ενότητα των πόλων της δημόσιας σφαίρας**, του κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και δεν θα αναπαράγει την εξάρτηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από το κράτος. Η ενότητα αυτή διασφαλίζεται με τη δημιουργική εφαρμογή **της αρχής της επικουρικότητας, τον συστηματικό, νομοθετικά και πολιτικά κατοχυρωμένο, θεσμικό διάλογο ανάμεσα στον κράτος και την Αυτοδιοίκηση**, καθώς και **ανάμεσα στους βαθμούς και επίπεδα Αυτοδιοίκησης** και, τελικά, **με την ενεργοποίηση του δημοκρατικού προγραμματισμού** από τη μικρότερη κοινότητα ως την κορυφή της κρατικής πυραμίδας, τον δημοκρατικό προγραμματισμό που ο Νομοθέτης καθιέρωσε μεν από τη δεκαετία του '80 και διατηρεί τύποις, ουδέποτε όμως ολοκλήρωσε, με αποτέλεσμα τελικά ήδη αυτός να έχει πλήρως αδρανοποιηθεί.

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και την αριστερά, η διαμόρφωση **νέων σχέσεων** Κράτους και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης **προϋποθέτει ανακατανομή των δημόσιων πόρων και δαπανών** σε πλήρη **αντιστοιχία προς την ανακατανομή ρόλων, έργων, αρμοδιοτήτων** μεταξύ του κράτους και Αυτοδιοίκησης. Η ανακατανομή αυτή θα πρέπει να γίνει μέσα από το θεσμικό διάλογο Κράτους – Αυτοδιοίκησης, κατά τρόπο ώστε:

- κανείς **να μην ενεργεί αυθαίρετα στη διαχείριση των οικονομικών**
- κανείς **να μην επιβάλλει αυθαίρετα φορολογικά βάρη**, χωρίς προηγούμενο διάλογο με τους πολίτες

- η όλη διαδικασία, τέλος, διαχείρισης των οικονομικών του κράτους και Αυτοδιοίκησης να μην καταλήγει σε βάρος των κατώτερων εισοδηματικά κοινωνικών ομάδων, αλλά να διέπεται από **τις αρχές της ίσης κατανομής των βαρών, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της διαφάνειας** στη διαχείριση των δημόσιων πόρων.

Περιφερειακή πολιτική-Περιφερειακός προγραμματισμός και Ανάπτυξη.

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και την αριστερά, η άσκηση περιφερειακής πολιτικής συνδέεται και έχει προαπαιτούμενο την **δυνατότητα περιφερειακού προγραμματισμού** από τα εκλεγμένα αυτοδιοικητικά περιφερειακά όργανα. Ταυτόχρονα αναφέρεται στην **αντίληψη, στην ουσία και στο περιεχόμενο της περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης.**

Σήμερα που η χώρα μας και οι κάτοικοί της στην περιφέρεια στην πόλη και στο χωριό βρίσκονται με την πλάτη στον τοίχο, τα ερωτήματα τίθενται εκ νέου απ' την αρχή :

- **Ποια ανάπτυξη;**
- **Ανάπτυξη για ποιόν;** και τέλος,
- **Πως και με ποια μέθοδο** θα προωθηθεί η συγκεκριμένη ανάπτυξη.

Και τα ερωτήματα τίθενται όχι μόνον κάτω από το ασφυκτικό πλαίσιο **της διεθνούς οικονομικής κρίσης,** αλλά κυρίως **τα θέτει η κρίση του μεταπολιτευτικού πολιτικού μας συστήματος.**

Μια κρίση που αναδεικνύει, **τα όρια των πολιτικών επιλογών και οραμάτων της «ιθύνουσας τάξης»** δηλαδή του πολιτικού προσωπικού που εφάρμοσε τις γνώριμες αντιδημοκρατικές και αντιλαϊκές πολιτικές της μεταπολιτευτικής περιόδου. Το πολιτικό σύστημα που έχει ονοματεπώνυμο αυτό του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, αυτό που είχε την ευθύνη χάραξης πολιτικής και διακυβέρνησης του τόπου.

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και την αριστερά, η περιφερειακή πολιτική είναι στενά συνδεδεμένη με την **ολοκληρωμένη** (οικονομική-κοινωνική-θεσμική –πολιτισμική–πνευματική) **και βιώσιμη ανάπτυξη.** στην περιφέρεια. Δηλαδή την ανάπτυξη που ενσωματώνει και αντιμετωπίζει την οικολογική διάσταση της κοινωνίας και ειδικότερα το ζήτημα των αρνητικών συνεπειών των δράσεων του ανθρώπου στο οικοσύστημα–το πρόβλημα των ορίων των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων–τις αντινομίες στις σχέσεις ανθρώπου – φύσης.

Η ανάπτυξη είναι κοινωνική παρέμβαση, **για την ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων**, όπως διαμορφώνονται ιστορικά σε κάθε συγκεκριμένη κοινωνία και ιστορική περίοδο.

Η περιφερειακή ανάπτυξη δεν είναι μια ουδέτερη διαδικασία που ορίζεται από τους αυτοματισμούς της αγοράς, δεν είναι μια οικονομετρική υπόθεση και υπόθεση οικονομικής μεγέθυνσης. Με αυτήν την οπτική η αύξηση της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που συνδέεται με τη διάσταση της οικονομικής ανάπτυξης, είναι εργαλείο για την ανάπτυξη και όχι αυτοσκοπός.

Η αναπτυξιακή διαδικασία στην περιφέρεια δεν αποτελεί **παρέμβαση σε ένα ξεκομμένο χωρικό πεδίο-επί προκειμένου την περιφέρεια-** όπου θα εφαρμοστεί **ένας περιφερειακό σχεδιασμός και προγραμματισμός** με στόχο την ενδυνάμωση της περιφέρειας έναντι των άλλων περιφερειών και, χωρίς να υπολογίζει την σχέση της περιφέρειας με το εξωτερικό της περιβάλλον.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ αντιλαμβάνεται την περιφερειακή πολιτική και ανάπτυξη, **όχι μόνο ως πολιτική για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των αναγκών της περιφέρειας, αλλά και ως δυναμική πολιτική παρέμβαση για την υπέρβαση της ανισότητας και βαθύτερης αντινομίας του Κέντρου με την Περιφέρεια.**

Λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη την ύπαρξη και το ρόλο της αγοράς στην οποία επιχειρούμε να παρέμβουμε ρυθμιστικά στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και την σύγχρονη αριστερά η αγορά, αντιστρατεύεται τους στόχους της «ολοκληρωμένης» ανάπτυξης, **καθώς λειτουργεί με αποκλειστικό κριτήριο το κέρδος** και επιχειρεί να εμπορευματοποιήσει όλες τις κοινωνικές σχέσεις.

Για μας, απαιτείται επίσης και η συγκρότηση και **η ανάπτυξη της συλλογικής οικονομίας** με σχήματα παραδοσιακά (λ.χ. συνεταιρισμοί, δημοτικές επιχειρήσεις, μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις κ.ο.κ.) αλλά και συλλογικά σχήματα που ανακύπτουν μέσα από την σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα (λ.χ. ομάδες παραγωγών, χρηστών καταναλωτών – συλλογικά σχήματα διανομής προϊόντων και υπηρεσιών, σχήματα οργανωμένης αλληλεγγύης κ.ο.κ.).

Αυτή **η συλλογική οικονομία** είναι αναγκαία όχι μόνο για να επεμβαίνει στις αντινομίες και δυσλειτουργίες της αγοράς, αλλά κυρίως για την κινητοποίηση και συμμετοχή ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων στην αναπτυξιακή διαδικασία. Τέλος χρειάζεται για τη **διαμόρφωση κοινωνικής συλλογικότητας και αλληλεγγύης στην καθημερινή ζωή, που θα λειτουργούν ως φραγμός στην πλήρη εμπορευματοποίηση της ζωής μας.**

Να ξαναφτιάξουμε τις δομές της περιφερειακής ανάπτυξης

Στα χρόνια που πέρασαν γνωρίσαμε την άσκηση της «περιφερειακής πολιτικής» στην περιφέρεια με την μορφή των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), και των Σχεδίων Περιφερειακή Ανάπτυξης (ΣΠΑ). Από τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ), το Α', Β', και Γ' ΚΠΣ, ζήσαμε τέσσερις προγραμματικές περιόδους, με την ασκούμενη από την ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ «περιφερειακή πολιτική» να καταγράφει την δική της πορεία : Την **πλήρη υποταγή** του Περιφερειακού Προγραμματισμού και την προσαρμογή του αναπτυξιακού γίνεσθαι της Περιφέρειας και της Αυτοδιοίκησης, την υποταγή στην λογική **της διαχείρισης** και **απορρόφησης** πάση θυσία των κοινοτικών κονδυλίων.

Οι κοινοτικοί πόροι αντί να αποτελούν **μέσον και πρόσθετους πόρους** στην διαδικασία του προγραμματισμού και ειδικότερα στην κατάρτιση του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), αποτέλεσαν στην ουσία πόρους υποκατάστασης** των τρεχουσών δαπανών του ΠΔΕ.

Το πιο επικίνδυνο : **Υποκατέστησαν** τον προγραμματισμό (αυτόν του Προγράμματος των Δημοσίων Επενδύσεων), μέχρι του σημείου μάλιστα, αυτό που ονομάζουμε **διαρθρωτική και περιφερειακή πολιτική πρακτικά να μην υφίσταται**. Ο προγραμματισμός και η ανάπτυξη έγιναν στην συνείδηση της κοινωνίας και των θεσμών της, «πακέτα», **επιδοτήσεις, απορροφήσεις, έργα, που συνδέθηκαν μάλιστα με φαινόμενα διαπλοκής οικονομικής και πολιτικής εξουσίας, με φαινόμενα διασπάθισης του Δημόσιου χρήματος, και τέλος με φαινόμενα ιδεολογικής χειραγώγησης και εκφυλισμού της συνείδησης του λαού**. Σήμερα χρειάζεται να ξαναφτιάξουμε τους θεσμούς και τις δομές για την περιφερειακή ανάπτυξη.

Η διοίκηση, οι θεσμοί, οι μηχανισμοί υλοποίησης

Η ΝΔ στην περίοδο διακυβέρνησής της (2004-2009) συγκρότησε πέντε (5) υπερπεριφέρειες της χώρας, δημιούργησε τις εταιρείες ΝΟΜΟΣ ΑΕ, ΔΗΜΟΣ ΑΕ και τους 13 (ΑΟΠ) Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Περιφερειών επιδιώκοντας **την περαιτέρω συγκεντροποίηση** της διοίκησης και του ελέγχου των κοινοτικών κονδυλίων, αχρηστεύοντας τα ελάχιστα δειλά βήματα αποκέντρωσης που είχαν πραγματοποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Προσέθεσε στο διοικητικό οικοδόμημα της χώρας και περιφέρειας ακόμη ένα όροφο, αχρηστεύοντας τις δομές σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων και έργων που με μεγάλη προσπάθεια συγκροτήθηκαν και στελεχώθηκαν στην Περιφέρεια τις

προηγούμενες δεκαετίες, (αναπτυξιακές εταιρείες–προγραμματικές και τεχνικές Υπηρεσίες Δήμων και Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, στελεχιακό δυναμικό των Περιφερειών).

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ παρότι θεσμοθετεί την αυτοδιοικητική περιφέρεια, ε τις 13 περιφέρειες, ωστόσο **«διατηρώντας» τις επτά (7) γενικές κρατικές διοικήσεις** για την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής, συντηρεί το υπάρχον συγκεντρωτικό κρατικό εποικοδόμημα δίπλα στην αυτοδιοικητική περιφέρεια. Η ενιαία Γενική Διοίκηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας-Θεσσαλίας αποτελεί μια κρατική οντότητα στην οποία η αυτοδιοικητική περιφέρεια θα αποτελεί τον φτωχό υποτελή.

Ωστόσο οι ανάγκες σήμερα είναι, οι νέες περιφερειακές αυτοδιοικητικές δομές, να αποτελέσουν δυναμικά κύτταρα για την άσκηση περιφερειακής πολιτικής και όχι εξαρτήματα ενός κράτους.

Οι αναπτυξιακοί θεσμοί και οι δομές της αυτοδιοίκησης **δεν έχουν την ανάγκη καπελώματος ή της κρατικής επιτήρησης**. Οι υπάρχουσες δομές για την περιφερειακή ανάπτυξη (οι αναπτυξιακοί φορείς και μηχανισμοί Δήμων και παλαιών Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και οι αναπτυξιακοί μηχανισμοί των Περιφερειών), χρειάζεται να επαναπροσδιοριστεί ο ρόλος τους, το περιεχόμενο της δράσης τους, χρειάζεται η ενίσχυση και ποιοτική αναβάθμιση των υποδομών τους και του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτουν, ώστε η Αυτοδιοίκηση να μπορέσει να αναλάβει το βάρος της αναπτυξιακής διαδικασίας στην Περιφέρεια, και οι Περιφέρειες να περιοριστούν σε ρόλο εποπτικό και επιτελικό ρόλο που στην πραγματικότητα σήμερα δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν.

(από την Ημερίδα του ΣΥΝ προς τιμή του Χ. Παλαιολόγου με θέμα " Αυτοδιοίκηση και αριστερά»-Λιβαδειά 20-4-2010)

Φωτο 1: Ο Αλ.Τσίπρας στο Βήμα

Φωτο 2 : Εργασίες της Ημερίδας,

Φωτο 3 : Ο Δήμαρχος Μ. Κλάπας

Ν' αλλάξουμε ρότα...

Η σημερινή κατάσταση όπου τα Επιχειρησιακά Σχέδια-Προγράμματα παίζουν τον ρόλο της περιφερειακής πολιτικής πρέπει να αλλάξει. Τα νέα αυτοδιοικητικά Περιφερειακά Όργανα που θα προκύψουν, **είναι αναγκαίο να έχουν ευθύνη και αποφασιστικό λόγο στον σχεδιασμό και στην άσκηση πολιτικών** για την περιφέρεια.

- Να **μην μετατραπούν** μέσα στο χρόνο σε φορείς άσκησης κρατικής πολιτικής όπως οι Νομαρχίες στην προηγούμενη περίοδο.
- Να **μην μετατραπούν** σε γραφειοκρατίες και **χώρους προσωπικών πολιτικών**, αλλά να **καταστούν μικρά περιφερειακά κοινοβούλια** που θα μπορούν να έχουν την δική τους **αυτονομία** και να **μην αποτελούν** θιασώτες της κεντρικής πολιτικής και του κομματικού μας συστήματος.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ προτείνει και θα αγωνιστεί για **θεσμικές και κανονιστικές μεταβολές** που θα ουσιαστικοποιούν τον νέο θεσμό :

1. Για την **καθιέρωση της απλής αναλογικής** στην εκλογή των Περιφερειακών Συμβουλίων.
2. Για την **καθιέρωση Τοπικών Δημοψηφισμάτων Γνωμοδότησης** σε κρίσιμα περιφερειακά θέματα.
3. Για την **έμμεση εκλογή** του Περιφερειάρχη από τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου και την δυνατότητα ανάκλησής του.
4. Για την **μετατροπή του Περιφερειακού Συμβουλίου σε μικρό Περιφερειακό Κοινοβούλιο** που θα μπορεί να λειτουργεί **διορθωτικά** και-γιατί όχι-**ανατρεπτικά** στις κεντρικές πολιτικές επιλογές.
5. Για τον **Σχεδιασμό Αναπτυξιακού Περιφερειακού προγράμματος** με ορίζοντα δεκαετίας. Το εκλεγμένο περιφερειακό συμβούλιο και τα όργανα προγραμματισμού να έχουν την ευθύνη **σχεδιασμού και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πολιτικής** στην Περιφέρεια.
6. Για την **Δημιουργία Κέντρου Προγραμματισμού της Περιφερειακής Πολιτικής και Ανάπτυξης** στην περιφέρεια **με την θεσμική κατοχύρωση σε αυτό της συμμετοχής των εκπροσώπων των τοπικών κοινωνιών** (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Πανεπιστήμιο, Επιμελητήρια, Επιστημονικά Επιμελητήρια, Φορείς αγροτών, Επαγγελματικών ενώσεων, Κέντρα καινοτομίας κ.λ.π.) με θεσμοθετημένο ρόλο στον σχεδιασμό, στην παρακολούθηση και επιστημονική στήριξη της περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης.
7. Για την **ενίσχυση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και μετατροπή του Περιφερειακού Ταμείου**, σε Ταμείου για την Περιφερειακή Ανάπτυξη.
8. Για την **Δημιουργία Περιφερειακής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής** των κοινωνικοοικονομικών εταίρων, ως ανεξάρτητου φορέα γνωμοδότησης επί των πολιτικών.

9. Για την **δημιουργία οργάνων δίπλα** στο Περιφερειακό Συμβούλιο για τις επιμέρους πολιτικές που ασκεί το Περιφερειακό Συμβούλιο.
10. Για την **Δημιουργία Συμβουλίου Αγροτικής Πολιτικής** στην περιφέρεια με την συμμετοχή των θεσμικών φορέων αγροτικής πολιτικής.
11. Για τον **εκσυγχρονισμό της διοίκησης**, την αναπροσαρμογή και την διαρκή εκπαίδευση του Διοικητικού Προσωπικού που στελεχώνει την περιφέρεια. Για την **ενσωμάτωση των Διαχειριστικών Αρχών** στο οργανόγραμμα της Γενικής Δ/σης της περιφέρειας και την υπαγωγή της στις ευθύνες του περιφερειακού Συμβουλίου.
12. Την **δημιουργία οργάνου-φορέα των οικονομικών μεταναστών** για την ενσωμάτωση αυτών στο κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι, τονίζοντας έτσι τα πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά των τοπικών κοινωνιών.

1.4. Ο Δημοκρατικός προγραμματισμός και οι Αναπτυξιακοί θεσμοί

Η περιφερειακή πολιτική και η ανάπτυξη θα προχωρήσει με **δομές και πολιτικές δημοκρατικού προγραμματισμού** που θα εκκινούν από τη γειτονιά και το Δήμο για να φθάσουν ως τα επιτελεία της Περιφέρειας και των Υπουργείων. Το νομοθετικό πλαίσιο για τα **«τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα»**, το **«δημοκρατικό προγραμματισμό»** υπάρχει, αλλά έχει πλήρως αδρανοποιηθεί από πολλά χρόνια. Περιφερειακή ανάπτυξη χωρίς συμμετοχή, κινητοποίηση και συνειδητοποίηση στα αντίστοιχα θέματα των πολιτών δεν είναι εφικτή ή και αν επιχειρηθεί θα οδηγηθεί σε στρεβλώσεις και σε εξυπηρέτηση των ισχυρών οικονομικών συμφερόντων.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα παλέψει για :

- Για την **επαναφορά και θεσμοθέτηση εκ νέου του Δημοκρατικού Προγραμματισμού** και την ουσιαστικοποίηση των διαδικασιών του, ως μια συμμετοχική πλουραλιστική διαδικασία και μεθοδολογία και σχεδιασμό εκ των κάτω της πολιτικής
- Για την **συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων** στον αναπτυξιακό προγραμματισμό της περιφέρειας.

Ο δημοκρατικός προγραμματισμός που ξεκινά από την βάση, το τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, τις ανάγκες, αλλά και τις δυνατότητες του χωριού, της πόλης, της περιφέρειας, για να φτάσει στην «ολοκληρωμένη» ανάπτυξη· ο προγραμματισμός που δεν είναι εκ των άνω, γραφειοκρατικός

σχεδιασμός αλλά, αφετηρία έχει τη μελέτη της πραγματικότητας, την ανάδειξη των προβλημάτων αλλά και των δυνατοτήτων της τοπικής κοινωνίας, θέτει στόχους, αλλά είναι ευέλικτος, αναπροσαρμόζεται μέσα στη συγκυρία, αυτός ο προγραμματισμός είναι και σήμερα αναγκαίος για την ανάπτυξη. Θεμέλιο της αναπτυξιακής διαδικασίας στην περιφέρεια είναι η **κινητοποίηση και συμμετοχή** των ανθρώπων σε αυτήν.

Το ξεκίνημα του νέου θεσμού από τις εκλογές και ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ επιχειρεί να ανοίξει τη συζήτηση για την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, την ώρα που οι τοπικές κοινωνίες και οι κάτοικοι της περιφέρειας προσέρχονται στις εκλογές για την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση όχι μόνον ανέτοιμες, αλλά κυρίως **υπό τη βαριά σκιά της δομικής κρίσης του συστήματος, των τάσεων αποδόμησης της κοινωνικής ζωής που ήδη μας αγγίζουν, του φόβου για το αύριο.**

Οι κίνδυνοι να μην συνειδητοποιηθεί ο χαρακτήρας αυτής της θεσμικής αλλαγής, **να επιβληθεί «στα μουγκά», όπως «σχεδιάστηκε» από την κυβέρνηση και τις στοχεύσεις των ισχυρών οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων του συστήματος,** είναι υπαρκτοί.

Ο κίνδυνος η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση να καταστεί άλλο ένα πολιτικό θέατρο, όπως υπήρξε παλαιότερα και η καταργούμενη τώρα «Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση», χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο είναι υπαρκτός : Να χρησιμοποιηθεί και αυτός ο νέος θεσμός ως άλλοθι για τις παρούσες και τις επερχόμενες συνέπειες της κρίσης. Να ακούσουμε άλλη μια φορά πως φταίει η «ανικανότητα», η «διαφθορά» του νέου θεσμού, όπως ακούσαμε πως έφταιξε η «ανικανότητα» και «διαφθορά» των Δήμων. Να χρησιμοποιηθεί και η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση ως άλλοθι για τις κυβερνητικές ευθύνες, αλλά και τις διαλυτικές συνέπειες από τη δομική κρίση του «σύγχρονου καπιταλισμού», του οποίου τις επιταγές η κυβέρνηση εκτελεί πιστά.

Σε όλα αυτά η αριστερά του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ θα αντιδράσει. Όχι για να κερδίσει ψήφους.

Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση αποτελεί για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ **ένα νέο πεδίο άσκησης πολιτικής, ένα νέο πεδίο αγώνα για μια νέα πολιτική.** Σε αυτό το πεδίο θα αναδείξουμε τα στοιχεία και τις όποιες δυνατότητες **άσκησης αριστερής πολιτικής** στο πεδίο της Περιφέρειας, που εξ αντικειμένου ενυπάρχουν στο θεσμό της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, παρά τα «θεσμικά παιχνίδια» και τεράστια κενά του «Καλλικράτη».

Αυτός ο αγώνας μας, δεν θα μείνει **στα γενικά πολιτικά ζητήματα.**

Θα είναι αγώνας κοντά στον πολίτη, που μπορεί να τον κατανοήσει και να τον κάνει δικό του, στο βαθμό που θα αγγίζει την καθημερινή του ζωή, τα προβλήματα αλλά και τις ελπίδες που συνδέονται με αυτήν. Ταυτόχρονα, θα είναι αγώνας που εξ αντικειμένου θα συνδέεται άμεσα με τη πορεία της κοινωνίας μας, την πολιτική σε εθνικό επίπεδο, την πολυδιάστατη κρίση του συστήματος και τους τρόπους που μας επηρεάζει καθοριστικά.

Η πολιτική στην Περιφέρεια είναι οργανικό τμήμα της εθνικής πολιτικής και των ζητημάτων που σ' αυτό το επίπεδο αναδεικνύονται. Αλλά είναι και αγώνας που δίνεται **στο χώρο της Περιφέρειας.** Επιδιώκουμε να ανοίξουμε νέα διάλογο με τους ανθρώπους· να εντοπίσουμε μαζί τους τα ιδιαίτερα προβλήματα που τους απασχολούν· να μελετήσουμε τα προβλήματα και με τα επιστημονικά εργαλεία της αναπτυξιακής πολιτικής, ώστε να διατυπώσουμε αναλύσεις, προτάσεις, στόχους για το σήμερα και το αύριο της περιφέρειας· ώστε αντιμετωπίζοντας σήμερα τα προβλήματα, να δείξουμε την αυριανή προοπτική.

Αυτός ο αγώνας **δεν είναι με γενικές θέσεις και συνθήματα γενικής πολιτικής,** ούτε με θέσεις στα επιμέρους προβλήματα της Περιφέρειας **με διαχειριστικού χαρακτήρα προτάσεις** για αυτά.

Είναι αγώνας σε μια μακρά πορεία σε ένα δύσκολο δρόμο.

Εμείς η Αριστερά του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ, μέσα και έξω από τα όργανα της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, θα είμαστε καθημερινά παρόντες και παρούσες. Με αντιστάσεις, αλλά και προτάσεις στο δύσκολο πεδίο της περιφέρειας. Με κοινωνικού χαρακτήρα δράσεις. Με κοινωνικούς πειραματισμούς. Με συστηματική μελέτη των ζητημάτων και ευρύτερο προβληματισμό. Με πολιτικές που διαμορφώνονται στέρεα μέσα στη σημερινή πραγματικότητα της πόλης και του χωριού, της Περιφέρειας, Και γι' αυτό μπορούμε να διακρίνουμε στο βάθος του ορίζοντα, τη νέα προοπτική που καλούμαστε να πλάσσουμε. Με τη δράση μας. Με τη σκέψη μας. Με την καρδιά μας.

Χάρτης : Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας-Γεωφυσικό ανάγλυφο

Χάρτης : Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας - Διοικητική διαίρεση

2. Το Πρόγραμμα του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

2.1. Τα Κοινωνικά και Οικονομικά δεδομένα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βρίσκεται στον κεντρικό ηπειρωτικό κορμό της χώρας, κατέχοντας στρατηγικό ρόλο σε μια Εθνική Αναπτυξιακή Λογική. Συνορεύει νότια με την Αττική, βόρεια με τη Θεσσαλία, βορειοδυτικά με την Ήπειρο και δυτικά με τη Δυτική Ελλάδα. Ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο και νοτιοδυτικά από τον Κορινθιακό Κόλπο.

Χάρτης : Γεωφυσικός χάρτης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Τα βασικά μεγέθη

Η Στερεά Ελλάδα είναι η δεύτερη σε έκταση ελληνική περιφέρεια με 230 χλμ. μήκος και 95 χλμ., πλάτος. Καταλαμβάνει έκταση 15.550 Km² (11,8% της έκτασης της χώρας). Αποτελούμενη από ηπειρωτικό και νησιωτικό τμήμα και ανοιχτή στο Αιγαίο Πέλαγος και το Ιόνιο Πέλαγος μέσω εσωτερικών θαλασσών και μεγάλου μήκους ακτών, η Περιφέρεια είναι εξαιρετικά πλούσια σε μορφολογία. Η περιφέρεια προσφέρει μεγάλη ποικιλία τοπίων : πεδιάδες, οροπέδια, μεγάλα δάση και υψηλές βουνοκορφές, ορεινές αγροτικές καλλιέργειες και βοσκότοπους, εσωτερικά και παραθαλάσσια νερά και ακτές. Οι Ορεινές περιοχές - από τις πιο μειονεκτικές της χώρας -καταλαμβάνουν το 47,4%, οι Ημιορεινές περιοχές 31,8%, οι πεδινές 21%. Το υπέδαφος έχει πλούσια κοιτάσματα μετάλλου (μαγνησίτης, σιδηρονικέλιο, βωξίτης, δολομίτης), σε μάρμαρο-χρώμιο, που δεν αξιοποιούνται επαρκώς.

- Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Στερεάς Ελλάδος (ανέρχεται σε 605.329 άτομα) εμφανίζεται σταθερά θετική μέχρι σήμερα, καταγράφοντας αύξηση για το διάστημα 1981-2001 με ρυθμό αύξησης υψηλότερο από τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού της χώρας, ενώ ταυτόχρονα η πληθυσμιακή πυκνότητα (κατ. ανά τ.χλμ) εμφανίζεται περίπου κατά το ήμισυ της χώρας. Η εκτίμηση είναι ότι θα συνεχίσει θετικά εξελισσόμενη χάριν της θετικής μετανάστευσης ενώ θα συνεχίσει να παρουσιάζει κάμψη στη φυσική της εξέλιξη. Ο αστικός πληθυσμός ανέρχεται στο 25% του συνολικού πληθυσμού (1991) και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις (διαχρονικά σε σχέση με το 1981). Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 45% του συνολικού και παρουσιάζει πτώση ενώ ο ημιαστικός πληθυσμός σταδιακά αυξάνεται και ανέρχεται στο 30% του συνόλου.
- Ο Οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι 244.867 άτομα (αύξηση 24% το διάστημα 1991-2001). Το εργατικό δυναμικό της Στερεάς Ελλάδος ανέρχεται σε 184,8 χιλ. άτομα ενώ οι απασχολούμενοι είναι 161,2 χιλ. (1997). Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια (1993-97) παρουσιάζεται φθίνουσα και έρχεται σε αντίθεση με την αύξηση του πληθυσμού της Περιφέρειας. Το 1997 το 31,7% των απασχολούμενων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το 27,5% στο δευτερογενή τομέα και το 40,8% στο τριτογενή τομέα (αντίστοιχα εθνικά ποσοστά 19,8%, 22,5% και 57,7%). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1993-1997 παρατηρήθηκε αύξηση των ποσοστών απασχόλησης του Γ' γενή και του Α' γενή τομέα ενώ το ποσοστό απασχόλησης του Β' γενή μειώθηκε.
- Η απασχόληση καταγράφεται σε : 218.686 άτομα, Η ανεργία : 10,7% του Ο.Ε.Π. Το ποσοστό ανεργίας στη Περιφέρεια φθάνει το 12,8% και είναι το υψηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό, που ανέρχεται στο 10,25% (1997). Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στην Στερεά Ελλάδα διαφέρουν από τα εθνικά. Έτσι το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας το 1997 ήταν 61,6% ενώ στη χώρα 57,1%. Αντιστοίχως, το ποσοστό ανεργίας στους νέους και στις γυναίκες είναι 43,5% και 23,4% στη Περιφέρεια και 32,3% και 15,9% στη χώρα. Η διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας τα τελευταία χρόνια δείχνει τάσεις αύξησης. Συγκεκριμένα, το 1993 το ποσοστό ανεργίας ήταν 10,3% του εργατικού δυναμικού και το 1997 διαμορφώθηκε σε 12,8%. Ενδιάμεσα μόνο το 1995 έπεσε στο 9,8% αλλά αυτό ήταν εντελώς προσωρινό.
- Το περιφερειακό ΑΕΠ είναι 11.266 εκατ. Ευρώ (7,02% του ΑΕΠ της χώρας)
- Η διάρθρωση του ΑΕΠ είναι: 9,7% Α-γενής τομέας, 14,5% Β-γενής τομέας, 4,8% Γ-γενής τομέας.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει χωροταξικά κεντροβαρή ρόλο. Διασχίζεται από το μείζον μεταφορικό (οδικό και σιδηροδρομικό) δίκτυο της χώρας.

Βρίσκεται στο κέντρο του τετραγώνου που ως κορυφές του ορίζονται οι διεθνείς διαμορφωμένες πύλες της χώρας (Αθήνα, Πάτρα, Ηγουμενίτσα, Θεσσαλονίκη) και διαθέτουμε εν δυνάμει δική της πύλη, αυτήν της Κύμης. Εξυπηρετείται από ένα ευρύ οδικό δίκτυο διαπεριφερειακής εμβέλειας. Διαθέτει πολυπολικά-και διακριτούς χωροταξικά-το σύνολο των τομέων της οικονομίας, διαθέτοντας ως περιφέρεια δυνατότητες να απορροφεί κραδασμούς οικονομικής αποδιάρθρωσης, αλλά εγκυμονώντας τεράστιους κινδύνους για πιθανότητες παραγωγικής αποδιάρθρωσης τοπικά. Χαρακτηρίζεται από μεγάλες γεωμορφολογικές διαφορές και μεταξύ των νομών και ενδονομαρχιακά, έντονες ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις στην παραγωγική εξειδίκευση και ανισότητες στον κοινωνικοοικονομικό τομέα. Χαρακτηρίζεται από έναν ιδιότυπο ενδοπεριφερειακό δυϊσμό που οφείλεται στη γεωμορφολογία της και στην υψηλή συγκέντρωση δραστηριοτήτων κατά μήκος του βασικού μεταφορικού δικτύου της χώρας. Οι διαφορές αφορούν σε ζητήματα δημογραφικής συγκρότησης, κοινωνικής συνοχής, παραγωγικής εξειδίκευσης, σύνθεσης και ύψους των εισοδημάτων.

Ο πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην οικονομία και κοινωνία της Περιφέρειας, (συμμετοχή με το 10,6% των εκτάσεων της χώρας, με 9,0% στη διαμόρφωση του Περιφερειακού προϊόντος, και με 20% στην απασχόληση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού).

Επιπρόσθετα η συμβολή της Περιφέρειας στην εγχώρια παραγωγή ορισμένων προϊόντων, είναι σημαντικά υψηλότερη αφού με τα στοιχεία του 1995, παράγεται το 23,2% της εγχώριας παραγωγής τομάτας, το 15% της εγχώριας παραγωγής βαμβακιού, το 15,2% της παραγωγής κρέατος.

Σημαντικά προϊόντα για τη πρωτογενή παραγωγή αποτελούν ακόμη ο καπνός (8,8% της εγχώριας παραγωγής), τα γεώμηλα (9,3%), το μαλακό τυρί (9,3%) και τα αυγά (8,3%), ενώ σημαντικό προϊόν είναι η ελιά στους Νομούς Φωκίδας, Φθιώτιδας, Εύβοιας και Βοιωτίας.

Η κτηνοτροφία διαδραματίζει δευτερεύοντα, αλλά σημαντικό ρόλο στην Περιφερειακή Οικονομία. Αντιπροσωπεύει το 35% περίπου της αγροτικής παραγωγής, ενώ σημαντικές είναι οι δραστηριότητες οι οποίες συνδέονται με το δασικό πλούτο της περιοχής, (το 1991 απασχολούνται περίπου 8.000 άτομα).

Επίσης συμμετέχει με 10,1% στο ΑΕΠ του πρωτογενή τομέα της Χώρας, ποσοστό ραγδαία μειούμενο σε σχέση με το 21,9 % του 1995, ακολουθώντας την εντονότατη συρρίκνωση αντίστοιχα ως προς την απασχόληση .

Η καλλιεργούμενη γεωργική γη ανέρχεται σε 3,5 εκατ. στρέμματα, εκ των οποίων οι αρδευόμενες εκτάσεις είναι το 33,3% του συνόλου. Η Φθιώτιδα καλύπτει 37,3% της γεωργικής έκτασης, η Εύβοια 28,2%, η Βοιωτία 27,9%, η Φωκίδα 5,1% και η Ευρυτανία το 1,6%.

Ο αγροτικός πληθυσμός εμφανίζει τάσεις γήρανσης (55% περίπου των αγροτών είναι ηλικίας άνω των 50 ετών). Η μέση έκταση ανά εκμετάλλευση είναι 44,2 στρέμματα, και συμπίπτει με το μέσο σύνολο της χώρας, αλλά διαφοροποιείται ουσιαστικά μεταξύ των νομών, από 52 στρέμματα για την Βοιωτία έως 19,6 στρέμματα για την Ευρυτανία.

(Εικόνες της αγροτικής ζωής)

Φωτο 1. Ελάτεια- Εναλλακτικές καλλιέργειες

Φωτο 2. Καλλιεργώντας παραδοσιακά

Φωτο 3. Κτηνοτροφία στον Ασπροπόταμο

Όλοι οι κλάδοι του πρωτογενούς τομέα συμμετέχουν στην αγροτική παραγωγή. Η δομή του πρωτογενή τομέα δεν διαφοροποιείται σημαντικά από τη μέση εικόνα της χώρας, όσον αφορά την αναλογία φυτικής και ζωικής παραγωγής.

Στη αξία της φυτικής παραγωγής κυριαρχούν τα βιομηχανικά φυτά (κυρίως το βαμβάκι) και ακολουθούν τα δημητριακά (σιτάρι) και το λάδι, ενώ στην αξία της ζωικής παραγωγής κυριαρχεί η προβατοτροφία και ακολουθεί η πτηνοτροφία και χοιροτροφία. Πολύ μεγάλη σημασία αποκτά τη τελευταία δεκαετία η ανάπτυξη των ιχθυοκαλλιεργειών, που αποτελεί δυναμικό αναπτυσσόμενο κλάδο. Η αλιεία ανοικτής θάλασσας στη Περιφέρεια είναι περιορισμένη, παρά τις δυνατότητες που έχουν οι κόλποι του Ευβοϊκού, του Μαλιακού και του Κορινθιακού, λόγω μη ορθολογικής διαχείρισης των αλιευτικών πόρων και ελλιπούς προστασίας τους από τα αστικά και βιομηχανικά κέντρα.

Ο βαθμός εκμηχάνισης και το ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το μέσο όρο της χώρας. Σημαντικό στοιχείο του Α-γενή τομέα είναι η έντονη ενδοπεριφερειακή διαφοροποίηση, στις γεωμορφολογικές συνθήκες και στον προσανατολισμό της γεωργικής παραγωγής:

- Η Βοιωτία εξειδικεύεται σε βαμβάκι, βιομηχανική τομάτα και ακολουθούν τα δημητριακά (κυρίως σιτάρι), οι πατάτες και από τα κτηνοτροφικά προϊόντα, το αιγοπρόβριο γάλα.
- Η Φθιώτιδα εξειδικεύεται στο σιτάρι, τη τομάτα και το βαμβάκι, και ακολουθεί με διαφορά ο καπνός και το ελαιόλαδο, ενώ από τα κτηνοτροφικά προϊόντα, το γάλα.
- Η Εύβοια εμφανίζει εξειδίκευση στην καλλιέργεια των πράσινων λαχανικών, της πατάτας, στο σιτάρι την τομάτα, ενώ έχει πολύ σημαντική κτηνοτροφική και πτηνοτροφική δραστηριότητα.
- Στην Ευρυτανία κυριαρχεί συντριπτικά η κτηνοτροφία.
- Στη Φωκίδα κυριαρχεί η ελιά (κυρίως η βρώσιμη) το ελαιόλαδο, και πολύ αναπτυγμένη κτηνοτροφία. Το είδος της παραγωγής έχει προσδιοριστεί από το είδος των φυσικών πόρων της περιφέρειας αλλά και τη γειτνίασή της με την Αθήνα. Η παραγωγή εξασφαλίζει :
 - Επάρκεια παραγωγής βασικών ειδών διατροφής για την περιφέρεια.
 - Καθημερινή τροφοδοσία της Αθήνας σε οπωροκηπευτικά, κρέας και αλιεύματα.

Τροφοδοσία της σημαντικής αγροτοβιομηχανικής δραστηριότητάς της, διασυνδεδεμένης με τα προϊόντα του αγροτικού τομέα.

Η φυτική παραγωγή

Η περιφέρεια διαθέτει αξιόλογες πεδινές εκτάσεις ανερχόμενες περίπου σε 3 εκατομμύρια στρέμματα που υποστηρίζονται στο μεγάλο μέρος τους από δυναμικούς περιφερειακούς υδάτινους πόρους.

Οι εκτάσεις αυτές αποτελούν σημαντικό ποσοστό (21%) της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας (15,5 εκ. στρ.) και προσφέρονται για γεωργικές εκμεταλλεύσεις με κυριότερα παραγόμενα προϊόντα τα κηπευτικά (πατάτες-τομάτες-λαχανικά), βιομηχανικά φυτά (βαμβάκι, αλλά και βιομηχανική ντομάτα, καπνό και τεύτλα) τις ελιές και το λάδι, τα σιτηρά και το κρασί.

Οι πιο συμπαγείς εκτεταμένες πεδινές εκτάσεις δίδουν τις σημαντικές πεδιάδες της Κωπαΐδας και του ευρύτερου Κάτω Ρου του Βοιωτικού Κηφισού, του Σπερχειού, των Θηβών, της Γραβιάς και του Μέσου Ρου του Βοιωτικού Κηφισού, της Θεσσαλιώτιδας και Ξυνιάδος, του Μόρνου, του Ελαιώνα της Αμφισσας, των Ψαχνών, της ευρύτερης περιοχής Χαλκίδας της Ιστιαίας, δύο θύλακες πέριξ της Λίμνης Δύστου και του κάμπου της Καρύστου στην Νότια Εύβοια.

Κυριότερα προβλήματα είναι η μικρή και πολυτεμαχισμένη ιδιοκτησία, η μη ορθολογική αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, η πλημμελής εκμετάλλευση σημαντικού τμήματος των εκτάσεων, λόγω κυρίως

της ανυπαρξίας σύγχρονων εγγειοβελτιωτικών έργων και οι σοβαρές ελλείψεις στους τομείς οργάνωσης και διάθεσης των προϊόντων.

Η κτηνοτροφία

Παρατηρούνται και οι δύο κύριες μορφές άσκησης της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης, η εκτατική που αφορά κυρίως νομαδική αιγο-προβατοτροφία και είναι συγκεντρωμένη περισσότερο στις ορεινές περιοχές της Φθιώτιδας και της Εύβοιας και η εντατική–ενσταβλισμένη κτηνοτροφία, που αφορά κυρίως τα πουλερικά και τους χοίρους και λιγότερο τα βοοειδή και είναι συγκεντρωμένη στην κεντρική Εύβοια και στη Ν.Α. Βοιωτία δηλαδή σε περιοχές που γειτνιάζουν με το μεγάλο κέντρο κατανάλωσης της Αθήνας.

Τα σύγχρονα προβλήματα της Ελληνικής Κτηνοτροφίας γενικώς ομαδοποιούνται σε δύο κύριες δέσμες: θεσμικά και οικονομικά προβλήματα¹. Τα προβλήματα αυτά διαφοροποιούνται ανάλογα με τα στάδια του κύκλου ζωής των διαφόρων κτηνοτροφικών προϊόντων² και λαμβάνουν επίσης διαφορετική ένταση και περιεχόμενο κάτω από κλαδική και χωρική θεώρηση, που είναι συνυφασμένες με τον τομέα της κτηνοτροφίας. Δυστυχώς τα προβλήματα σωρεύονται κατά το πλείστο στο κατώτερο επίπεδο, δηλαδή πάνω στους κτηνοτρόφους.

¹Γίνεται φανερή μια ολιστική προσέγγιση των προβλημάτων, που αντανakλούν στους κτηνοτρόφους (αλλά και στους καταναλωτές) καθ' όλη τη διαδικασία παραγωγής – διάθεσης ενός εκάστου προϊόντος και σ' αυτή τη βάση πρέπει να προχωρήσει η ανάλυση.

Το δασικό περιβάλλον

Τα δάση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της συνολικής της έκτασης που ανέρχεται σε 25% περίπου ήτοι ποσοστό μεγαλύτερο εκείνου που αντιστοιχεί σε επίπεδο χώρας (22%). Τα είδη που κυριαρχούν είναι το Έλατο και το Πεύκο και είναι συγκεντρωμένα κυρίως στην Ευρυτανία, Β. Εύβοια και στους ορεινούς όγκους της Φωκίδας και της Φθιώτιδας.

¹ Ως θεσμικά προβλήματα δεν νοούνται μόνο δυσκολίες, ελλείψεις, κενά κ.λπ. σε κρατικό επίπεδο, αλλά και στο επίπεδο κάθε εμπλεκόμενου στην παραγωγή – διάθεση των κτηνοτροφικών προϊόντων. Με την έννοια αυτή, εδώ εντάσσονται και τα διαρθρωτικά, τεχνικά και τεχνολογικά προβλήματα. Ομοίως, οικονομικά προβλήματα δεν νοούνται μόνο χρηματο-οικονομικά ή ενισχύσεων προβλήματα, αλλά και αδυναμίες οικονομικής επιβίωσης κλάδων, μονάδων, δραστηριοτήτων (βλ. και υποσημείωση 3) και σ' αυτά περιλαμβάνονται και οι ανάλογες κοινωνικές προεκτάσεις. Η γενίκευση της ομαδοποίησης δεν αποκλείει την αλληλεπίδραση των προβλημάτων μεταξύ των δύο δεσμών.

² Γίνεται φανερή μια ολιστική προσέγγιση των προβλημάτων, που αντανakλούν στους κτηνοτρόφους (αλλά και στους καταναλωτές) καθ' όλη τη διαδικασία παραγωγής – διάθεσης ενός εκάστου προϊόντος και σ' αυτή τη βάση πρέπει να προχωρήσει η ανάλυση.

Τα δάση εξασφαλίζουν απασχόληση και εισόδημα σε τμήμα του πληθυσμού των ορεινών οικισμών μέσω της παραγωγής τεχνικής ξυλείας, ρητίνης, καυσόξυλων και των ελάτων διακόσμησης κ.λ.π. και προσφέρονται για τις δραστηριότητες της θήρας και του ορεινού τουρισμού (χειμερινού και θερινού).

Η Αλιεία

Η Στερεά Ελλάδα λόγω του μεγάλου μήκους των ακτών της και της ειδικής της μορφολογίας παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη και πολλές παραπέρα δυνατότητες στον τομέα της αλιείας.

Οι ανωτέρω προϋποθέσεις ευνοούν και τις τρεις βασικές αλιευτικές δραστηριότητες ήτοι:

- Αλιεία ανοιχτής θαλάσσης.
- Θαλάσσιες ιχθυοκαλλιέργειες και
- Ιχθυοκαλλιέργεια εσωτερικών υδάτων (Γοργοπόταμου, λίμνης Κρεμαστών, Μόρνου).

Περισσότερο ευνοϊκή και με μεγαλύτερες προοπτικές παραπέρα ανάπτυξης παρουσιάζεται η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια σε κλωβούς λόγω κυρίως των ευνοϊκών φυσικών συνθηκών (υπήνεμοι κόλποι, θαλάσσια ρεύματα που δημιουργούν καλή οξυγόνωση) και δυνατοτήτων που προσφέρονται, τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική αγορά.

Οι υπόλοιπες δραστηριότητες δεν παρουσιάζουν ευνοϊκές προοπτικές: η πρώτη λόγω στενότητας αλιευμάτων και απαρχαιωμένης σχετικά οργάνωσης και η δεύτερη λόγω χαμηλών τιμών του προϊόντος (συνέπεια μη ορθολογικής εκμετάλλευσης).

Συνοψίζοντας τα σημαντικότερα προβλήματα του αγροτικού τομέα είναι :

- Η υψηλή εξάρτηση από παραδοσιακές και επιδοτούμενες καλλιέργειες (βαμβάκι, καπνός).
- Η εξάρτηση από προϊόντα για τα οποία αλλάζει ριζικά το πλαίσιο υποστήριξης της Ε.Ε.
- Ο μικρός και πολυτεμαχισμένος κλήρος,
- Ο χαμηλός βαθμός εξειδίκευσης και εκπαίδευσης των αγροτών
- Η χαμηλή μεταπαραγωγική προστιθέμενη αξία της αγροτικής βιομηχανίας
- Τα φαινόμενα περιβαλλοντικής επιβάρυνσης
- Η προβληματικότητα της σχέσης των οργανωμένων δικτύων εμπορίας με τους παραγωγούς.

Ο αγροτικός τομέας επηρεάζεται από τις πρόσφατες αλλαγές της Κ.Α.Π. που οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη του άμεσα και αποτελεσματικά, στις νέες συνθήκες. Η προσαρμογή θα είναι μία επίπονη διαδικασία διότι απαιτεί ταυτόχρονο χειρισμό πολλών κρίσιμων θεμάτων όπως η αλλαγή τρόπου στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, μείωση προστασίας και αυξανόμενη έκθεση στο διεθνή

ανταγωνισμό, αυξημένες απαιτήσεις στην ποιότητα και υγιεινή των προϊόντων, σύνδεση της εισοδηματικής στήριξης με φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές κ.ά.

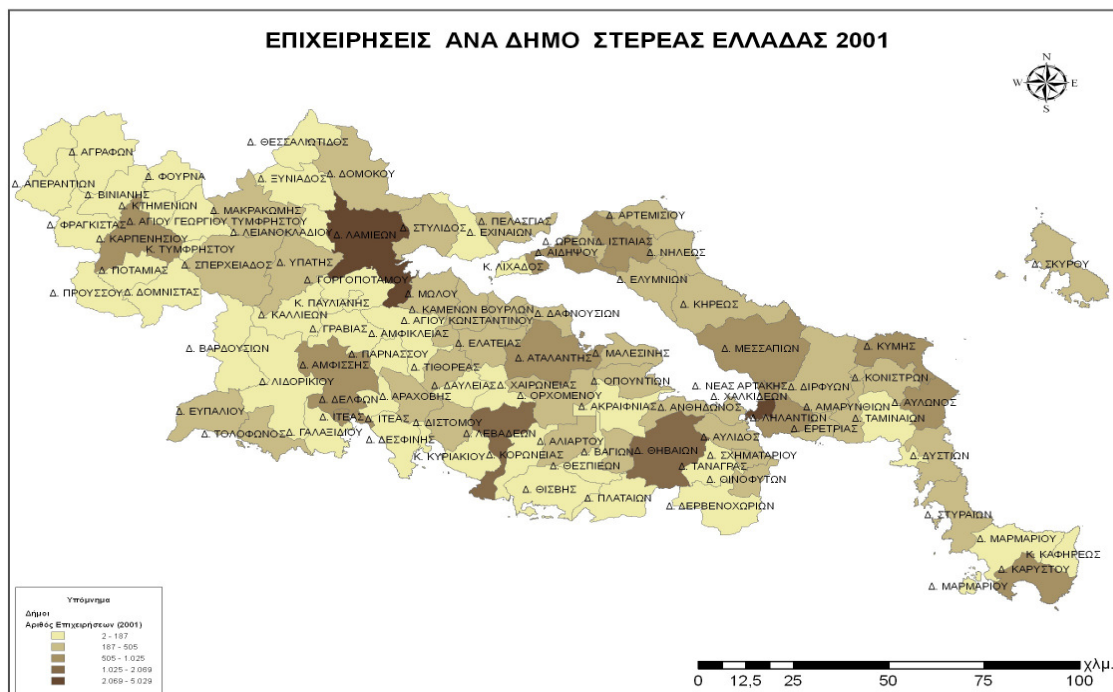
Εν κατακλείδι, οι προοπτικές για τον πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας μπορεί να είναι θετικές, με την προϋπόθεση της άμεσης και αποτελεσματικής προσαρμογής, στο υπό διαμόρφωση νέο περιβάλλον.

ο Δευτερογενής τομέας

Η συμμετοχή της Περιφέρειας στη συνολική παραγωγή του Β-γενή τομέα της χώρας ανέρχεται στο 14,5% και κατατάσσεται τρίτη μετά την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία, ενώ η συμμετοχή του τομέα στη συνολική απασχόληση είναι μόλις 5,9%. Η αναντιστοιχία στα ποσοστά συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα στο προϊόν και στην απασχόληση ερμηνεύεται από το πολύ υψηλό ποσοστό συμμετοχής εργαζομένων από την γειτνιάζουσα Αττική στη μεταποιητική–βιομηχανική δραστηριότητα της Βοιωτίας και Εύβοιας.

Ο δευτερογενής τομέας συμβάλει κατά 44,1% στη διαμόρφωση του περιφερειακού εισοδήματος της Στ. Ελλάδας έναντι 22% στο επίπεδο της χώρας και απασχολεί το 23% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού έναντι 20,7% στο επίπεδο της χώρας.

Χάρτης : Γεωγραφική διασπορά και συγκέντρωση επιχειρήσεων στην Στερεά Ελλάδα

Τα μεγέθη αυτά διαφοροποιούνται ανάμεσα στους νομούς. Στην Βοιωτία παρουσιάζεται μεγαλύτερη μεταποιητική εξειδίκευση και ο Β-γενής τομέας συμμετέχει κατά 62,6% στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Νομαρχιακού Προϊόντος, κατά 26% στον ΟΕΠ και κατά 29,4% στην απασχόληση. Οι

δείκτες αυτοί για την Εύβοια είναι 41,2%, 27% και 30,9%, και για τη Φθιώτιδα 24,1%, 17% και 19,8% αντίστοιχα, ενώ στον αντίποδα ευρίσκεται η Ευρυτανία με 19,1%, 20% και 22,2% και η Φωκίδα με 16,9%, 20% και 23,1%..

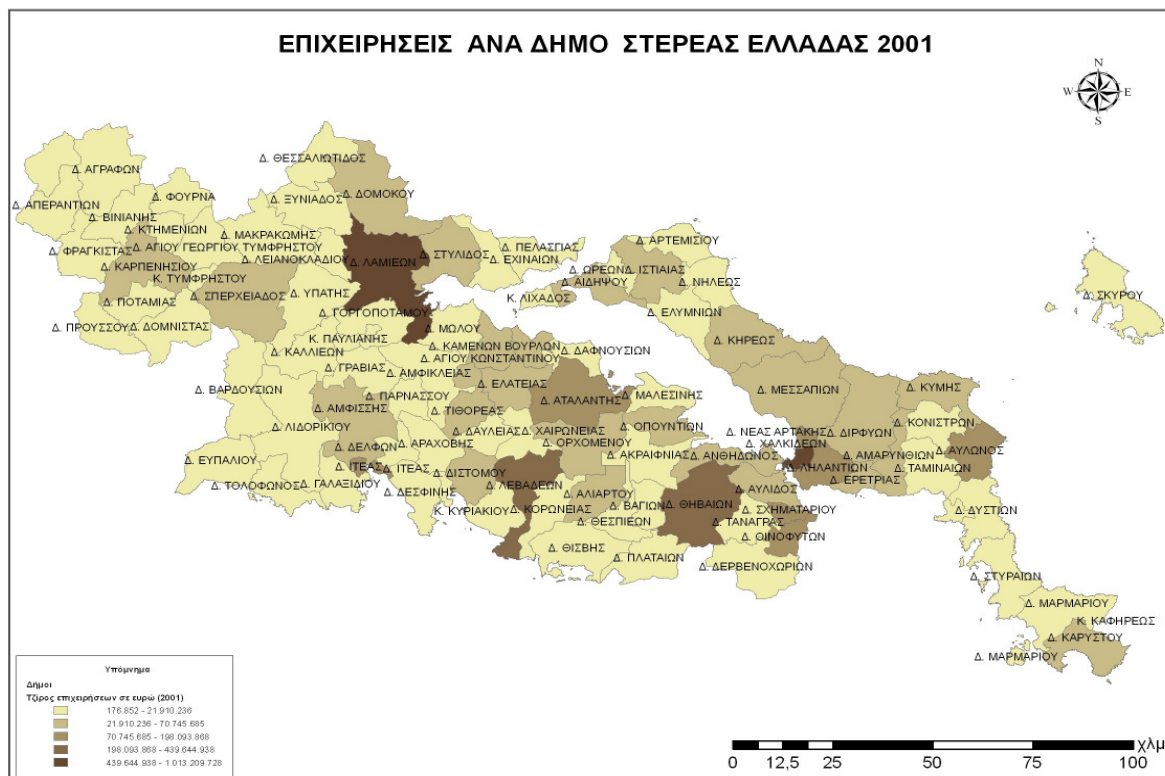
Υψηλή συγκέντρωση σε όρους απασχόλησης και κύκλου εργασιών εμφανίζουν οι κλάδοι 27 (Βασικά Μέταλλα), 15 (Διατροφή) και ακολουθούν οι κλάδοι 26 (Μη Μεταλλικών Ορυκτών), 25 (Ελαστικά – Πλαστικά) και 35 (Εξοπλισμός Μεταφορών). Από το 1994 ως το 2002 παρατηρείται σταθεροποίηση του ειδικού βάρους του κλάδου διατροφής και του ελαστικού–πλαστικού, μικρή μείωση του ειδικού βάρους των κλάδων εξοπλισμού μεταφορών και μη μεταλλικών ορυκτών, και αύξηση του ειδικού βάρους του κλάδου των βασικών μετάλλων. Το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανικής δραστηριότητας, αναπτύσσεται **γραμμικά στον Άξονα της ΠΑΘΕ** και είναι εξωγενώς προσδιοριζόμενο λόγω ισχυρής εξάρτησης από την Αττική. Είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι προϋποθέσεις αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της γειτνίασης με την Αθήνα όπως, **η διάχυση τεχνογνωσίας**, ενίσχυση τοπικής προστιθέμενης αξίας και, κυρίως, **ενίσχυση της τοπικής απασχόλησης**, που αυτά εκτός των άλλων αποτελούν και προαπαιτούμενα οποιασδήποτε συζήτησης στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των επιχειρήσεων απέναντι στην περιοχή λόγω της τρομερής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που επιφέρει η δραστηριότητά τους στα όριά της.

Ένα άλλο τμήμα της μεταποιητικής δραστηριότητας αξιοποιεί πρώτες ύλες της περιοχής και/ή παράγει για τις ανάγκες της τοπικής αγοράς (π.χ.ξύλο, μη μεταλλικά ορυκτά, μεταλλικά προϊόντα).

Σημαντικό τμήμα της παραγωγής του Α-γενή τομέα το επεξεργάζεται η αγροτική βιομηχανία της περιοχής, κυρίως στον κλάδο διατροφής–ποτών και κλωστοϋφαντουργίας. Οι αγροτικές βιομηχανίες, απασχολούν περίπου το 28% της βιομηχανικής απασχόλησης και παράγουν πάνω από το 25% του βιομηχανικού προϊόντος. Υψηλή συγκέντρωση παρουσιάζουν οι υποκλάδοι Εκκοκκιστήρια, Βιομηχανική Τομάτα, Παρασκευή Κρέατος, Ελαιοτριβεία, Τυποποίηση Βρώσιμης Ελιάς, Τυροκομεία, Αλευρόμυλοι και τα Οινοποιεία. Η μεταποιητική δραστηριότητα δεν αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες της αγροτικής παραγωγής. Η αγροτική βιομηχανία στη Στ. Ελλάδα έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, αναβαθμίζοντας τις συνθήκες τυποποίησης συσκευασίας και της ποιότητας (π.χ. πιστοποίηση παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων) και της εξειδίκευσης της παραγωγής σε νέα και καινοτόμα προϊόντα υψηλής ζήτησης.

Στην περιφέρεια καταγράφονται **σημαντικά κοιτάσματα βωξίτη, σιδηρονικέλιο, αλλά και ορυκτών, κυρίως μάρμαρο** (παραγωγή στις 5 σημαντικότερες περιοχές της χώρας) γεγονός που την αναγάγουν σε Εθνικής Σημασίας Περιοχή όσον αφορά τον διαθέσιμο ορυκτό πλούτο, την οικονομική του αξιοποίηση, και ιδιαίτερα τους όρους εκμετάλλευσής του. Σημαντικό τέλος ειδικό βάρος στην περιοχή, κατέχει ο κατασκευαστικός τομέας.

Χάρτης : Γεωγραφική απεικόνιση του τζίρου των επιχειρήσεων

Οι περιοχές Βοιωτίας, Φθιώτιδας και Εύβοιας εξακολουθούν να υφίστανται ακόμα και σήμερα την ουρά των αρνητικών επιπτώσεων της βιομηχανικής παρακμής, αποτέλεσμα του ευκαιριακού χαρακτήρα της βιομηχανικής ανάπτυξης κατά τη 10ετία του 1970 και του 1980, αλλά και της απουσίας παρεμβάσεων με στόχο την οργανωμένη βιομηχανική ανάπτυξη σε μεγάλη, μεσαία και μικρή κλίμακα, σε όλες τις σφαίρες της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής τους. Το γεγονός προσφέρεται για εξαγωγή σοβαρών συμπερασμάτων στο πως οφείλει ο όποιος σχεδιασμός της Περιφερειακής Ανάπτυξης να διασφαλίζει εσωτερική ισορροπία και σταθερότητας, ακριβώς για να διασφαλίζεται από κατάρρευση ο ίδιος ο κοινωνικός ιστός.

Η ενέργεια στην περιφέρεια και η χρήση της ως πεδίο οικονομικής δράσης

Η παρουσία της Βιομηχανικής καρδιάς της χώρας στα όρια της Περιοχής Στερεάς Ελλάδας αναδεικνύει τις τεράστιες ανάγκες για ενέργεια βιομηχανικής χρήσης.

Το γεγονός γειτνίασης της περιφέρειάς μας με την πρωτεύουσα επιτάσσει ταυτόχρονα την κάλυψη των αστικών ενεργειακών αναγκών του μισού πληθυσμού της χώρας. Δεν είναι υπερβολή να διατυπώσουμε την γνώμη ότι η περιφέρεια καθίσταται ενεργειακός πόλος ανάπτυξης δραστηριοτήτων για υποστήριξη της αναγκών της Αττικής και όχι μόνον (Οινόφυτα, Σχηματάρι, Θίσβη, Αλιβέρι κ.λ.π.). Αυτά συνδυασμένα αφ' ενός με το γεγονός της διαχρονικής εξάρτησης της χώρας μονοσήμαντα από τους εξαντλήσιμους πόρους ορυκτό καύσιμο λιγνίτης-πετρέλαιο και αφ' ετέρου με το γεγονός της ανισόρροπης-σε σχέση με τις ανάγκες της χώρας-διασπαρμένης παρουσίας των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και της ανάγκης σταδιακού κλεισίματος μερικών εξ αυτών λόγω παλαιότητας και περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, δημιουργούν προβλήματα ελλείψεων και ευστάθειας του συστήματος. Όλα αυτά τα χρόνια το κράτος αδυνατούσε να σχεδιάσει και να υλοποιήσει μακροπρόθεσμες στρατηγικές στον τομέα της ενέργειας που θα εξασφάλιζαν :

- **οικονομίες κλίμακα** όσον αφορά τις ανάγκες,
- **αυτάρκεια**,
- **πολλαπλές επιλογές** που θα υποστήριζαν σταθερότητα,
- **διαφοροποιήσεις** που θα ενδυνάμωναν την εθνική ανεξαρτησία,
- **εναλλακτικότητα** που θα υποστήριζε την **αειφορικότητα**.

Μπροστά σε αυτή την ηθελημένη πολλές φορές ανικανότητα του κράτους και της ΔΕΗ, άνοιξε και μάλιστα με προνομιακούς όρους ο δρόμος σε μεγάλα ιδιωτικά συμφέροντα να καλύψουν τις ανάγκες σε ενέργεια της αγοράς. Η είσοδός τους αυτή όμως γίνεται με όρους μονοπωλιακής, ασύδοτης, ανεξέλεγκτης και άναρχης ανάπτυξης. Χωρίς τον οποιοδήποτε περιβαλλοντικό σεβασμό. Με κοινωνικό εκβιασμό. Με αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος.

Έτσι μετά το φυσικό αέριο, την αιολική ενέργεια, τα φωτοβολταϊκά συστήματα, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται τώρα στο θέμα της καύσης οιασδήποτε μορφής υπο/παραπροϊόντων και αποβλήτων. Και σε όλο αυτό τον σχεδιασμό η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας φαίνεται να αποτελεί το μήλον της έριδας ιδιωτικών συμφερόντων λόγω των γεωφυσικο-μορφολογικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει.

Η πραγματικότητα είναι πως έστω και κατ' αυτό τον τρόπο, έστω και χωρίς τον κεντρικό κρατικό σχεδιασμό, δίπλα στο παραδοσιακό ενεργειακό κέντρο του Αλιβερίου που το πετρέλαιο δίνει την θέση του στο φυσικό αέριο και την αιολική ενέργεια που έχει αναπτυχθεί στον διαμήκη άξονα Αλιβέρι–Κάρυστος, αναπτύσσεται ένα δεύτερο ενεργειακό κέντρο στην Βοιωτία.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ και η αριστερά δεν μπορούν παρά να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν ενέργειες και έργα που θα αξιοποιούν τις σημαντικές δυνατότητες ενεργειακών πόρων που διαθέτει η Περιφέρεια (αιολική, ηλιακή, νερό) για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, χωρίς όχι μόνο να επηρεάζεται το περιβάλλον και το αναπτυξιακό προφίλ της Περιοχής αλλά κυρίως να ενσωματώνονται δίδοντας αυξημένη προσθετική αξία και στους υπόλοιπους υπαρκτούς ή αναπτυσσόμενους μελλοντικά κοινωνικο-οικονομικούς τομείς.

Στόχος μας είναι **η μετεξέλιξη** της Περιφέρειας **σε πράσινη Περιφέρεια** από άποψη οικονομικής ανάπτυξης. Οι θέσεις του περιβαλλοντικού κινήματος του Αλιβερίου για την αναβάθμιση του ενεργειακού κέντρου του Αλιβερίου με πράσινη λογική, δείχνει τον δρόμο.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα προτείνει στα όργανα προγραμματισμού να γίνει με ευθύνη των υπηρεσιών της περιφέρειας και του κράτους-**μελέτη καταγραφής και αποτύπωσης των υπαρκτών δυνατοτήτων βιώσιμης αξιοποίησης**, των κατά γενική παραδοχή πλούσιων ενεργειακών πόρων της Περιφέρειας.

Ειδικότερα αποτελεί πρώτη προτεραιότητα, η καταγραφή **των αιολικών πεδίων**, η **δυνατότητα ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών**, οι δυνατότητες **χρήσης του θαλάσσιου νερού**, η ενεργειακή εκμετάλλευση φραγμάτων σε συνδυασμό με τον προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας των επί μέρους οικοσυστημάτων όπου δύνανται να αναπτυχθούν ώστε να σχεδιαστεί η χωροταξική τους διάταξη και κατανομή. Η θέσπιση θεσμικών δημοκρατικών κανόνων για **την με όρους διαφάνειας και κοινωνικού οφέλους** παραχώρηση προς οικονομική εκμετάλλευση των δυνατοτήτων αυτών σε αντίστοιχους φορείς, αποτελεί πεδίο διεκδίκησης.

Η διατήρηση της πλειοψηφίας από το Δημόσιο της ΔΕΗ, και η στροφή της ανάπτυξής της σε αυτές ακριβώς τις εναλλακτικές πηγές ενέργειας είναι το μεγάλο ζητούμενο.

Η οργανωμένη συζήτηση όχι μόνο για την αποδοχή αλλά για την υποστήριξη από τις τοπικές κοινωνίες τέτοιων πρωτοβουλιών είναι απαραίτητη προϋπόθεση.

Η αντίθεση του μαζικού κινήματος σε λογικές γενίκευσης χωρίς όρους και όρια της πρακτικής της καύσης, αποτελεί βασικό μας καθήκον.

Η στενή παρακολούθηση και επιμονή στην τήρηση και την βελτίωση των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας των υφιστάμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποτελεί το στοιχειώδες και μίνιμουμ.

Ο Τριτογενής τομέας

Στον Γ' γενή τομέα παράγεται το 46,9% του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (Α.Π.Π.), ενώ το ειδικό του βάρος είναι μεγάλο και σε όλους τους Νομούς, με εξαίρεση ίσως το Νομό Βοιωτίας όπου κυριαρχεί η παρουσία του δευτερογενή τομέα. Το εμπόριο στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση των καταστημάτων χονδρικού και λιανικού εμπορίου συναντάται κύρια στα αστικά κέντρα (Λαμία, Χαλκίδα, Λειβαδιά και Θήβα). Μέσω των λιμανιών Στυλίδας, Κύμης, Ιτέας, Αγ. Κων/νου και Λάρυμνας, εξάγονται γεωργικά μεταποιημένα προϊόντα, μεταλλεύματα και σιτηρά.

Στην Περιφέρεια ενεργοποιούνται συνολικά 426 επιχειρήσεις εκ των οποίων οι 73 (ποσοστό 17,13%) ανήκουν στον τομέα της παροχής υπηρεσιών. Στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας το ποσοστό των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων φτάνει το 2,6% του συνόλου των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας κατατάσσοντάς τη στις τελευταίες θέσεις και συγκεκριμένα στη 10η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας.

(Περιοχές, δυνατότητες, Υποδομές)

Φωτο 1: Κατάλυμα στον Παρναςσό

Φωτο 2: Δυτ.Φθιώτιδα

Φωτο 3 : Πηγές Κρύας στην Λιβαδιά

Στην τουριστική δραστηριότητα, η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από σημαντικές ανομοιομορφίες και ανισότητες. Υπάρχει μια τουριστική ζώνη έντονα αναπτυγμένη κατά μήκος του Εθνικού οδικού δικτύου των ακτών του Μαλιακού Κόλπου και του Βορείου Ευβοϊκού σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιοχές που δεν είναι τουριστικά ανεπτυγμένες στον ίδιο έντονο βαθμό.

Ο Τουρισμός αποτελεί ανερχόμενη δραστηριότητα και έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

- **Παραδοσιακός τουρισμός**, στην Βόρεια Εύβοια, στη Φθιώτιδα κατά μήκος του Σπερχειού, συνδεδεμένος με τις θερμομεταλλικές πηγές και τα Ιαματικά Υδροθεραπευτήρια.
- **Αρχαιολογικός τουρισμός**, συνδεδεμένος σχεδόν αποκλειστικά με το Διεθνή Χώρο των Δελφών
- **Τουρισμός, συνδεδεμένος** με τον ελεύθερο χρόνο και την έξοδο των κατοίκων της Αθήνας, αλλά και των πόλεων της Περιφέρειας και της Θεσσαλίας «προς χώρους δεύτερης κατοικίας». Ο τουρισμός

αυτός δεν είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένος με την τοπική ανάπτυξη και αναπτύσσεται κυρίως στα παράλια του Ευβοϊκού και του Μαλιακού.

- **Παραθαλάσσιος τουρισμός**, κυρίως στην Εύβοια αλλά και στα νότια παράλια της Φωκίδας.
- **Χιονοδρομικός τουρισμός**, στα Κέντρα Παρνασσού και Τυμφρηστού (Βελούχι).
- **Αγροτουρισμός και οικολογικός τουρισμός** συνδεδεμένους με τα αυθεντικά ορεινά τοπία και τη φύση, κυρίως στην Ευρυτανία, που αποτελεί και την νέα ανερχόμενη τάση στην περιφέρεια.

Η παραλιακή ζώνη, που εκτείνεται κατά μήκος του Ευβοϊκού κόλπου και του Μαλιακού και από την άλλη πλευρά κατά μήκος του Κορινθιακού δεν έχει ιδιαίτερα μεγάλη χωρητικότητα και ταυτόχρονα αποτελεί ζωτικό χώρο **σημαντικών «ενδογενών παραγωγικών» δραστηριοτήτων ή αστικών σχηματισμών αποτελώντας έτσι πεδίο συγκρουόμενων συμφερόντων.**

Ο χαρακτηρισμός τους από τον υφιστάμενο χωροταξικό σχεδιασμό **ως σημαντικό απόθεμα** πολεοδομημένης γης για επενδύσεις σε παραθεριστική κατοικία, περικλείει σοβαρούς κινδύνους όχι μόνο να χαθεί ως ευκαιρία οικονομικής ανάπτυξης αλλά να υπονομεύσει το οικονομικό μέλλον αυτών των περιοχών αν δεν συνδυαστεί **με την θέσπιση αυστηρών πολεοδομικών κανόνων δόμησης** και την δημιουργία των αναγκαίων υποδομών. Ωστόσο, η Περιφέρεια έχει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης που οφείλονται στην ύπαρξη σημαντικών αρχαιολογικών βυζαντινών χώρων, τη φυσική ομορφιά που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τις περιοχές Ευρυτανίας-Φωκίδας-Φθιώτιδας, την ελλιπή μέχρι τώρα εκμετάλλευση των ιαματικών πηγών και λουτροπόλεων που διαθέτει και τη γεωγραφική της θέση που διαμορφώνουν :

- **Παραθαλάσσιες περιοχές:** Όλες σχεδόν οι παραλίες της Εύβοιας και ιδιαίτερα της Β. Εύβοιας, οι περιοχές Καμμένων Βούρλων – Αρκίστας – Θεολόγου και Ραχών – Γλύφας, ολόκληρη η παραλία του Ν. Φωκίδας από την Ιτέα μέχρι τις εκβολές του Μόρνου καθώς και τμήματα της Εύβοιας
- **Ορεινές περιοχές-Ορεινός όγκος/Εσωτερικές ζώνες:** Η μεγάλη «περιφερειακή ποσότητα», αφού οι ορεινές εκτάσεις καταλαμβάνουν το 47,3% των συνολικών εκτάσεων της Περιφέρειας, ο αριθμός των ορεινών ΟΤΑ είναι 269 επί συνόλου 597 (45,1% του συνόλου των ΟΤΑ), ενώ ο πληθυσμός τους ανέρχεται σε 105.962 καλύπτοντας το 18,2% του πληθυσμού. Περιλαμβάνει την Ευρυτανία, τμήματα Βοιωτίας, Φωκίδας-Φθιώτιδας που βρίσκονται στους ορεινούς όγκους του Παρνασσού, της Γκιώνας, των Βαρδουσιών και της Οίτης, καθώς και τον κορμό της Εύβοιας.

- **Ιστορικοί χώροι** : Οι περιοχές των Δελφών, Ερέτριας, Θήβας, Κάστρων Άμφισσας και Λαμίας, Φρούριο Χαλκίδος κ.λ.π..
- **Περιοχές Ιαματικών πηγών** : Αιδηψού, Καμμένων Βούρλων, Θερμοπυλών Πλατύστομου Υπάτης .
- **Χιονοδρομικά Κέντρα** : Τα ήδη διαμορφωμένα χιονοδρομικά κέντρα Παρνασσού και Βελουχιού.
- **Περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους, ενδιαφέροντες οικότοποι/περιοχές υπό προστασία.**

(Περιοχές, Υποδομές, Πολιτιστικοί πόροι)

Φωτο 1: Δελφοί

Φωτο 2: Λέων Χαιρωνείας

Φωτο 3 : Μουσείο Κορυσκάδες

Συμπερασματικά, ο τριτογενής τομέας μπορεί μετά τον πρωτογενή και σε συνδυασμό μαζί του να αποτελέσει έναν δυναμικά εξελισσόμενο τομέα της Περιφέρειας με μεγάλες δυνατότητες αύξησης της απασχόλησης και, κατ επέκταση του Περιφερειακού ΑΕΠ, ιδιαίτερα σε κλάδους όπως:

α) ο εναλλακτικός τουρισμός (αγροτουρισμός, ιαματικός, πολιτιστικός, χιονοδρομικός, ορεινός φυσιολατρικός).

β) τομείς που σχετίζονται με τον αγροτικό τομέα (το εμπόριο των αγροτικών εισροών-προϊόντων, η τεχνική-συμβουλευτική υποστήριξη των αγροτών) και τέλος,

γ) η ανάπτυξη ευγενών υπηρεσιών (βιομηχανική έρευνα, βιομηχανικό design, περιβαλλοντική και οικολογική διαχείριση κλπ.)

Οι τεχνικές και κοινωνικές υποδομές

Οι κοινωνικές και τεχνικές υποδομές στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν γενικά και κατ αρχήν ως επαρκείς.

Υποδομές Μεταφορών : Η Περιφέρεια διασχίζεται κατά μήκος της τόσο από τον υπό ολοκλήρωση Διεθνή Αυτοκινητόδρομο Πάτρα-Αθήνα-Θεσ/νίκη (ΠΑΘΕ), όσο και από τη Διεθνή Σιδηροδρομική Γραμμή Αθήνα-Θεσ/νίκη, τμήματα του Διεθνούς Ευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔΜ).

Η διαπεριφερειακή μεταφορική της σύνδεση με τις γειτονικές της περιφέρειες και ισχυρά σημεία του ευρύτερου χώρου εξυπηρετείται από διαπεριφερειακούς οδικούς άξονες, είτε υπό βελτίωση είτε υπό προγραμματισμό αναβάθμισής τους σε διεθνείς διασυνδέσεις ΔΕΔΜ. Το μεταφορικό δίκτυο υποστηρίζεται από περιφερειακά λιμάνια και πορθμεία μικρής ακόμα δυναμικότητας αλλά με

δυνατότητες αναβάθμισης. Το δίκτυο τηλεπικοινωνιών-παρά τις εμφανίζουσες συγκυριακά δυσλειτουργίες του-εμφανίζει καλές προοπτικές λόγω της κεντρικότητας της θέσης της

Ενεργειακά δίκτυα: Τόσο τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και του φυσικού αερίου διασχίζουν την Περιφέρεια, προμηθεύοντας με την απαραίτητη ενέργεια ικανοποιητικά τις σημαντικότερες παραγωγικές περιοχές της.

Προμήθεια νερού: Η Περιφέρεια διαθέτει ικανοποιητικούς υδάτινους πόρους και έργα για την προμήθεια των δραστηριοτήτων της με την προϋπόθεση της ορθολογικής διαχείρισής τους, καθώς και της οριοθέτησης της σχέσης τους με τις ανάγκες της Αθηναϊκής κατανάλωσης.

Βιομηχανικές Ζώνες: Η Περιφέρεια διαθέτει οργανωμένες ΒΙΠΕ με μικρά περιθώρια προσφοράς βιομηχανικών χώρων στην ευρύτερη περιοχή της Λαμίας αλλά και την μεγάλη «άτυπη και άναρχη ΒΙΠΕ» Οινόφυτων-Σχηματαρίου, περιοχή με σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές και δίκτυα, χωρίς οργάνωση και ανυπαρξία προσφοράς γης στην ελεύθερη αγορά.

Η ανάγκη υποστήριξης των υποδομών της-κύρια στην κατεύθυνση περιβαλλοντικής προστασίας της Περιοχής και απορρύπανσης της και στην προοπτική της σχεδιασμένης, οργανωμένης και επιλεκτικής σχετικής αποσυμφόρησης της-σε συνδυασμό με την μετεγκατάστασής τους σε νέες σχεδιασμένες και σύμμετρα αναπτυσσόμενες κατά ζώνη δραστηριότητας μικρότερες ΒΙΠΕ/ ΒΙΟΠΑ ήπιων δραστηριοτήτων με νέα περιβαλλοντική και αειφορική διάσταση, ανάγεται σε ζήτημα πρώτης προτεραιότητας. Σοβαρά προβλήματα που χρήζουν πρωτεύουσας αντιμετώπισης, εντοπίζονται κυρίως στο κεντρικό οδικό δίκτυο της Εύβοιας, συνολικά στο δευτερεύον οδικό δίκτυο του ορεινού χώρου (κυρίως στους Νομούς Εύβοιας, Ευρυτανίας και Φωκίδας), σε υποδομές ύδρευσης – αποχέτευσης, ιδιαίτερα στις παραθαλάσσιες περιοχές, στην ανυπαρξία συστήματος διαχείρισης αστικών αποβλήτων, και σε ζητήματα άρδευσης σε διάφορες περιοχές γεωργικού ενδιαφέροντος.

Η υποστήριξη του αιτήματος για εξωστρεφή ανάπτυξη της Περιφέρειας μέσω του χαρακτηρισμένου ως Εθνικής Σημασίας λιμένα της Κύμης στο Ανατολικό Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, συνδυασμένα με την προοπτική επέκτασης του σιδηροδρομικού δικτύου προς Κύμη και την σύνδεση ΠΑΘΕ –Κύμης, συνιστά προτεραιότητα. Όσον αφορά τώρα τις κοινωνικές υποδομές σημειώνουμε:

Υποδομές Υγείας

Υποδομές Πρόνοιας

Υποδομές Εκπαίδευσης

Αθλητικές και Πολιτιστικές υποδομές

2.2. Το κεντρικό αναπτυξιακό πρόβλημα της Περιφέρειας – Η αναπτυξιακή κατάσταση

Συνοψίζοντας τα κύρια γνωρίσματα και τα χαρακτηριστικά προβλήματα της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας μπορούν να επισημανθούν ως κεντρικά αναπτυξιακά προβλήματα τα παρακάτω :

- Τα έντονα δυαδικά φαινόμενα στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη με αστικούς πόλους (Θήβα, Λιβαδειά, Άμφισσα, Λαμία Χαλκίδα, Καρπενήσι) που αποτελούν τους κυρίαρχους πόλους ανάπτυξης και την υπόλοιπη υπαίθρο χώρα (ορεινές και μειονεκτικές περιοχές).
- Η οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας κατά βάση συγκεντρώνεται περί την εθνική οδό και σε περιοχές με την βιομηχανική δραστηριότητα που αναπτύχθηκε στην δεκαετία του 1960.
- Η έντονα εξάρτηση του πρωτογενή τομέα από την μονοκαλλιέργεια προϊόντων φυτικής παραγωγής (βαμβάκι, καπνός) που στα πλαίσια του ανταγωνισμού και των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ φθίνουν ραγδαία, διαμορφώνοντας προϋποθέσεις αποδιάρθρωσης του αγροτικού τομέα, βίαιας εγκατάλειψης του αγροτικού επαγγέλματος και κοινωνικών εκρήξεων στην υπαίθρο.

Χάρτης: Ορεινές μειονεκτικές περιοχές (75/268 ΕΟΚ) – Η αναπτυξιακή κατάσταση

- Η διατάραξη της ισορροπίας των τριών τομέων της οικονομίας και η σταδιακά έντονη εγκατάλειψη των ορεινών, μειονεκτικών και γενικά αγροτικών περιοχών μέχρις ακόμα και ερήμωσής τους.
- Η ανάπτυξη της περιφέρειας με μόνο γνώμονα και εστίαση της στην εξυπηρέτηση του μεγάλου αστικού κέντρου.
- Έντονα φαινόμενα (γεωγραφικού) δυϊσμού (πεδινές και ορεινές περιοχές)

- Υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα στις πεδινές και βιομηχανικές περιοχές και έντονες ενδοπεριφερειακές οικονομικές ανισότητες.
 - Ανάπτυξη στηριγμένη στους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας και χαμηλός βαθμός ανάπτυξης καινοτομιών.
-

2.3. Δυνατότητες και προοπτικές της Περιφέρειας

Οι δυνατότητες της περιφέρειας προκύπτουν από την ανάγνωση της θέσης της στον χάρτη αλλά και από την διάγνωση των φυσικών της πόρων, και κυρίως της κατανόησης της αξίας των βασικών παραγωγικών συντελεστών που διαθέτει στο σύγχρονο αναπτυξιακό γίγνεσθαι.

- Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι ανοικτή περιφέρεια.
- Η κεντροβαρική θέση στον Ελλαδικό χώρο. Η σύνδεση με την Αττική. Η επαφή με τρεις περιφέρειες. Η λειτουργία της ως σημαντικό διαμετακομιστικό Κέντρο. Ο συνδυασμός ορεινών και νησιώτικων περιοχών και η εκτεταμένη ζώνη από όλες τις πλευρές της του μεσογειακού ανάγλυφου.
- Οι **διαθέσιμοι** φυσικοί και οι πλουτοπαραγωγικοί πόροι.
- Η ευχερής **μετακίνηση και το χαμηλό κόστος μεταφοράς** παραγωγικών συντελεστών.
- Η σημαντική **αγροτική παραγωγή**
- Ο ύπαρξη πλούσιων **πολιτιστικών πόρων** και η διαμορφωμένη **τοπική κουλτούρα** με αξιόλογα στοιχεία πολιτισμού της περιφέρειας
- Η **διαμορφωμένη**-μέσα από την ιστορικότητα της περιοχής-**ταυτότητα** της περιφέρειας (η Ρούμελη, η παλιά Ελλάδα κλπ) και των κατοίκων της (οι Ρουμελιώτες κ.λ.π.) και η ισχυρή παρουσία της περιφέρειας στους κοινωνικούς/πολιτικούς αγώνες για την εθνική & κοινωνική συγκρότηση του νεώτερου ελληνικού κράτους.

Τα δυνατά σημεία της περιφέρειας

- Το φυσικό περιβάλλον της ορεινής ζώνης
- Η αξιόλογη τοπική παραγωγή και οι δυνατότητες της μικρής ποιοτικής παραγωγής. Οι ευνοϊκές συνθήκες για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων.
- Η μικρή χιλιομετρική απόσταση από τα αστικά κέντρα και η προσπελασιμότητα
- Οι τόποι προορισμού που διαθέτει σε όλο το γεωγραφικό πλάτος

- Η κατανόηση από τους κατοίκους της περιφέρειας αλλά και από όλα τα επίπεδα της κοινωνικής οργάνωσης και τα επίπεδα προγραμματισμού, **της κοινής μοίρας** των κατοίκων της.
- Η κατανόηση **του «τοπικού»** ως πλεονεκτήματος για την τοπική ανάπτυξη.
- Η ύπαρξη Δομών, αναπτυξιακών Εταιριών και συλλογικών σχημάτων **με επιτόπια εγκατάσταση για τον σχεδιασμό και διαχείριση** προγραμμάτων ολοκληρωμένη μορφής.

.....

Τα αδύνατα σημεία της περιφέρειας

- Οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Η έλλειψη σε υποδομές πρόσβασης, υποδομών υπηρεσιών και υπηρεσιών οργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και
- Η προϊούσα διάλυση του παραγωγικού ιστού και των παραγωγικών δραστηριοτήτων της υπαίθρου.
- Η έλλειψη συνολικού σχεδιασμού μακράς πνοής στα πλαίσια του χωροταξικού σχεδιασμού και οι αντιφάσεις στρατηγικών για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.
- Η τάση τριτογενοποίησης της οικονομίας με επισφαλείς επιπτώσεις στην απασχόληση. Η **αυξανόμενη τάση τριτογενοποίησης** όλου του ορεινού χώρου σε συνδυασμό με την διάλυση του παραγωγικού οστού και των παραδοσιακών μορφών εκμεταλλεύσεων.
- Η ύπαρξη ισχυρών αστικών πόλων 1^{ου} και 2^{ου} επιπέδου που οργανώνουν την οικονομική και κοινωνική ζωή χωρίς την ταυτόχρονη ανάπτυξη ή ύπαρξη ισχυρών ενδιάμεσων (3^{ου} και 4^{ου}) οικιστικών επιπέδων.
- Χαμηλή **παραγωγικότητα** των εκμεταλλεύσεων, μικρός γεωργικός κλήρος-Μικρή παρουσία Επιχειρηματικής Γεωργίας.
- Έλλειψη οργάνωσης και υποδομής **στην μεταποίηση και τυποποίηση** των προϊόντων της πρωτογενούς παραγωγής.
- Δυσκολία **ενσωμάτωσης νέας τεχνολογίας, νέων τεχνικών και καινοτομίας** στην τοπική οικονομία.

Το νέο πλαίσιο ευκαιριών για την περιφέρεια

Το νέο πλαίσιο ευκαιριών για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας καθορίζεται από την θέση της περιφέρειας, **από την δυναμική που εκ των πραγμάτων θα αναπτυχθεί** με την δημιουργία για πρώτη φορά της αιρετής περιφέρειας και, από τον ρόλο και την δυναμική των οργάνων της : Δηλαδή **την έντονη κινητικότητα με την έναρξη λειτουργίας του νέου θεσμού**, τις

ανακατατάξεις στην διάρθρωση κ.λ.π.. Αν και η νέα «αντικειμενική» δυναμική ασφυκτιά μέσα στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης, μπορεί να αναζητήσει διέξοδο στα επιτρεπτά θεσμικά και οικονομικά όρια που καθορίζονται από τα κυβερνητικά πλαίσια.

Σημαντικό ρόλο στην μεγιστοποίηση των ευκαιριών για την περιφέρεια έχουν και θα παίξουν:

- Οι **πόροι** του Περιφερειακού Προγράμματος, οι προγραμματισμοί του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης, του Ταμείου Αλιείας, τα Ειδικά Αναπτυξιακά Προγράμματα.
- Η ανάληψη πρωτοβουλιών **για συνδυασμένες δράσεις** στον σχεδιασμό και προγραμματισμό και η προσέγγιση για **την διασύνδεση τομέων της οικονομίας**.
- Η αξιοποίηση **της συσσωρευμένης και διαθέσιμης γνώσης της περιφέρειας** για τον περαιτέρω σχεδιασμό, η άλλως η τεχνογνωσία της περιοχής.
- Η γέννηση **μιας νέας επιχειρηματικότητας** ειδικά στις αγροτικές περιοχές, στον ορεινό και η συνέχιση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στην ύπαιθρο. Η αξιοποίηση των νέων υποκειμένων στους τομείς της επιχειρηματικότητας και της κινητικότητας στην επιχειρηματική δραστηριότητα (νέοι γεωργοί, νέοι ηλικιακά που εγκαθίστανται σε νέες δραστηριότητες/επιχειρηματικές πρωτοβουλίες κλπ)
- Η αξιοποίηση της εμπειρίας **του Ολοκληρωμένου Σχεδιασμού** που έχουν εισαγάγει ορισμένα προγράμματα χωρικής προσέγγισης. Η αξιοποίηση των καινοτομιών που έχουν εισαχθεί στον προγραμματισμό και τα πρότυπα που έχουν διαμορφωθεί.
- Η αξιοποίηση **των καινοτομιών στις εταιρικές σχέσεις** που αναπτύσσονται στην περιοχή.
- Η αξιοποίηση των πολιτικών για την εκπαίδευση του πληθυσμού.
- Η αξιοποίηση του **νέου αναπτυσσόμενου ρεύματος «κοινωνικής συνείδησης»** για τα πλεονεκτήματα της υπαίθρου, για την ποιότητα ζωής στην Περιφέρεια.
- Η αξιοποίηση των Πανεπιστημίων ΑΕΙ, ΤΕΙ

Οι κίνδυνοι και οι απειλές για την περιφέρεια

Οι κίνδυνοι για την περιοχή μπορούν να καταγραφούν :

- Ο κίνδυνος **απώλειας της ταυτότητας της περιοχής** και των μικροπεριοχών της, από την βίαιη αστικοποίηση κάτω από το βάρος του καταναλωτισμού που εισέρχεται βίαια στις τοπικές κοινωνίες (δόμηση, τρόπος ζωής, πρότυπα μεταφερμένα από άλλους πολιτισμούς και περιοχές κ.λ.π.)

- Ο κίνδυνος **ολοσχερούς κυριαρχίας του τριτογενούς τομέα** στο παραγωγικό σύστημα των μικρο-περιοχών και η περαιτέρω διάλυση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων (εγκατάλειψη των τοπικών παραγωγικών συστημάτων υπέρ του τομέα της παροχής υπηρεσιών)
- Ο κίνδυνος διάλυσης του παραγωγικού ιστού από τις τρέχουσες ιδεολογίες **«περί της άμεσης βελτιστοποίησης της οικονομικής θέσης», «του εύκολου πλουτισμού», «της έξυπνης επιχειρηματικότητας»**, της αξιοποίησης των επιχορηγήσεων.
- Ο κίνδυνος **διάλυσης** των τοπικών κοινωνιών, της υφιστάμενης κοινωνικής και πολιτιστικής συνοχής του χώρου, της διάλυσης των παραδοσιακών δεσμών.
- Ο κίνδυνος μετατροπής των φορέων οργάνωσης των τοπικών κοινωνιών **απλά σε φορείς διαχείρισης έργων** ξεκομμένων από τους στόχους που πρέπει να έχουν δηλαδή τους στόχους της βελτίωσης ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

2.4. Οι πολιτικές της Δ' Προγραμματικής Περιόδου. Τα προγράμματα και οι αριθμοί. Οι σχεδιασμοί του Εθνικού κράτους. Το ΕΣΠΑ 2007-2013

Η κυβερνητική πολιτική και οι προγραμματισμοί της Δ' Προγραμματικής περιόδου 2007-2013 που θα ασκηθούν είναι :

- α) Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ύψους περί τα 9,5 €
- β) Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2007-2013 ύψους 16,72 δις €
- γ) Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» ύψους 3,9 δις €,
- δ) Τα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΑΛΙΕΙΑ (ΕΠΑΛ) ύψους 0,380 δις €
- ε) Ο προγραμματισμός του Ταμείου Συνοχής ύψους 3,70 δις €

Ο σχεδιασμός της κυβέρνησης για την Δ' προγραμματική περίοδο 2007-2013 (ΕΣΠΑ, ΠΑΑ, ΕΠΑΛ, Ταμείο Συνοχής κ.λ.π.) αφορά τις δράσεις-προγράμματα που θα υλοποιηθούν με βάση τους διαθέσιμους κοινοτικούς προϋπολογισμούς και την εισφορά του ελληνικού κράτους (εθνική δημόσια δαπάνη), ένα σύνολον περίπου 24,22 δις. €.

Για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έχει δημιουργηθεί ένα σύστημα ελέγχου, διαχείρισης και υλοποίησης που προβλέπεται νομοθετικά με βάση τον νόμο 3463/2007, και αποτελείται οργανωτικά από τις δομές, Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ) υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ), τις Ειδικές Διαχειριστικές Αρχές (ΕΔΑ).

Ως **εργαλεία** της αναπτυξιακής πολιτικής παραμένει ο **Αναπτυξιακός Νόμος** (με μικρές διαφοροποιήσεις στον χάρτη των περιφερειακών ενισχύσεων), τα **Ειδικά Αναπτυξιακά Προγράμματα** (χρηματοδοτούμενα από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων), και τέλος θεσμοθετούνται οι **Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα** (ΣΔΙΤ) κατά το πρότυπο των επιχειρήσεων μικτής οικονομίας.

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Στερεάς Ελλάδας 2007-2013

Ο προγραμματισμός για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, προβλέπει την υλοποίηση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος με **ενδεικτικό** προϋπολογισμό **580.000.000€**. Το ΠΕΠ έχει τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας και οι οποίοι είναι:

1^{ος} Άξονας : Υποδομές & υπηρεσίες προσπελασιμότητας Στερεάς Ελλάδας.

Στοχεύει με δράσεις στην ομογενοποίηση του οικονομικού χώρου της Περιφέρειας και την αντιστροφή του δυϊσμού που υφίσταται στο εσωτερικό της.

2^{ος} Άξονας : Αειφόρος ανάπτυξη & ποιότητα ζωής Στερεάς Ελλάδας.

Στοχεύει με δράσεις στη διασφάλιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

3^{ος} Άξονας : Ψηφιακή σύγκλιση & επιχειρηματικότητα Στερεάς Ελλάδας.

Στοχεύει με δράσεις στην προώθηση της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογίας για την ενσωμάτωση τους στον παραγωγικό ιστό και την επίτευξη της ικανότητας για ενσωμάτωση των καταλληλότερων τεχνολογιών και τη δημιουργία ενός συστήματος προώθησης της καινοτομίας.

4^{ος} Άξονας : Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής Επιχειρησιακού Προγράμματος Στ. Ελλάδας.

Στοχεύει στην υποστήριξη του σχεδιασμού, εφαρμογή, παρακολούθησης και αξιολόγησης του Επιχειρησιακού προγράμματος.

Τα Τομεακά Προγράμματα

Ο προγραμματισμός του ΕΣΠΑ 2007-2013 (Τομεακά Προγράμματα) που θα εφαρμοστεί **και** στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αφορά Οκτώ (8) Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα των Υπουργείων: Περιβάλλον-Αειφόρος Ανάπτυξη, Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας, Ανταγωνιστικότητα και

Επιχειρηματικότητα, Ψηφιακή σύγκλιση, Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, Διοικητική μεταρρύθμιση, Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής).

Οι χρηματοδοτήσεις των παραπάνω προγραμμάτων προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Οι διαθέσιμοι πόροι για την Στερεά Ελλάδα από τα Τομεακά προγράμματα υπολογίζονται σε **100.000.000,00€**

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ)

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) θα εφαρμοστεί και στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας με ποσοστά επιχορήγησης (με φθίνουσα εξέλιξη έως το 2013) ανεξαρτήτως του στόχου που είναι ενταγμένη η Περιφέρεια. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επενδύσεις στον αγροτικό τομέα (αγρότες, μεταποίηση προϊόντων, άμεσες ενισχύσεις, μικρά έργα εγγείων βελτιώσεων, αγροτουρισμός, ειδικά ολοκληρωμένα προγράμματα κ.λ.π.). Στο διάστημα της περιόδου 2002-2006 οι επιδόσεις της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας υπολογίζονται σε απορροφήσεις πόρων της τάξης(12% του συνόλου).

Το Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ για την Αυτοδιοίκηση

Το πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ για την Αυτοδιοίκηση θα συνεχιστεί και στην επόμενη Προγραμματική περίοδο. Η κατανομή για τις Περιφέρειες έγινε σε 2 φάσεις : 45% των πόρων (1.575.000.000€) και 35% των πόρων (1.225.000.000€) συνολικά 2.800.000.000€. Το υπόλοιπο 20% έμεινε στη διάθεση του υπουργείου.

Η Στερεά με βάση τα κριτήρια πήρε στην α' κατανομή το 8,36% και στη β' κατανομή 8,31%. Από τις 2 κατανομές, ένα 8% μ.ο. κρατήθηκε για διαδημοτικά έργα από την ΠΕριφέρεια. Στο σύνολο της χώρας, με κατανομή 2,8 δις, έχουμε εγκεκριμένο 2.535.060.140€ και πληρωμές 1.588.617.858€.

.....

Τα Ειδικά Αναπτυξιακά Προγράμματα στην περιφέρεια

Στην Περιφέρεια Στ. Ελλάδας εφαρμόζονται τα παρακάτω Ειδικά Αναπτυξιακά Προγράμματα

- Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΠΑΝΦΩΚΙΣ (για την περιοχή Φωκίδας ύψους 125.000.000€)
- Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (για τις περιοχές Βοιωτίας-Φθιώτιδας-Ευβοίας) ύψους 150.0000.000€
- Πρόγραμμα ΠΙΝΔΟΣ (για την Ευρυτανία)

2.5. Οι θέσεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ για τον υφιστάμενο περιφερειακό προγραμματισμό

Ο σχεδιασμός, η φυσιογνωμία και η ποιότητα του προγραμματισμού.

- Ο Σχεδιασμός του περιφερειακού προγράμματος -όπως άλλωστε συμβαίνει με όλα τα Περιφερειακά προγράμματα του ΕΣΠΑ-δεν ήταν **αποτέλεσμα μελέτης της αναπτυξιακής προοπτικής** της περιφέρειας αλλά **συρραφή** των επιμέρους αιτημάτων των περιοχών και των τοπικών φορέων. Στην φάση του σχεδιασμού του προγράμματος εμφανής ήταν η **απουσία διαλόγου και η μικρή συμμετοχή** των φορέων-εκπροσώπων της περιφέρειας, των τοπικών κοινωνιών. Καταστρατηγήθηκε έτσι ο δημοκρατικός προγραμματισμός ως μέθοδος σχεδιασμού και πολιτικής συναίνεσης στο σχέδιο.
- Το περιφερειακό πρόγραμμα σχεδιάστηκε με την **πεπατημένη της εναρμόνισης στην τυπολογία και στις φορμαλιστικές διατάξεις** των κοινοτικών απαιτήσεων και οδηγιών. Δεν είναι σχέδιο **μακράς πνοής** για την περιφέρεια (εργασία που απαιτεί έρευνα, κατανόηση και μελέτη των περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων, καταγραφή των αναγκών, ανάδειξη των προοπτικών), ενώ οι δράσεις, τα μέτρα, δηλαδή οι πολιτικές, μοιάζουν απελπιστικά μεταξύ τους, και παραπέμπουν στις γενικόλογες «**ενδεικτικές δράσεις**» των διαρθρωτικών ταμείων και κοινοτικών κανονισμών. Δεδομένου ότι τα προγράμματα αποτελούν εργασίες από ειδικούς και συμβούλους με ελλιπή-πολλές φορές-γνώση των διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής περιφέρειας, καταγράφονται και σχεδιάζονται **ως μια συρραφή αιτημάτων** των τοπικών φορέων, χωρίς περαιτέρω **δευτερογενή επεξεργασία της σκοπιμότητας των επιμέρους σχεδίων**, των αιτημάτων, των προτεινόμενων έργων...
- Στο Περιφερειακό Πρόγραμμα εμφανής είναι η έξαρση του «**τεχνικού στοιχείου**», διανθισμένο με ένα **υποτιθέμενο τεχνοκρατισμό** και **ορολογίες** (αποτελούν πλέον την ιδεολογική σταθερά των προγραμμάτων), σε τέτοιο βαθμό που είναι **δυσδιάκριτη η στοχοθεσία, η διαδικασία υλοποίησης, το αποτέλεσμα**. Σαφήνεια παρατηρείται στην κάλυψη των ποσοτικών στόχων και της κατανομής των πόρων.
- Στο περιφερειακό πρόγραμμα διατυπώνονται γενικές κατευθύνσεις και δίδεται έμφαση **στην ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία**. Η απουσία **εξειδίκευσης** του σχεδίου και η μη προσαρμογή του στις ιδιαιτερότητες της περιφέρειας δημιουργεί όπως και στο παρελθόν **σημαντικές δυσκολίες στην υλοποίησή του**.
- Τέλος η απουσία των μηχανισμών **κοινωνικού ελέγχου, δεν αφήνει περιθώρια για διορθωτικές κινήσεις**, αφού το Περιφερειακό Συμβούλιο και τα υπόλοιπα όργανα λαϊκής βούλησης

έχουν πλέον αφυδατωθεί από τις ουσιαστικές τους λειτουργίες και αποτελούν απλά όργανα **νομιμοποίησης** στην διαχείριση έργων. Αντίστοιχα η **ενσωμάτωση** του πολιτικού προσωπικού της Αυτοδιοίκησης σε λογικές **κρατικών λειτουργιών**, η περιθωριοποίηση του ρόλου και η ταύτιση της αυτοδιοίκησης με κρατικές λειτουργίες (κυριαρχία λογικών διαχείρισης, εξασφάλισης έργων κ.λ.π.)

Η υποχώρηση ή η ανυπαρξία διαρθρωτικής πολιτικής στην περιφέρεια

Στην εκπόνηση του περιφερειακού προγράμματος, αποτυπώνεται η βαθιά υποχώρηση του προγραμματισμού, ή καλύτερα η ανυπαρξία περιφερειακής πολιτικής μακράς πνοής, η στοχοθεσία στους τομείς στην διάθρωση της οικονομίας, στην τροποποίηση των δομών, στην τομεακή και χωροταξική διάρθρωση των δημοσίων επενδύσεων.

Ας σκεφτούμε **που κατευθύνονται οι πόροι και σε τι αποσκοπούν;**

- Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (τομεακό) που θα εφαρμοστεί στην περιφέρεια κινείται από την φιλοσοφία του εκ νέου **στις ενισχύσεις στον πρωτογενή τομέα** και όχι σε λογικές αγροτικής ανάπτυξης, αναπαράγοντας την επιδοματικού χαρακτήρα πολιτική. Αντιστοίχως οι επιλογές των τοπικών φορέων με τις έγγιες βελτιώσεις υπηρετούν την εισροή πόρων στις περιοχές και όχι την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της περιφέρειας.
- Ένα μεγάλο τμήμα του περιφερειακού προγράμματος κατευθύνεται στην ενίσχυση των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα και συνεπικουρείται από τον Αναπτυξιακό Νόμο με ελαφρά διαφοροποιημένο τον χάρτη των ενισχύσεων στις διάφορες περιοχές της περιφέρειας. Είναι γνωστό ότι οι ΜΜΕ έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία στην περιφέρεια, καθώς αποτελούν την ραχοκοκαλιά της ελληνικής υπαίθρου με **ιδιαίτερες επιδόσεις στην απασχόληση και στην παραγωγή προϊόντων** ευρείας κατανάλωσης. Η **επιχειρηματικότητα** και το **επιχειρείν** αποτελούν τα νέα (;) συνθήματα του προγράμματος και των επενδύσεων, με σαφή προσανατολισμό την ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Έμφαση δίδεται (;) στην καινοτομία και στις νέες μορφές στήριξης της επιχειρηματικότητας, ωστόσο όλα αυτά μένουν να βεβαιωθούν **στην πράξη** και στην **πραγματικότητα** των Επιχειρήσεων. Διότι και στα προηγούμενα ΠΕΠ η διαχείριση των πόρων εξαντλήθηκε στις επιχορηγήσεις επιχειρήσεων, εν τούτοις **δεν σημειώθηκαν** δυναμικές κλαδικές πολιτικές ενώ αυτή καθεαυτή η στήριξη των επιχειρήσεων αναπαρήγαγε το μοντέλο της επιδοματικής πολιτικής. Μεγάλο τμήμα των ενισχύσεων θα «περάσει» ακόμη μια φορά από την διαχείριση των τραπεζών, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις του τραπεζικού συστήματος να αυξήσει ανέξοδα τον κύκλο

εργασιών του. Είναι προφανές ότι η πολιτική ενισχύσεων και χρηματοδοτήσεων των ΜΜΕ, καθώς οι χρηματοδοτήσεις έχουν συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, αποτελούν **μια στιγμή** στο κύκλο της ζωής των επιχειρήσεων, δεν μπορεί να αποτελεί **μόνιμο εργαλείο** της αναπτυξιακής στρατηγικής.

- Ιδιαίτερο βάρος του Περιφερειακού προγράμματος του ΕΣΠΑ δίδεται στον τριτογενή τομέα **με έμφαση στον τουρισμό και στις υπηρεσίες**. Κρίνοντας την στασιμότητα έως και την φθίνουσα πορεία των άλλων τομέων της περιφερειακής οικονομίας, η επιλογή αυτή μπορεί μακροπρόθεσμα να έχει αρνητικές συνέπειες αφού **θα διαταράξει την ισορροπία** μέχρι τώρα, συμβολή των τομέων της οικονομίας στην διαμόρφωση του περιφερειακού ΑΕΠ, και θα επηρεάσει αρνητικά στην διάρθρωση της απασχόλησης. Το ιδεολόγημα περί του τουρισμού που είναι η «βαρειά βιομηχανία» της Ελλάδας **δεν μπορεί να είναι η κυρίαρχη σταθερά για την οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας**, καθίσταται δε επικίνδυνη, ιδιαίτερα σε μια περιοχή όπως η περιφέρεια Στ. Ελλάδας που η ανάπτυξή της βασίστηκε στην διασύνδεση των τομέων της οικονομίας.

Ήδη σε πολλές περιοχές της περιφέρειας εντοπίζονται **φαινόμενα διάλυσης της παραγωγικής βάσης** και οδηγούνται σε **τριτογενοποίηση** της τοπικής οικονομίας. Στα πλαίσια της συζήτησης για ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης θα πρέπει να ξαναπιάσουμε την συζήτηση για τα θέματα της παραγωγικής διάρθρωσης της οικονομίας και των διαρθρωτικών προβλημάτων αυτής (π.χ. θέματα όπως ο **δυσμός της ανάπτυξης της περιφέρειας**, το **ισοζύγιο πληρωμών**, η **ραγδαία ανάπτυξη** του τριτογενή τομέα της οικονομίας, η **χαμηλή ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα** κ.λ.π.).

Οι υποδομές

- Οι περιορισμένοι (εν σχέσει με το παρελθόν) πόροι του Ταμείου Συνοχής για τα μεγάλα έργα υποδομών καθώς και η ένταξη της περιφέρειας στον στόχο 2 των διαρθρωτικών ταμείων καθορίζει τους προγραμματισμούς μεγάλων έργων και υποδομών στην περιφέρεια.

Η περιφέρεια κινείται στην γενική φιλοσοφία της ελληνικής πολιτείας που στην τρέχουσα περίοδο **αποποιείται της υποχρέωσης υλοποίησης υποδομών** και μέσα στο γενικό κλίμα στήριξης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, παραπέμπει την υλοποίηση υποδομών στο νέο θεσμό Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Ανοίγει τον δρόμο έτσι ώστε, η ιδιωτική πρωτοβουλία να οργανώσει τους δρόμους, τα λιμάνια, τον τουρισμό, τα τεράστια γκολφ, τις τουριστικές περιοχές, τα δάση, την ενέργεια και να αποκομίσει αντίστοιχα κέρδη από τις δραστηριότητες αυτές.

Στην ουσία μέσω των ΣΔΙΤ επιδιώκεται με τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς να φτιαχτεί **ένα πλαίσιο απρόσκοπτης λειτουργίας και εξυπηρέτησης των μεγάλων συμφερόντων** και να παραδοθούν **σε κερδοσκοπική χρήση**, οι πόροι της περιφέρειας και όχι να υποστηριχτεί η περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι μηχανισμοί υλοποίησης : Από τις εξαγγελίες για λιγότερο κράτος και απλούστευση των διαδικασιών, στα νέα τέρατα της γραφειοκρατίας.

Οι μηχανισμοί ελέγχου, διαχείρισης και του Περιφερειακού προγράμματος αντί να διευκολύνουν και να επιταχύνουν τις διαδικασίες υλοποίησης έργων και προγραμμάτων, δημιουργούν, ανυπέρβλητα εμπόδια στην υλοποίηση αυτών. Και τούτο διότι, υπό το πρόσχημα των κοινοτικών κανόνων **έχουν «εισαγάγει» και «καθιερώσει» ένα πολύπλοκο σύστημα κανόνων, εγκυκλίων, κανονιστικών διατάξεων, που αναπαράγει και μεγιστοποιεί την γραφειοκρατική δομή της διοίκησης, ενώ παράλληλα διαμορφώνει την εικόνα και λειτουργία ενός συγκεντρωτικού και εχθρικού κράτους προς την κοινωνία.**

Η πολυπλοκότητα στην διαχείριση του προγράμματος είναι πανταχού παρούσα, όπως άλλωστε και στα προηγούμενα τρία Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Η γραφειοκρατία αντί να μειώνεται αυξάνεται, ενώ η κυριαρχία των μηχανισμών **καταγράφει** πλέον τον περιφερειακό προγραμματισμό και την υλοποίηση **ως μια υπόθεση των ειδικών, των ικανών, των αποτελεσματικών μηχανισμών.**

Νομιμοποιείται ο συγκεντρωτισμός, η δε Αυτοδιοίκηση, το περιφερειακό Συμβούλιο, τα πολιτικά όργανα και οι φορείς προγραμματισμού, **περιθωριοποιούνται** και στερούνται της δυνατότητας να σχεδιάσουν, να προγραμματίσουν, να υλοποιήσουν, να ελέγξουν (αφού βεβαίως δεν γνωρίζουν, αφού βεβαίως δεν είναι ικανοί). Οι στόχοι είναι σαφείς : Ο απόλυτος **ασφυκτικός και συγκεντρωτικός έλεγχος των προγραμμάτων και προγραμματισμών**, ο αυτοσκοπός των απορροφήσεων, η εξυπηρέτηση των πελατειακών σχέσεων και ο διορισμός των δικών μας παιδιών (χθές του ΠΑΣΟΚ σήμερα της ΝΔ), η δημιουργία του νέου γαλάζιου κρατικού μηχανισμού. Ελάχιστη σημασία έχει η αποτελεσματικότητα, στην διαχείριση έργων και προγραμματισμών, το θέμα είναι **πώς και με ποιο τρόπο θα αποκατασταθούν** οι πολιτικές διαμεσολαβήσεις της ΝΔ.

Μέχρι σήμερα έχουν αποδομηθεί οι **κλασικές δομές της δημόσιας διοίκησης** (τοπικά και περιφερειακά), ενώ έχει συγκροτηθεί μια **«νέα γραφειοκρατία»**, χωρίς κανείς να νοιάζεται για την

χρησιμότητα και αποτελεσματικότητα των έργων και των προγραμμάτων που υλοποιούνται στην περιφέρεια.

Στα χρόνια της διακυβέρνησης της ΝΔ (2004-2009) δημιουργήθηκαν με σκοπό τον συγκεντρωτικό έλεγχο της διαχείρισης των κονδυλίων οι εταιρείες ΝΟΜΟΣ ΑΕ, η ΔΗΜΟΣ ΑΕ, εξαγγέλθηκαν οι ΑΟΠ και προστέθηκε ένας νέος όροφος στην διοικητική πυραμίδα οι πέντε υπερπεριφέρειες.

Οι παραπάνω πλευρές είναι ενδεικτικές του τρόπου που κυβέρνησε η ΝΔ, και πώς αντιλαμβάνεται τον αναπτυξιακό περιφερειακό σχεδιασμό. Ενδεικτικός επίσης ήταν ο ρόλος που επιφύλαξε στις δεκάδες υπάρχουσες δομές η ΝΔ, σε φορείς τεχνογνωσίας, στα επιστημονικά ιδρύματα στην ελληνική περιφέρεια (κλαδικά Ινστιτούτα, Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια και τμήματα αυτών, ΕΘΙΑΓΕ, Αναπτυξιακές Εταιρείες, ΚΕΤΑ, κ.λ.π.). Στην καλύτερη περίπτωση δημιούργησε, δομές απασχόλησης και εξυπηρέτησης των γαλάζιων παιδιών.

Σήμερα διατηρείται η γενική διεύθυνση του κράτους με αντικείμενο την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής, ενώ οι όποιες αναζητήσεις δόθηκαν ενοποίησης και κατάργησης κρατικών θεσμών, οργανισμών, και υποστηρικτικών φορέων, στα πλαίσια γενικά και οριζόντια εξοικονόμησης πόρων, κινείται ακριβώς στην ίδια λογική και τελικά αναμένεται να επιδεινώσει τα προβλήματα.

Έτσι και αλλιώς, ακόμα και αν υποθέσουμε ότι υλοποιούνται όλοι οι προαναφερόμενοι σχεδιασμοί δεν θα έχει αντιμετωπιστεί κάτι από τις βασικές μας επισημάνσεις για τα πραγματικά και σοβαρά προβλήματα που απασχολούν την Περιφέρεια και τους Πολίτες και Κατοίκους της.

Λείπει η νέα ουτοπία, η βασισμένη σε αυτόνομες παραγωγικές μονάδες που θα αναστήσουν την παραγωγική ικανότητα της περιφέρειας

Το Πρόγραμμα Σταθερότητας και οι επιπτώσεις στην περιφέρεια

.....

2.5. Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις της αριστεράς για την περιφέρεια Στ. Ελλάδας

Η ανάπτυξη, η στρατηγική. Προτείνοντας μεθοδολογία και αναπτυξιακή στρατηγική

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ και η σύγχρονη ανανεωτική αριστερά δεν έχουμε μαγικές λύσεις : Απλά ως άνθρωποι του καιρού μας μιλούμε με όσα καταλάβαμε. Καταθέτουμε τις προτάσεις μας, **για μια εναλλακτική διακυβέρνηση της Περιφέρειας** με στόχο την βιώσιμη ανάπτυξη της.

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και την αριστερά ένα **Σχέδιο Αναπτυξιακών Κατευθύνσεων** για την Στερεά Ελλάδα πρέπει να στοχεύει :

- στην διασφάλιση της συνέχειας και αποδοτικότητας του οικονομικού παραγωγικού συστήματος.
- στην ανακατανομή του παραγόμενου πλούτου με στοιχεία κοινωνικής δικαιοσύνης προς όφελος των οικονομικά ασθενέστερων, στην διαμόρφωση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των κατοίκων στην περιφέρεια, και, στην άρση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.
- στην προστασία, διατήρηση και ανάπτυξη με ποιοτικά χαρακτηριστικά του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος,

Η στρατηγική μας, **δεν εξαντλείται σε προγράμματα και αριθμούς.**

Όχι πως αυτά δεν έχουν την σημασία τους, σε μια κοινωνία μάλιστα που έχει μάθει να μετρά την ευημερία της με νούμερα και αριθμούς. Ωστόσο το κύριο είναι **πώς** αντιλαμβάνεται κανείς την ανάπτυξη **σε εποχές περατότητας των πόρων, πως μεθοδολογικά την σχεδιάζει, για ποιόν** αγωνίζεται και τι θέλει να εξυπηρετήσει. Οι προτάσεις μας, επικεντρώνονται :

- Στην διασφάλιση της **σταθερής και ταυτόχρονης λειτουργίας και των τριών τομέων της οικονομίας** ως παράγοντες και στοιχεία οικονομικής ευστάθειας της Περιφέρειας.
- Στην ισόρροπη **πολυκεντρική ανάπτυξη στις πόλεις της περιφέρειας και ισόρροπη ανάπτυξη στον ιστό και στις σχέσεις πόλεων και υπαίθρου.**
- Στην **ισότητα πρόσβασης στα βασικά δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών.**
- Στην **συνετή διαχείριση των φυσικών πόρων και της πολιτισμικής κληρονομιάς.**
- Στην **ισότητα ευκαιριών και την ισότιμη πρόσβαση** στα αγαθά και στις υπηρεσίες για όλους τους κατοίκους της Περιφέρειας.

Για την επιτυχία αυτών **προσ απαιτούμενα είναι :**

- Η **κινητοποίηση και συμμετοχή των πολιτών**, των **τοπικών συλλογικών φορέων**, των **κοινωνικών εταίρων** για την διαμόρφωση και υλοποίηση της περιφερειακής πολιτικής, αλλά και για τις διαδικασίες κοινωνικού ελέγχου, και βεβαίως,
- Η διαμόρφωση **δημοκρατικών θεσμών και κανονιστικών ρυθμίσεων** που θα στηρίζονται στις αρχές του δημοκρατικού προγραμματισμού, στις αρχές της **διαφανούς διαβούλευσης** με το σύνολο των αναπτυξιακών συντελεστών και στις αρχές **του κοινωνικού ελέγχου**.

Προτείνουμε **στους φορείς του Προγραμματισμού να ξανασχεδιάσουμε την περιφερειακή πολιτική, με Κοινωνική Συμφωνία** βασισμένη στους παρακάτω άξονες:

Πρώτος άξονας : **Ικανότητα Παραγωγής, Ανταγωνιστικότητα Προϊόντων, Διαμόρφωση ενός Νέου Αναπτυξιακού Προτύπου** στην περιφερειακή οικονομία.

Αυτό σημαίνει πολιτικές, για την περιφέρεια **που θα αναθερμαίνουν** την τοπική παραγωγική ικανότητα σε όλους τους τομείς και ότι τα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες, θα είναι ανταγωνιστικά με όρους διεθνούς αγοράς. Στην χρεοκοπημένη ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες κρίσης αντίληψη **ότι «η ελεύθερη αγορά ρυθμίζει τα προβλήματα»** χωρίς παρεμβάσεις και αντιστάσεις, που οδηγεί στην εξαφάνιση της μικρής επιχειρηματικής μονάδας, θα πρέπει να αντιτάξουμε **περιφερειακές και τοπικές πολιτικές** που θα ενισχύουν την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών **με προδιαγραφές ποιότητας** (π.χ. Περιφερειακά Σήματα Ποιότητας) που θα στηρίζονται στο τοπικό πολιτισμικό απόθεμα και σαν τέτοια θα προωθούνται στην διεθνή αγορά, κάτι που προϋποθέτει–μεταξύ άλλων– την αλλαγή του καταναλωτικού προτύπου των κατοίκων.

Το ζήτημα των πολιτισμικών αξιών και της κουλτούρας γενικότερα των κατοίκων- καταναλωτών τίθεται σαν αναπόσπαστο στοιχείο της ανταγωνιστικότητας. Το σίγουρο όμως είναι ότι αν δεν πειστεί η κοινωνία για αυτή την αναγκαιότητα σαν στοιχείο στρατηγικής επιβίωσης της περιοχής αυτές οι αντιλήψεις θα έχουν μόνο ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Έτσι το ζήτημα αποκτά την πολιτική του διάσταση με την έννοια των πολιτικών πρωτοβουλιών και δεσμεύσεων.

Δεύτερος άξονας : **Κοινωνική Δικαιοσύνη, Κοινωνική Αλληλεγγύη, Άρση των Κοινωνικών Ανισοτήτων, εξάλειψη των φαινομένων Κοινωνικού Αποκλεισμού**. Η διάσταση της **κοινωνικής οικονομίας**, που στα πλαίσια των σημερινών σχέσεων παραγωγής ενσωματώνει την νομιμοποίηση ευρύτερων συλλογικοτήτων ταυτόχρονα και παράλληλα με την αποτελεσματικότητα

ενός λειτουργούντα δημοκρατικά ιδιωτικού τομέα, πρέπει να αποτελέσει κεντρική στοχοθέτηση. Ο μεγάλος ρυθμός ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας στην Ε.Ε. σε σχέση με τους ρυθμούς ανάπτυξης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και η έκφραση αυτού του ρυθμού στην αύξηση της απασχόλησης στην κοινωνική οικονομία πρέπει να αποτελέσει οδηγό για τη περιφέρεια στην προσπάθεια δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η απασχόληση η καταπολέμηση της ανεργίας, η δημιουργία εργασίας σε νέους τομείς και η πρόσβαση των νέων στην εργασία, η διαρκής και δια βίου μάθηση, αποκτά ένα νέο περιεχόμενο για να συνεχίσει να είναι ζώσα περιφέρεια, για να είναι ζωντανή η ύπαιθρος. Η ύπαρξη απασχόλησης και το δικαίωμα σε αυτήν πρέπει να είναι διαρκής μέριμνα της πολιτικής, των οργάνων προγραμματισμού, των Τοπικών και Περιφερειακών αρχών. Η στόχευση των προγραμματισμών οφείλει να έχει ως κύριο κριτήριο την απασχόληση.

Τρίτος άξονας : **Περιβάλλον, Προστασία των φυσικών πόρων, Νέες Ανθρωπογενείς Αναπτυξιακές Προτεραιότητες**, τόσο με την έννοια της προστασίας του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος όσο και με τις έννοιες της ποιότητας ζωής στο φυσικό και αστικό περιβάλλον, τις ιδιαιτερότητας των τοπικών πολιτισμικών αξιών και του καταναλωτικού πρότυπου.

Συνεργασία και διασύνδεση (διατομεακή και διακλαδική) των τριών προηγούμενα αναφερθέντων βασικών αξόνων **για την επίτευξη της λειτουργικής ολοκλήρωσης του παραγωγικού συστήματος, της διατοπικής-διαπεριφερειακής συνεργασίας και της χωρικής ολοκλήρωσης.** Με άλλα λόγια για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας. Χάριν παραδείγματος : Το **αγροτικό ζήτημα** στην περιφέρεια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στην στρατηγική παραγωγής πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας με έμφαση στα ΤΡΟΦΙΜΑ – ΠΟΤΑ που εκτός των συμβατικών προδιαγραφών ποιότητας θα πρέπει να ενισχυθούν με ειδικές προδιαγραφές, οι οποίες να στηρίζονται στο πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής και ουσιαστικά να γίνουν προϊόντα έτοιμα από την μια να καλύψουν την περιφερειακή ζήτηση και να είναι ανταγωνιστικά στη διεθνή αγορά.

Το ζήτημα της **μεταποίησης** πρέπει να εντοπιστεί στην τυποποίηση της αγροτικής παραγωγής ενισχύοντας αφενός το επενδυτικό ενδιαφέρον των υπαρχόντων μονάδων κλίμακας και αφετέρου την δικτύωση των υπαρχόντων μικρών μονάδων για να δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας. Επί πλέον η προσέλκυση επενδύσεων ειδικής τεχνογνωσίας στα κενά που παρουσιάζονται στην αλυσίδα παραγωγής, τυποποίηση, εμπορία, νέες τεχνολογίες πρέπει να αποτελέσει για τους τοπικούς θεσμούς προτεραιότητα. Η τάση αύξησης του τομέα των υπηρεσιών δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν

αντιστάθμισμα της μείωσης του αγροτικού τομέα αλλά απεναντίας σαν διαρθρωτικού χαρακτήρα πρόβλημα που πρέπει να μας απασχολήσει σοβαρά. Η στρατηγική αναφέρεται στην εξειδίκευση της περιοχής αφενός στις **υπηρεσίες** προς τις επιχειρήσεις με έμφαση στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην επιχειρηματικότητα, στην τεχνική υποστήριξη αυτής, στις υπηρεσίες και στο εμπόριο και αφετέρου στην εξειδίκευση της περιοχής ως κέντρο ανάπτυξης διαπεριφερειακών λειτουργιών. Σε μια περίοδο που οι φυσικοί και ανθρώπινοι πόροι αλλά και οι οικονομικοί πόροι είναι περιορισμένοι η προώθηση μίας στρατηγικής ανάπτυξης και πολύ περισσότερο η επίτευξη των στόχων της είναι πρωτίστως ζήτημα μεθόδου. Η έμφαση στην **καινοτομία** αφορά την επιλογή για αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προβλημάτων όχι με βαριές υποδομές **αλλά με άυλες επενδύσεις**, διότι το μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης πρέπει να εντοπίζεται στη διατήρηση, προστασία και αυτοτροφοδότηση των πόρων με έμφαση στο περιβάλλον και τον άνθρωπο σε συνδυασμό με τη αναγκαία ανταγωνιστικότητα της περιοχής και την αξιακή υιοθέτηση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Φωτο 1 : Ημερίδα στην Αλιάρτο

Φωτο 2 : Ο Βοιωτικός Κηφισός

Φωτο 3: Αγρόκτημα στην Αμφίκλεια

Τέλος το ζήτημα της **διατήρησης της ζωής στην ύπαιθρο** είναι από τα πιο κρίσιμα για τη Στερεά Ελλάδα. Το πρόβλημα σχετίζεται με το αγροτικό ζήτημα, **τη βιωσιμότητα των οικογενειακών αγροτικών εκμεταλλεύσεων, τις υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης , πολιτισμού και ποιότητας ζωής του αγροτικού πληθυσμού–των επαγγελματιών και των κατοίκων της υπαίθρου**. Η διασφάλιση ενός βιώσιμου αγροτικού εισοδήματος μέσα από την πολυλειτουργικότητα της αγροτικής δραστηριότητας και την πολυαπασχόληση. Η διασφάλιση της οικογενειακής εκμετάλλευσης ως βάσης της αγροτικής δραστηριότητας αφού μόνον αυτή απαντά στο πρόβλημα του αγροτικού κλήρου.

Το επίπεδο ζωής στην ύπαιθρο, πρέπει να αποτελεί ελκυστικό πεδίο για τους νέους. Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη στην ύπαιθρο, η παραγωγή ποιοτικών και υγιεινών προϊόντων, ασφαλών για τη δημόσια υγεία, η αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων, η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών προς την κατεύθυνση παραγωγής αγροτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, πρέπει να αποτελούν τους οδηγούς και τα κριτήρια για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών για την ύπαιθρο.

2.6.1. Οι τομείς παραγωγής (Α-γενής, Β-γενής, Γ-γενής, υπηρεσίες κ.λ.π.)

Ο αγροτικός τομέας - Α-γενής Τομέας

Η λειτουργία του αγροτικού τομέα της περιφέρειας καθορίζεται από το γενικότερο πλαίσιο των εξελίξεων σχετικά με την αγροτική πολιτική. Πριν από δέκα χρόνια, με τη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), ως συνέχεια του γύρου της Ουραγουάης (GATT), τα γεωργικά προϊόντα, μεταξύ άλλων, έχουν υπαχθεί σε κανόνες ελεύθερης αγοράς. Ο προστατευτισμός (δασμοί, επιδοτήσεις, ποσοτώσεις, ρυθμίσεις κλπ.) **βρίσκεται ήδη σε διαδικασία άρσης**, μέχρι του σημείου, το οποίο ισχύει κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες, που έχουν προσχωρήσει στον ΠΟΕ.

Απέναντι στην «παγκοσμιοποίηση» του εμπορίου, όλο και περισσότερο εδραιώνεται η αντίληψη ότι η σύγχρονη γεωργία έχει αρχίσει να γίνεται **ένα παιχνίδι σκληρότατου ανταγωνισμού**, καθώς η παραγωγή και διακίνηση αγροδιατροφικών προϊόντων συγκεντρώνεται όλο και περισσότερο στις ισχυρές και ανεπτυγμένες χώρες και σε λίγες ομάδες μεγάλων εταιριών παραγωγής αγροεφοδίων, πολλαπλασιαστικού υλικού, προϊόντων βιοτεχνολογίας, εμπορίου και μεταφορών.

Η προσπάθεια να διατηρηθούν οι τιμές καταναλωτή σε χαμηλά επίπεδα, περιλαμβάνοντας όμως συνεχώς αυξανόμενη προστιθέμενη αξία από το κόστος της μεταποίησης, τυποποίησης, διαφήμισης, μεταφορών κ.λπ. συνεπάγεται την ολοένα αυξανόμενη πίεση στις τιμές παραγωγού. Η πίεση στο κόστος παραγωγής, τα συστήματα τυποποιημένης και μαζικής παραγωγής και διακίνησης παρέχει το πρόσφορο έδαφος για την εκδήλωση εκτεταμένων διατροφικών κρίσεων.

Η εντατικοποίηση της παραγωγής και οι πολλαπλασιαζόμενες συμπληρωματικές βιομηχανίες επιβαρύνουν όλο και περισσότερο το περιβάλλον. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η γεωργική παραγωγή (φυτική και ζωική), καθώς και η παραγωγή όλων των προϊόντων διατροφής, σε κάθε αγροτική περιοχή ιδιαίτερα όπως η περιφέρεια Στ. Ελλάδας, πρέπει πλέον να στρέφεται σε προϊόντα που είναι διεθνώς ανταγωνιστικά. Να παράγει με όρους διεθνούς αγοράς και όχι για να ικανοποιήσει απλώς τις ανάγκες της. Αυτό οδηγεί σε ετερόκλητα αποτελέσματα:

- Ανάγκη εντατικοποίησης των μεθόδων παραγωγής, με υπερβολική χρήση λιπασμάτων φυτοφαρμάκων, με μεγάλη κατανάλωση ενέργειας και νερού, με μονοκαλλιέργειες (π.χ. η καλλιέργεια βαμβακιού στην παγκόσμια αγορά χρησιμοποιεί το 25% της παγκόσμιας παραγωγής φυτοφαρμάκων).

- Ανάγκη μεγένθυσης της γεωργικής εκμετάλλευσης, συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας και μεγάλων επενδύσεων σε πάγιο κεφάλαιο (με συνέπεια οι μικρομεσαίοι αγρότες να αποσύρονται, τα μικρά αγροκτήματα να εξαφανίζονται, η ύπαιθρος να ερημώνεται και η ανεργία να οξύνεται).
- Μεγαλύτερη εξάρτηση της γεωργίας από τις μεγάλες αγροχημικές βιομηχανίες (αγροχημικά, υβρίδια, σπόροι, γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί ...).
- Μεγαλύτερη εξάρτηση από το τραπεζικό σύστημα, αφού απαιτούνται δάνεια για τις μεγαλύτερες επενδύσεις.
- Απώλεια της αυτάρκειας που είχαν ορισμένες περιοχές σε κάποιες καλλιέργειες και αντίστοιχα είδη διατροφής.
- Όξυνση του προβλήματος της παγκόσμιας διατροφής, ιδιαίτερα όσον αφορά στην ασφάλεια των τροφίμων.
- Προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων, που να διασφαλίζουν τα αγροτικά εισοδήματα, μέσα από τις ιδιαιτερότητες της παραγωγής ή και των αγροτικών κοινοτήτων, σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Οι αλλαγές στην αγροτική πολιτική

Στο πλαίσιο της εξελισσόμενης ελεύθερης διεθνούς αγοράς και των συνεπειών της, η **Ευρωπαϊκή Ένωση** (ΕΕ) επιχειρεί μία νέα μεταρρύθμιση της **Κοινής Αγροτικής Πολιτικής** (ΚΑΠ), με κύριους στόχους τη σταδιακή κατάργηση της προστασίας των ευρωπαϊκών αγροτικών προϊόντων, τη μείωση του κόστους για τους καταναλωτές, την προσαρμογή στα δεδομένα της διεθνούς αγοράς, τη μείωση της εντατικοποίησης της παραγωγής που καταστρέφει το περιβάλλον, τη μείωση του κόστους για τον προϋπολογισμό της ΕΕ και την εξοικονόμηση πόρων. Τα βασικά στοιχεία της ΚΑΠ είναι τα ακόλουθα:

- **Αποδέσμευση:** Ενιαία ενίσχυση εκμετάλλευσης, ανεξάρτητα από την παραγωγή.
- **Φθίνουσα πορεία:** Μείωση των άμεσων ενισχύσεων, με εξαίρεση των μικρών παραγωγών, διοχέτευση κεφαλαίων που θα προκύψουν στην αγροτική ανάπτυξη.
- **Πολλαπλή συμμόρφωση:** Εξάρτηση των ενισχύσεων από την τήρηση προτύπων για το περιβάλλον, την ασφάλεια τροφίμων, τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας.
- **Προσαρμογές των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς** (ΚΟΑ) για συγκεκριμένα προϊόντα: σιτηρά, γαλακτοκομικά, ζάχαρη, βαμβάκι, καπνό, ελαιόλαδο κτλ.

- Στήριξη της **ολοκληρωμένης ανάπτυξης** στις αγροτικές περιοχές.

Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ εκτιμάται ότι θα αλλάξει την εικόνα της υπαίθρου.

Η μείωση της προστασίας βασικών ελληνικών προϊόντων αναμένεται να οδηγήσει σε **μείωση της παραγωγής** τους και **αναδιάρθρωση των καλλιεργειών**.

Το πάγωμα των δαπανών για την ΚΑΠ μπορεί να αναγκάσει πολλούς αγρότες **να εγκαταλείψουν τη γεωργική απασχόληση**. Το φαινόμενο **της ερήμωσης της υπαίθρου και της εσωτερικής μετανάστευσης** παραμένει μία ουσιώδης απειλή. Ωστόσο, οι συνέπειες των αλλαγών της ΚΑΠ θα εξαρτηθούν από πολλούς παράγοντες:

- Από την προσαρμοστικότητα των Ελλήνων αγροτών στις νέες συνθήκες,
- Από τη στροφή τους σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες και,
- Από την αξιοποίηση των πόρων της δεύτερης προτεραιότητας της ΚΑΠ.

Χρειάζεται να γίνουν βήματα τώρα. Με σωστό σχεδιασμό είναι δυνατή η προσαρμογή της παραγωγής στις συνθήκες της ζήτησης και η καθιέρωση μιας πολυλειτουργικής γεωργίας.

Ανασταλτικοί παράγοντες σε μια τέτοια κατεύθυνση, μεταξύ άλλων, παραμένουν : η μεγάλη κατά μέσο όρο ηλικία των αγροτών, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσής τους και η συνακόλουθη δύσκολη προσαρμογή τους στις νέες συνθήκες, η αρνητική εμπειρία των αγροτικών συνεταιρισμών στο παρελθόν και η κυριαρχία των εκμεταλλεύσεων μικρού και μεσαίου μεγέθους.

Τα βασικά προβλήματα του αγροτικού χώρου μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Οικονομικά - Δημογραφικά: Οι αγροτικές περιοχές έχουν ένα σημαντικά χαμηλότερο εισόδημα από το μέσο όρο, έναν γηράσκοντα οικονομικά ενεργό πληθυσμό, και μια μεγαλύτερη εξάρτηση στον αγροτικό τομέα³.

Κοινωνικά: Υπάρχει σαφής ένδειξη υψηλότερης ανεργίας στις αγροτικές περιοχές της περιφέρειας. Η χαμηλή πυκνότητα του πληθυσμού μπορεί να αυξήσει τους κινδύνους, όπως η μικρή πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η δυσκολία στις επιλογές απασχόλησης κ.α.

Περιβαλλοντικά: Εντείνεται η ανάγκη να εξασφαλιστεί, ότι η γεωργία και η δασοπονία έχουν μια θετική συμβολή στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον, αλλά και στην επαρκή και ασφαλή κάλυψη των διατροφικών αναγκών όλου του πληθυσμού.

Ο νέος, ενιαίος Κανονισμός για την Αγροτική Ανάπτυξη, θέτει ήδη τους στόχους στρατηγικής, τους οποίους θα πρέπει να εξυπηρετούν οι πολιτικές καθώς και το νέο **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης** (ΕΓΤΑΑ) στον αγροτικό τομέα, για το χρονικό διάστημα 2007-2013. Οι στόχοι αυτοί είναι:

Σήμερα χρειαζόμαστε **την τομεακή και την χωροταξική διάρθρωση των επενδύσεων** ιδιαίτερα στον αγροτικό χώρο. Η εμπειρία από τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και προγράμματα **για την αγροτική ανάπτυξη** που αξιοποιήθηκαν από την Αυτοδιοίκηση, στήριξαν τις αναπτυξιακές επιλογές στις ορεινές και αγροτικές περιοχές με ένα ολοκληρωμένο τρόπο, **με σχεδιασμό εκ των κάτω**, και συνέβαλαν στη δημιουργία **δομών στήριξης της Τοπικής Ανάπτυξης (π.χ. Προγράμματα Ολοκληρωμένης μορφής τύπου LEADER, κ.λ.π.)**, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν οδηγός για τα νέα όργανα περιφερειακού προγραμματισμού προς τις τοπικές κοινωνίες.

Φωτο 1: Αγρότισσα-Νεοχώρι Θηβών,

Φωτο 2: Τσάι στο Δομοκό Φθιώτιδας

Φωτο 3 : Σιτηρά στην Εύβοια

Οι επιλογές αυτές δείχνουν δρόμους **για ενίσχυση πολιτικών για την αγροτική ανάπτυξη** που να **μοιάζει περισσότερο με την πραγματικότητα, την ιστορικότητα και τα χαρακτηριστικά** της Γεωργίας στην ελληνική περιφέρεια.

Για τον αγροτικό τομέα ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ προτείνει και θα παλέψει στα όργανα προγραμματισμού τους παρακάτω στόχους και κατευθύνσεις :

α) Για την **Ενδυνάμωση και τόνωση της αγροτικής παραγωγικής βάσης της περιφέρειας για συμβολή στην εξασφάλιση Εθνικής Διατροφικής Επάρκειας, για κάλυψη των αγροτοδιατροφικών αναγκών των αστικών χώρων και ενδυνάμωση του συνδεδετικού ιστού αστικών κέντρων- αγροτικής υπαίθρου.**

β) Για την **Ζωντανή ύπαιθρο σε ζωντανό αγροτικό περιβάλλον**

Αυτά μπορούν να επιτευχθούν με :

- Τόνωση της αγροτικής δραστηριότητας και παραγωγής με εμμονή, στην παραγωγή σε νέα βάση προϊόντων που μπορεί να αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης αλλά σχετίζονται με την **διατροφική επάρκεια και διατροφική** ανεξαρτησία της χώρας, σε **αναδιάρθρωσεις και επανασχεδιασμό** της παραγωγής προϊόντων με ταυτότητα, στην **καθιέρωση Τοπικών Περιφερειακών σημάτων ποιότητας** σε τοπικά και χαρακτηριστικά προϊόντα της περιφέρειας (π.χ. Οπωροκηπευτικά Δομοκού, κρεμμυδάκι Θηβών, Οπωροκηπευτικά Ληλάντιου-Δύστου, Τυροκομικά-κρέας Αγράφων, Βαρδουσίων, τυροκομικά Ελικώνα- Παρνασσού, κάστανο Τυμφρηστού, Ελαιόλαδο Τιθορέας-Αμφίκλειας,)
- Επανασχεδιασμός της παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων ΠΟΠ της Περιφέρειας (κονσερβοελιά Αμφίσσης -Αταλάντης- Ροβιών, Κατίκι Δομοκού, Φυστίκι Μάκρης, Σύκο Κύμης, Φέτα Αγράφων, Φορμαέλα Αράχωβας, κ.λ.π.).
- Σχεδιασμός νέων προϊόντων ΠΟΠ
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων με ενσωμάτωση σε αυτά της προστιθέμενης αξίας ποιοτικών χαρακτηριστικών τους μέσω εφαρμοζόμενων εναλλακτικών τρόπων παραγωγής και της πιστοποίησης τους ως προς αυτά, μείωση του κόστους παραγωγής με την εφαρμογή μεθόδων συλλογικής χρήσης των συντελεστών παραγωγής, και έμφαση στην τυποποίηση και την συσκευασία κ.λ.π.
- Αναδιάρθρωση καλλιεργειών στις ζώνες Κωπαιδικού πεδίου, του Σπερχειού, του Βαρικού και γενικότερος σχεδιασμός ζωνών καλλιέργειας στα βασικά προϊόντα που δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο εντατικής επιχειρηματικής γεωργίας
- Εξοικονόμηση υδατικών πόρων με υποστηρικτικές ενέργειες στις λεκάνες απορροής Κηφισού, Σπερχειού, Μόρνου,....., σχεδιασμός αναπτυξιακών προγραμμάτων σε επίπεδο λεκανών απορροής και δημιουργία φορέων διαχείρισης υδατικού δυναμικού, και κυρίως εφαρμογή πολιτικών γενικευμένης οικονομίας νερού.
- Πολιτικές εξυγίανσης σε κουρασμένα και μολυσμένα εδάφη
- Εμμονή στο μοντέλο της πολυλειτουργικής γεωργίας
- Εισαγωγή των νέων τεχνολογιών για την μείωση του κόστους παραγωγής (νέες τεχνικές χρήσης νερού, ορθολογική διαχείριση εδαφών και νερού κ.λ.π.)
- Δημιουργία και ενδυνάμωση των δικτύων και των δικτυώσεων παραγωγών, Δημιουργία ομάδων παραγωγών πάνω σε συγκεκριμένα προϊόντα (κρασί, φυστίκι, κ.λ.π.)

- Δημιουργία περιφερειακών αγορών στις περιοχές Ορχομενού, Χαλκίδας, Στυλίδας, Δομοκού
- Ριζική Δημοκρατική Αναδιοργάνωση του συνεταιριστικού κινήματος με κατάργηση της σημερινής τους μορφής, και ανάδειξη της έννοιας του συνεταιρισμού ως αυτόνομης συλλογικής οικονομικής μορφής οργάνωσης των πραγματικά γεωργών –παραγωγών.
- Καθετοποίηση κλάδων της φυτικής και ζωικής παραγωγής
- Εκπόνηση και εφαρμογή ειδικού σχεδίου ανάπτυξης κτηνοτροφίας στις ορεινές περιοχές
- Εκπαίδευση του αγροτικού ανθρώπινου δυναμικού, ιδιαίτερα των νέων σε ηλικία και νεοεισερχόμενων στην γεωργία
- Καμπάνια και κίνητρα για την μετεγκατάσταση στον αγροτικό χώρο, ιδιαίτερα νέων σε ηλικία ανθρώπων. Πολιτική γής.
- Εκπόνηση και υλοποίηση Επιχειρησιακού Σχεδίου για το κάστανο στις ορεινές περιοχές της Ευρυτανίας / Δυτικής Φθιώτιδας / Φωκίδας / Εύβοιας.

Για την επιτυχία των παραπάνω απαραίτητη προϋπόθεση είναι η αξιοποίηση όλων των τοπικών πόρων (εγκαταλειμμένη γη, βοσκότοποι) έτσι ώστε να αποδίδουν το περισσότερο δυνατό χωρίς να υποβαθμίζονται.

Η κτηνοτροφία : Για την κτηνοτροφία απαιτείται και προτείνεται **η εκπόνηση και εφαρμογή ειδικού σχεδίου ανάπτυξης κτηνοτροφίας** στις ορεινές περιοχές

Η **σημαντικότητα** της κτηνοτροφίας για την περιφερειακή οικονομία αλλά και η **ανάγκη αλλαγής της σχέσης ζωικής και φυτικής παραγωγής**, επιβάλλουν ένα περιφερειακός σχεδιασμός και ένα στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξής της κτηνοτροφίας.

Ωστόσο ως προϋποθέσεις για την αλλαγή της σχέσης ζωικής και φυτικής παραγωγής, και για μια **στρατηγική προσέγγισης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της κτηνοτροφίας**⁴ τίθενται «**η ενίσχυση της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας**⁵ της κτηνοτροφίας». Είναι φανερό ότι με αυτές τις δύο προϋποθέσεις, αφενός καλύπτονται όλες οι παράμετροι και οι συνιστώσες

⁴ Δεν συμπεριλαμβάνεται η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια.

⁵ Ο στόχος καλύπτει όλο το φάσμα επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων υπέρ ενός ελάχιστου μεγέθους (μονάδας, δραστηριότητας κ.λπ.) οικονομικής επιβίωσης μέχρι το μαξιμαλιστικό μέγεθος ανταγωνιστικής υπεροχής, πάντα υπό όρους προστασίας του περιβάλλοντος. Είναι πιθανό ότι ριζικές και αξεπέραστες αδυναμίες (μονάδων, δραστηριοτήτων κ.λπ.) δεν θα επιτρέψουν σ' ένα ορισμένο τμήμα των υποκειμένων στη στρατηγική να δρέψουν από τα αποτελέσματά της. Με την ανάδειξη των συγκεκριμένων αδυναμιών, είναι ενδιαφέρον να εντοπιστεί το τμήμα αυτό, να περιγραφεί και να ποσοτικοποιηθεί, ώστε να ληφθεί μέριμνα για την τύχη του.

των προβλημάτων, όπως αναφέρθηκαν, αφετέρου στοχοθετούνται οι δύο κατ' εξοχή εμφανιζόμενες σήμερα διέξοδοι της Ελληνικής κτηνοτροφίας: βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα.

Το ζητούμενο λοιπόν είναι μια διεξοδική και συνθετική ανάλυση του όλου κυκλώματος παραγωγής – διακίνησης–κατανάλωσης, με τις εξειδικεύσεις που αναφέρθηκαν, να αναδειχθούν και να τεκμηριωθούν τα αδύνατα και ισχυρά σημεία και να διατυπωθούν άξονες πολιτικής, ώστε να περιλάβουν μέτρα διπτού περιεχομένου : θεσμικά και οικονομικά⁶.

Φωτο1 : Εκθεση τοπικών προϊόντων

Φωτο2 : Νέος Κτηνοτρόφος

Φωτο3 : Περιβαλλοντικό πρόγραμμα

Επιπλέον, η στρατηγική προσέγγιση οφείλει να ιεραρχήσει ειδικότερους στόχους, κάτω από μια σειρά κριτηρίων, τα οποία επιβάλλουν οι σύγχρονες συνθήκες, όπως:

- Θεσμικά, όπως οι προκλήσεις της αγοράς, η ανάγκη βελτίωσης των διαρθρώσεων, ...
- Οικονομικά, (παραγωγικότητα, εμπορικό ισοζύγιο, υποδομές, ...)
- Επισιτιστικά (επάρκεια σε ποσότητα, η ανάγκη για ποιότητα και ασφάλεια, ...)
- Περιβαλλοντικά, (οι προκλήσεις της αλλαγής του κλίματος, η ανάγκη εξοικονόμησης ενέργειας, ...)
- Τεχνικά, (σύγχρονες τεχνολογίες, διεργασίες, μέσα, ...)
- κ.α.

Τέλος, η προαναφερθείσα στρατηγική προσέγγιση θα καθορίσει ειδικούς στόχους σε συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής, θα προσδιορίσει, όπου είναι αναγκαίο, ένα μείγμα πολιτικής, θα ποσοτικοποιήσει στόχους και αποτελέσματα και να προδιαγράψει τα μέσα και εργαλεία για την εφαρμογή της πολιτικής, σε χρονικό σε ορίζοντα δεκαετίας.

Η αξιοποίηση του δασικού αποθέματος : Πρόκειται για κλάδο της τοπικής οικονομίας που μπορεί και πρέπει να αποτελεί αναπτυξιακό τομέα και μηχανισμό αναδιανομής του εισοδήματος υπέρ του

⁶ Με την τρέχουσα πρακτική του προγραμματισμού, τα μέτρα που επιλέγονται για μια πολιτική είναι σχεδόν πάντα διπλά, θεσμικά και οικονομικά. Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση και υπό την τρέχουσα οικονομική συγκυρία, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει να εντοπιστούν και να υπογραμμισθούν εκείνα τα μέτρα, που μόνο με θεσμικές ρυθμίσεις (χωρίς την ανάγκη δημόσιας ή ιδιωτικής εισφοράς) είναι ικανά να αποδώσουν σημαντικά βελτιωτικά αποτελέσματα.

ορεινού πληθυσμού. Ταυτόχρονα το δάσος είναι ο σημαντικότερος πόρος για τη διατήρηση και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος και χώρος άσκησης δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού.

- Η προστασία του δάσους και του φυσικού περιβάλλοντος
- Έργα προστασίας εδαφών, περιαστικά δάση, έργα αναψυχής, βελτίωση δασικού δικτύου
- Ενίσχυση δασικής παραγωγής με επιδότηση δασεργατών, όπως συμβαίνει με άλλα προϊόντα.
- Ορθολογική ανάπτυξη λοιπών δασικών πόρων, όπως η θήρα, η αλιεία ορεινών υδάτων και εκτροφή ψαριών, διαχείριση λιμνών, παραγωγή καλλωπιστικών φυτών και δέντρων (αποξηραμένα, Χριστουγεννιάτικα κ.α.).

Τέλος προτείνουμε δύο σημαντικές ρυθμίσεις :

- Πρώτον την μεταφορά της έδρας του Υπουργείου Γεωργίας, ταυτόχρονα με την μεταφορά της έδρας άλλων εποπτευόμενων οργανισμών,
- Δεύτερον την μεταφορά της Γεωπονικής Σχολής Αθηνών και αντίστοιχων Ερευνητικών Ιδρυμάτων, ακτινωτά στα όρια της Περιφέρειας, θα μπορούσαν να αποτελέσουν πρωτεύουσες διεκδικήσεις που θα έδιναν σημαντική αναπτυξιακή ώθηση του πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Παράλληλα είναι αναγκαία η συνεχής εκπαίδευση, ενημέρωση και υποστήριξη των αγροτών, καθώς επίσης και η έρευνα για όλων των ειδών τα προϊόντα , από την παραγωγή και την τυποποίησή τους ως την προώθησή τους στην εσωτερική και διεθνή αγορά. Οι δράσεις των προγραμματισμών πρέπει να επιδιώκουν την μείωση του κόστους παραγωγής και την αύξηση των αποδόσεων. Κρίσιμο σημείο αποτελεί η βελτίωση των βοσκοτόπων και η οργάνωση διαχείρισής τους, ο εμπλουτισμός της μελισσοκομικής χλωρίδας σε συνδυασμό με έργα αντιδιαβρωτική προστασίας των εδαφών. Για την υλοποίηση των παραπάνω πρέπει να λειτουργήσουν σε συνδυασμένη δράση ιδιώτες, ομάδες παραγωγών, συνεταιρισμοί, δήμοι και εταιρίες.

Ο δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας στην περιφέρεια καθόρισε και καθορίζει την **οικονομική ζωή** της περιφέρειας, την **απασχόληση**, την **παραγωγή πλούτου**. Η βιομηχανική ανάπτυξη σε ιδιαίτερες περιοχές της περιφέρειας έδωσε και δίδει τον τόνο στην οικονομική ζωή στην οικιστική ανάπτυξη. Ωστόσο η **μονομερής** ανάπτυξη περιοχών και επομένως η εξάρτηση αυτών των περιοχών από συγκεκριμένους τομείς της βιομηχανίας, δημιούργησε μια αδυναμία προσαρμογής στα νέα δεδομένα

του παγκόσμιου ανταγωνισμού με αποτέλεσμα την εξέλιξη των περιοχών σε περιοχές ανεργίας και οικονομικού μαρασμού.

Η περιφέρεια λόγω της θέσης της στον χάρτη, του ανάγλυφου, αλλά και των δικτύων που διαθέτει, **διακρίθηκε και διακρίνεται για την ευχέρεια και το χαμηλό κόστος μεταφοράς παραγωγικών συντελεστών που ευνοεί την βιομηχανική ανάπτυξη.**

Ιστορικά στην περιφέρεια δεν υπήρξε πολιτική και δεν αναπτύχθηκαν υπεργολαβικές δραστηριότητες που θα υποβοηθούσαν την μικρή βιοτεχνία δίπλα και γύρω στις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες (πχ. ΠΕΣΙΝΕ, ΛΑΡΚΟ, Βιομηχανική περιοχή Σχηματαρίου, Χαλκίδας, Αλιβερίου κ.λ.π.) τέτοια που να συντηρεί το παραγωγικό σύστημα της μικρής βιομηχανίας.

Σήμερα ένα μεγάλο τμήμα των προγραμμάτων και του ΕΣΠΑ κατευθύνεται στην ενίσχυση των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα ενώ παραμένει σε ισχύ ο Αναπτυξιακός Νόμος με ελαφρά διαφοροποιημένο τον χάρτη των ενισχύσεων στις διάφορες περιοχές (15% στις περισσότερες περιοχές της περιφέρειας και 30%-40% στις περιοχές Φωκίδας και Ευρυτανίας)

Η **επιχειρηματικότητα** και το **επιχειρείν** αποτελούν τα νέα συνθήματα των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και των επενδύσεων, και δείχνουν προσανατολισμό για ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Δυστυχώς ένα μεγάλο τμήμα των ενισχύσεων θα «περάσει» ακόμη μια φορά από την διαχείριση των τραπεζών, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις του τραπεζικού συστήματος να αυξήσει ανέξοδα τον κύκλο εργασιών του. Έμφαση δίδεται (:) στην καινοτομία και στις νέες μορφές στήριξης της επιχειρηματικότητας, ωστόσο όλα αυτά μένουν να βεβαιωθούν **στην πράξη** και στην **πραγματικότητα** των Επιχειρήσεων. Διότι και στην προηγούμενη θητεία της κυβέρνησης η διαχείριση των πόρων εξαντλήθηκε στις επιχορηγήσεις επιχειρήσεων, ενώ **δεν σημειώθηκαν** κλαδικές πολιτικές και οι νέες μορφές στήριξης των επιχειρήσεων **δεν ενσωματώθηκαν** στην πραγματικότητα των ΜΜΕ και είχαν πενιχρά αποτελέσματα. Είναι προφανές ότι η πολιτική ενισχύσεων και χρηματοδοτήσεων των ΜΜΕ, καθώς οι χρηματοδοτήσεις έχουν συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, αποτελούν **μια στιγμή** στο κύκλο της ζωής των επιχειρήσεων, δεν μπορεί να αποτελεί **μόνιμο εργαλείο** της αναπτυξιακής στρατηγικής.

Είναι γνωστό ότι οι ΜΜΕ έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία στην περιφέρεια, καθώς αποτελούν την ραχοκοκαλιά της ελληνικής υπαίθρου με **ιδιαίτερες επιδόσεις στην απασχόληση**

και στην παραγωγή προϊόντων ευρείας κατανάλωσης. Μια νέα πολιτική μακράς πνοής θα πρέπει να κινηθεί στα παρακάτω πεδία.

Οι βασικοί στόχοι στον δευτερογενή τομέα

- Η συμπλήρωση και επέκταση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών υποδομών.
- Η προσέλκυση επενδύσεων.
- Η μείωση του κόστους παραγωγής και η βελτίωση της διακίνησης των προϊόντων.
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.
- Η ενθάρρυνση της καινοτομίας και η ενίσχυση της κοινωνίας της Πληροφορίας.
- Ενίσχυση των δικτύων και δικτυώσεων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στους τομείς Οίνου, Ξύλου, Επίπλου, κρέατος, σιδηροκατασκευών.
- Τροποποίηση των κριτηρίων του αναπτυξιακού νόμου και έμφαση στα κριτήρια που δημιουργούν απασχόληση, καινοτομία, προστασία του περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ιδιαίτερα των Μικρών Επιχειρήσεων και επανατοποθέτηση σε νέες βάσεις των Βιομηχανικών και Βιοτεχνικών περιοχών που υπάρχουν στην Περιφέρεια.
- Δημιουργία ΒΙΟΠΑ στις περιοχές Γραβιάς,.....και έργα υποδομής στη ΒΙΠΕ Λαμίας που θα πρέπει να λειτουργεί σαν ΒΙΠΕ αυστηρά χαμηλής όχλησης,.....
- Δημιουργία Δομών Στήριξης της επιχειρηματικότητας
- Ανάπτυξη των ΑΠΕ με χωροταξικό σχεδιασμό σύμφωνα με την φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων υποδοχής τους, κυρίως από αξιόπιστους επενδυτικούς φορείς, κατά προτεραιότητα από φορείς συλλογικού κοινωνικού συμφέροντος.
- Χορήγηση ενισχύσεων από το ΠΔΕ για την ίδρυση μικρών οικογενειακών βιοτεχνιών επεξεργασίας ξύλου, πέτρας, τυποποίησης αρωματικών φυτών και άλλων τυπικών χαρακτηριστικών τοπικών προϊόντων. Οι έως τώρα επιχορηγήσεις της Ε.Ε. δεν επαρκούν. Το κύριο μειονέκτημά τους είναι το ότι ουσιαστικά απευθύνονται σ' αυτούς που ήδη έχουν σχηματισμένο κεφάλαιο και πρόσβαση στο πιστωτικό σύστημα. Πρέπει να περάσουμε από την σποραδική εφαρμογή, στη καθολική ενίσχυση τοπικών επιχειρήσεων με επάρκεια πόρων και μακροπρόθεσμη πολιτική.

Οι δομές στήριξης της Επιχειρηματικότητας, η καινοτομία, η νέα ανάπτυξη.

Η περιφέρεια παρά την ύπαρξη πολλών χιλιάδων Μικρών Επιχειρήσεων, παρουσιάζει **σημαντική υστέρηση και «καχεξία» σε θεσμούς και δομές στήριξης της επιχειρηματικότητας**, αλλά

είναι και **το πρόσφορο έδαφος, για συνδυασμένες δράσεις** των τομέων της οικονομίας, για ανάπτυξη πρωτότυπων πρωτοβουλιών που να δημιουργούν προστιθέμενη αξία.

Οι «**περιοχές**» που αποδεδειγμένα και με βάση διεθνείς εμπειρίες μπορούν να δημιουργήσουν διαφοροποίηση στην περιφέρεια, με ευεργετικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία και απασχόληση, είναι αυτές των **καινοτόμων πρωτοβουλιών**, η δημιουργία **σχηματισμών** των επιχειρήσεων και οι **δικτυώσεις** για **δημιουργία οικονομιών κλίμακας**, η στήριξη της παραγωγής **νέων προϊόντων**, οι **συλλογικές πρωτοβουλίες των μικρών παραγωγών**, οι νέες μορφές χρηματοδότησης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών κ.λ.π. Για την αριστερά νέες πολιτικές για την ανάπτυξη σημαίνει να αξιοποιήσουμε οικονομικά μοντέλα που σε άλλες περιοχές έχουν αποδώσει. Σημαίνει πρακτικά με ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο (στο νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας) να επέμβουμε στην παραγωγική διάθρωση και στις δομές διάθρωσης της περιφερειακής οικονομίας : Εκεί μπορούμε **να στοχεύσουμε σε καινούργια πεδία και στην άρθρωση ενός νέου μοντέλου απέναντι στην διάλυση των «τοπικών» οικονομιών που επιβάλλει η παγκοσμιοποίηση**. Τα παραδείγματα οικονομικής ανάπτυξης της Τρίτης Ιταλίας, Γερμανίας, κ.λ.π. που δημιούργησαν νέους ρυθμούς ανάπτυξης στις αντίστοιχες περιοχές είναι προς αξιοποίηση και μεταφορά εμπειρίας.

Τριτογενής τομέας

Ο τουρισμός

Στην περιφέρεια λόγω του ιδιαίτερου ανάγλυφου που διαθέτει, αλλά και του συνδυασμού των πόρων (φυσικών, πολιτιστικών, αρχαιολογικών κλπ) , της εναλλαγής του φυσικού περιβάλλοντος (ορεινοί όγκοι, τεράστιο μήκος ακτών και θάλασσα, νησιώτικες περιοχές, περιοχές φυσικού κάλλους, αγροτικό περιβάλλον με πεδιάδες κ.λ.π.) προσφέρεται για διαμόρφωση και άσκηση τουριστικής πολιτικής.

Η γειτνίαση με την Αθήνα των 5.000.000 κατοίκων και των εκατομμυρίων επισκεπτών συνιστά μια διέξοδο για την στήριξη της εγχώριας τουριστική αγοράς, και ταυτόχρονα μια επιλογή προτεραιότητας για τον εισαγόμενο τουρισμό. Η τουριστική πολιτική μπορεί να αρθρωθεί σε **τέσσερις «περιοχές» ενδιαφέροντος**.

α) Οι ορεινές περιοχές

Οι ορεινοί όγκοι της περιφέρειας δεν είναι το νέο Ελντοράντο για τον τουρισμό. Χρειάζεται μία νέα πολιτική ενσωμάτωσης των ορεινών περιοχών της περιφέρειας στο αναπτυξιακό γίγνεσθαι. Με την διαμόρφωση των όρων και προϋποθέσεων για να ξαναφτιαχτεί το παραγωγικό σύστημα στις περιοχές

αυτές και να συνδυαστεί με τον τουρισμό (δραστηριότητες μικρής κλίμακας, ανάπτυξη κτηνοτροφίας, προϊόντα γεωγραφικής ένδειξης, τουρισμός ήπιας μορφής και τουρισμός ποιότητας κ.λ.π.,)

Δεδομένου ότι οι ορεινές περιοχές κατά το παρελθόν αποτέλεσαν χώρους όπου έδεσε το ανθρωπογενές με το φυσικό περιβάλλον θα εργαστούμε για την ανάπτυξη ενός ήπιου τουρισμού εναρμονισμένου με την φυσιογνωμία και την ταυτότητα των περιοχών αυτών.

β) Οι νησιώτικες περιοχές

.....

γ) Οι παραδοσιακοί τουριστικοί πόλοι

Οι πολιτιστικοί πόροι στην περιφέρεια είναι πολλοί και σημαντικοί (π.χ. Δελφοί, Ιαματικές πηγές, Αρχαιολογικοί χώροι, Θρησκευτικά μνημεία, μνημεία της νεώτερης ιστορίας κ.λ.π.). Στην περιφέρεια ενδείκνυται η ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού, του τουρισμού ειδικού ενδιαφέροντος, ή ανάδειξη των ιστορικών χώρων Θερμοπούλες, Γοργοπόταμος, Αλαμάνια κ.λ.π.

Οι προτάσεις μας εδώ κινούνται στην ανάδειξη των πόρων αυτών, στην συντήρησή τους και στην αξιοποίησή του με συνδυασμένες τουριστικές δράσεις. Ήδη έχουν εκπονηθεί πολλές μελέτες ανάπτυξης διασύνδεσης τουρισμού και ανάδειξης των πόρων της Στερεάς Ελλάδας και μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή (π.χ. Μελέτης τουριστικής ανάπτυξης ορεινών όγκων).

Τέλος προτείνεται η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας της περιοχής, η ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων για ειδικές πολιτικές . Χάριν παραδείγματος η αξιοποίηση της περιουσίας και του δικτύου του ΟΣΕ στην Γραμμή Τιθορέα– Λιανοκλάδι που εγκαταλείπεται μετά το 2013 και η οποία ωστόσο αποτελεί την ιστορία του ελληνικού σιδηροδρόμου.

δ) Το αγροτικό περιβάλλον

Επισκέψιμα αγροκτήματα, αγροτουρισμός στην πραγματική και ακριβολογική εννοιολογικά διάσταση. Συνεπώς μια πολιτική μακράς πνοής για την βελτίωση της απασχολησιμότητας και εισροών στην περιφέρεια πρέπει να δώσει βάρος στον τριτογενή τομέα **με έμφαση στον τουρισμό και στις υπηρεσίες**. Η πολιτική αυτή πρέπει να σχεδιαστεί **με κριτήρια και να υπηρετεί το προφίλ της περιφέρειας** και να μην διαταράσσει την ισόρροπη διάρθρωση των άλλων τομέων της οικονομίας. Διότι κρίνοντας την στασιμότητα έως και την φθίνουσα πορεία των άλλων τομέων της οικονομίας, η επιλογή αυτή μπορεί μακροπρόθεσμα να έχει αρνητικές συνέπειες αφού **θα διαταράξει την**

ισόρροπη μέχρι τώρα, συμβολή των τομέων της οικονομίας στην διαμόρφωση του περιφερειακού ΑΕΠ, και θα επηρεάσει αρνητικά στην διάρθρωση της απασχόλησης.

Το ιδεολόγημα περί του τουρισμού που είναι η «βαρειά βιομηχανία» της Ελλάδας **δεν μπορεί να είναι μια σταθερά για την οικονομική ανάπτυξη** της περιφέρειας, καθίσταται δε επικίνδυνη ιδιαίτερα σε μια περιφέρεια που η ανάπτυξή της **βασίστηκε στην διασύνδεση των τομέων της οικονομίας**. Ήδη σε πολλές μικροπεριοχές της περιφέρειας εντοπίζονται **φαινόμενα διάλυσης της παραγωγικής βάσης** και οδηγούνται σε **τριτογενεποίηση** της τοπικής οικονομίας.

Δεν μας βρίσκει σύμφωνους η προώθηση και η δημιουργία **μεγάλων μονάδων** γκόλφ, ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, στα παράλια και στις ορεινές περιοχές, διότι δεν συνάδουν με το κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιφέρειας και αντιστρατεύονται την προοπτική της βιώσιμης και ισόρροπης τουριστικής ανάπτυξης.

Φωτο 1: Τεχνίτης στα ορεινά Ευρυτανίας,

Φωτο 2: Στο δρόμο για το Βελούχι

Φωτο 3 : Η παράδοση-Μαραθιάδες Ευρυτανίας

Ειδικές πολιτικές και Ειδικά προγράμματα με χωρική προσέγγιση

Η εμπειρία έδειξαν ότι χρειάζονται ειδικές πολιτικές με χωρική προσέγγιση στην περιφέρεια.

Προτείνουμε δύο κατηγορίες ειδικών προγραμματισμών για συγκεκριμένες ζώνες στην περιφέρεια που μπορούν να ενταχθούν σε ένα μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και στόχευση. Οι προγραμματισμοί είναι :

- Ειδικά Ολοκληρωμένα προγράμματα **για τις ορεινές περιοχές** της Περιφέρειας
- Ειδικό Ολοκληρωμένο πρόγραμμα **για τις νησιώτικές περιοχές** της Περιφέρειας

2.6.2. Οι τεχνικές και κοινωνικές υποδομές στην Περιφέρεια

Οι περιορισμένοι εν σχέσει με το παρελθόν, πόροι του Ταμείου Συνοχής για έργα υποδομών αλλά και οι προτεραιότητες του ΠΔΕ, καθορίζουν τους προγραμματισμούς μεγάλων έργων και υποδομών που έχει ανάγκη η περιφέρεια για την **ένταξη** της σε **διαπεριφερειακά δίκτυα**, για **άρση της απομόνωσης των λιγότερο ανεπτυγμένων και απομονωμένων περιοχών** της και για επικοινωνία μεταξύ περιοχών. Στην τρέχουσα περίοδο η ελληνική κυβέρνηση **αποποιείται της**

υποχρέωσης υλοποίησης υποδομών και μέσα στο γενικό κλίμα στήριξης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, παραπέμπει την υλοποίηση υποδομών στο νέο θεσμό Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).

Ανοίγει τον δρόμο έτσι ώστε, η ιδιωτική πρωτοβουλία να οργανώσει τους δρόμους, τα λιμάνια, τον τουρισμό, να δημιουργήσει τεράστια γκολφ σε αγροτικές ή τουριστικές περιοχές, να αξιοποιήσει τα δάση, την ενέργεια και να αποκομίσει αντίστοιχα κέρδη από τις δραστηριότητες αυτές.

Στην ουσία μέσω των **ΣΔΙΤ** επιδιώκεται με τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς να φτιαχτεί **ένα πλαίσιο απρόσκοπτης λειτουργίας και εξυπηρέτησης των μεγάλων συμφερόντων** και να παραδοθούν **σε κερδοσκοπική χρήση**, πόροι της ελληνικής περιφέρειας και όχι να υποστηριχτεί η περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι Υπηρεσίες

Κρίσιμο από κάθε πλευρά και κυρίως για την άσκηση πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο, για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της Περιφέρειας αλλά και για την ανταπόκριση και εξυπηρέτηση των προοπτικών της νέας δομής της περιφέρειας παραμένει η ανασυγκρότηση, η αναδιοργάνωση και η αποτελεσματικότητα της Διοίκησης. Οι κατευθύνσεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ κινούνται σε δύο επίπεδα :

α) Αναδιοργάνωση Υπηρεσιών για την αποτελεσματικότητα και εναρμόνιση στα νέα καθήκοντα και β) Διαρκής εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού με την δημιουργία δομών κατάρτισης και εκπαίδευσης στην περιφέρεια για την παραγωγής στελεχών διοίκησης.

Η αποτελεσματικότητα της Διοίκησης, η ανασυγκρότηση της πυραμίδας των τεχνικών υπηρεσιών θα βοηθήσει στην καθιέρωση ενιαίων οικονομικών απολαβών και καλύτερων συνθηκών εργασίας, η διεκδίκηση και κατοχύρωση των οποίων, θα επανατροφοδοτήσει την τάση βελτίωσης και αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης.

Με την κατάργηση των Νομαρχιών και την συνένωση των Ο.Τ.Α. σε μεγαλύτερους Δήμους, αναγκαστικά συγχωνεύονται οι τρεις διαφορετικές δομές τεχνικών υπηρεσιών που υφίστανται σήμερα (Τεχνικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας, των Νομαρχιών, και των Δήμων).

Με τη σύσταση των Περιφερειών το 1997 μεταφέρθηκαν αυτούσιες οι τεχνικές υπηρεσίες Δ.Δ.Ε., Δ.Ε.Κ.Ε., Δ.Ε.ΣΕ. από το ΥΠΕΧΩΔΕ, το τμήμα εγγειοβελτιωτικών έργων από το Υπουργείο Γεωργίας, και οι τέσσερις Τ.Υ.Δ.Κ. από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Οι υπηρεσίες αυτές «μετακινήθηκαν» αυτούσιες από τα αντίστοιχα Υπουργεία στην Περιφέρεια χωρίς όμως να ακολουθήσει και το αντίστοιχο προσωπικό στο σύνολό του. Από τον μηχανιστικό τρόπο μεταφοράς τους χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές ανάγκες του νέου σχήματος, δημιουργήθηκαν μια σειρά από προβλήματα όπως Αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών της Περιφέρειας, Σύγχυση αρμοδιοτήτων μεταξύ της Περιφέρειας, του ΥΠΕΧΩΔΕ και των Νομαρχιών, Κατακερματισμός δυνάμεων και μη ορθολογική αξιοποίηση του υπάρχοντος δυναμικού, Μισθολογικές ανισότητες μεταξύ των εργαζομένων στην ίδια υπηρεσία, Τα χαρακτηριστικά αυτά μαζί με την γεωγραφική διασπορά των υπηρεσιών που δημιουργούν δυσχέρειες στη μετακίνηση – μετάθεση των εργαζομένων, ενισχύουν την τάση ότι η Περιφέρεια είναι ένα άθροισμα ετερόκλητων Οργανικών Μονάδων και όχι ένα συνεκτικό σχήμα με ενιαία δράση και αποτελεσματικότητα.

Η πολιτική που ακολουθείται κάθε φορά εδράζεται στην συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης κατάστασης. Απαιτείται αναδιάταξη και συγκέντρωση δυνάμεων στην παρούσα φάση, και προπάντων να μην επικρατήσει ένα χαώδες νομοθετικό πλαίσιο στο μεταβατικό στάδιο.

Η συγκρότηση μιας **Γενικής Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών**, στην οποία διακριτό ρόλο θα έχει το περιβάλλον από τα δημόσια έργα. Τα πλεονεκτήματα μιας τέτοιας διεύθυνσης είναι τα εξής

- Ενιαίος τρόπος αντιμετώπισης των θεμάτων. Στη σύνταξη μελετών και τον έλεγχο των έργων. Στην εξέταση αιτήσεων και την εξυπηρέτηση των πολιτών και των φορέων.
- Αποτελεσματικότητα–Ταχύτητα στη διεκπεραίωση των θεμάτων. Καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών, γρήγορη επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με αρμοδιότητες.
- Ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Το πολυσχιδές τεχνικό αντικείμενο προϋποθέτει την ύπαρξη τεχνικών όλων των ειδικοτήτων που όλες μαζί δεν υπάρχουν στις τεχνικές υπηρεσίες.
- Ορθολογικός σχεδιασμός και προγραμματισμός των έργων σε επίπεδο περιφέρειας.
- Κατά το δυνατόν αντικειμενική και ενιαία αξιολόγηση του προσωπικού και των υπηρεσιών.
- Ορθολογικότερη κατανομή του προσωπικού και οικονομία δυνάμεων.

Η Γενική Δ/ση Τεχνικών Υποδομών απαρτίζεται από επί μέρους Δ/σεις και τμήματα (π.χ. Δ/ση Δημοσίων Έργων, με τμήματα Σχεδιασμού –Προγραμματισμού Έργων, Συγκοινωνιακών – Οικοδομικών έργων, Υδραυλικών – Λιμενικών έργων κ.λ.π.).

Β) Η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού δεν θα πρέπει να υπακούει στην κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του υπάρχοντος δυναμικού, αλλά θα πρέπει να φτιαχτούν ή να αξιοποιηθούν δομές που θα

προσβλέπουν στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό για το ανθρώπινο δυναμικό της περιφέρειας όταν αυτή θα έχει ένα διαφορετικό ρόλο (π.χ. το ρόλο μιας τοπικής κυβέρνησης).

Τέλος θα πρέπει να εξεταστεί κατόπιν σχετικής μελέτης η μεταφορά συγκεκριμένων **φορέων διοίκησης και κέντρων άσκησης πολιτικής στην περιφέρεια** όχι μόνον για λόγους αναπτυξιακούς αλλά και για λόγους αποκέντρωσης (π.χ. μεταφορά τμημάτων της Δημόσιας Διοίκησης, Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων, Οργανισμών του Δημοσίου κ.λ.π σε περιοχές της περιφέρειας).

Οι τεχνικές υποδομές

Οι ανάγκες σε υποδομές θα πρέπει να οργανώνεται με βάση τον συνολικό περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό και να υπακούουν σε αυτόν. Έτσι με βάση τον γενικότερο αναπτυξιακό σχεδιασμό θα πρέπει να γίνουν :

- Εκπόνηση ειδικού σχεδίου τεχνικών υποδομών (οδικοί άξονες, βελτίωση κ.λ.π.) και ένταξή τους σε ένα μακροπρόθεσμο προγραμματισμό.
- Ιεράρχηση οδικών δικτύων προτεραιότητας και Ανάπτυξη αυτών στις περιοχές Χαλκίδα-Κύμη και Άξονας Βόρεια έως Νότια Εύβοια
- Βελτίωση οδικού άξονα Λιβαδειά – Μπράλος
- Βελτίωση άξονα Λαμία – Καρπενήσι
- Ολοκλήρωση του ΠΑΘΕ, με παράπλευρο δίκτυο, του σιδηροδρόμου και του Ε65, κατασκευή των κόμβων ΠΑΘΕ-πορθμείο Γλύφας, του κόμβου Ξηριώτισσας στη Λαμία,
- Διπλή ζεύξη του Μαλιακού
- Αναβάθμιση των λιμανιών της περιοχής,
- Αναβάθμιση των οδικών Ανατολικής πρόσβασης σήραγγας Τυμφρηστού και Λαμίας- Άμφισσας- Αντίρριου, παράκαμψης Δομοκού- Πουρναρίου, αντιπλημμυρικά και αρδευτικά έργα
 - Χωροθέτηση και άμεση κατασκευή ΧΥΤΑ και βιολογικών καθαρισμών.
- Παράλληλα με την οδική αναβάθμιση απαιτείται δημιουργία εμπορευματικού σταθμού στην Ιτέα και σύνδεση του λιμανιού με σιδηροδρομικό δίκτυο που θα συμβάλλει στην αποσυμφόρηση του λιμανιού της Πάτρας και πιθανά θα αξιοποιήσει τη Μαρίνα της Ιτέας.
- Την επανεξέταση της μελέτης ανάπτυξης του Δυτικού Σιδηροδρομικού Δικτύου σύνδεσης της Στ. Ελλάδας με την Δυτική Ελλάδα.

- Την αξιοποίηση της ακίνητης δημόσιας περιουσίας που εγκαταλείπεται στην περιοχή (π.χ το Δίκτυο του ΟΣΕ).

Φωτο1: Το δίκτυο του ΟΣΕ

Φωτο2: Βαμβάκι

Φωτο3 : ΜΜΕ Στην Εύβοια

Οι κοινωνικές υποδομές

Στελέχωση όλων των υπηρεσιών και η βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής.

- Προβολή ενός διεκδικητικού προγράμματος κάλυψης προσωπικού της περιφερειακής αυτοδιοίκησης προς το Υπ. Υγείας που θα περιλαμβάνει την στελέχωση του τομέα της υγείας, τα Νοσοκομεία ,
- Αναβάθμιση των Κέντρων Υγείας,, με κάλυψη μόνιμου προσωπικού και υποδομές για την Τρίτη Ηλικία.
- Φροντίδα για την Τρίτη Ηλικία : Προτεραιότητα και απλοποίηση των διαδικασιών του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι».

Παιδεία

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

- Εξορθολογισμός των πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων στην περιφέρεια.
- Ένταξη των πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων στο αναπτυξιακό γίγνεσθαι της περιφέρειας.
- Μεταφορά τμήματος του Γ.Π.Α. στην περιφέρεια (π.χ. Αλιάρτος)
- Δημιουργία Ελεύθερου Ανοικτού Πανεπιστημίου με την υποστήριξη της υποδομής για την εκπαίδευση των αιρετών, του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης κ.λ.π.

Μέση εκπαίδευση

Οι προτάσεις μας για την μέση εκπαίδευση πρέπει να κινούνται σε δύο κύριους άξονες. Πρώτος είναι ο αποδέκτης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δηλαδή **ο μαθητής**. Στις αγροτικές περιοχές η οικονομική κατάσταση των αγροτικών οικογενειών καθορίζει τις δυνατότητες εκπαίδευσης των μαθητών. Ο ΣΥΝ ως κόμμα της Αριστεράς, δίδει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ολόπλευρη εκπαίδευση και μόρφωση των μαθητών. Δεύτερος άξονας του ενδιαφέροντός μας είναι **ο εκπαιδευτικός** ως εργαζόμενος.

α) Για την καλύτερη λειτουργία της εκπαίδευσης προτείνουμε

- Ίδρυση και λειτουργία σχολείων όλων των τύπων σε κάθε περιφερειακό διαμέρισμα. Συγκεκριμένα, Μουσικά Σχολεία (όπου υπάρχουν ενδιαφερόμενοι μαθητές), Σχολεία Ειδικής Αγωγής σε Πρωτοβάθμια και κυρίως Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Τα τελευταία κρίνονται απολύτως απαραίτητα, αφού είναι διαπιστωμένο ότι αξιοσημείωτος αριθμός μαθητών παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής στο σχολικό περιβάλλον και μαθησιακές δυσκολίες. Αυτά οι γονείς προσπαθούν να αντιμετωπίσουν μέσα από ιδιωτική στήριξη ξοδεύοντας σημαντικά ποσά. (στην περιοχή μας σαν μανιτάρια ξεφυτρώνουν τα ιδιωτικά ψυχοπαιδαγωγικά κέντρα στήριξης και οι "ειδικοί").
- Εφαρμογή της ενισχυτικής διδασκαλίας σε Γυμνάσιο και Λύκειο. Μελέτη ένταξής της στο σχολικό πρόγραμμα σε ένα ολοήμερο Γυμνάσιο, ώστε να βοηθηθούν παιδιά οικονομικά αδύναμων οικογενειών. (Σχόλιο: το αίτημα προσκρούει στα ιδιαίτερα μαθήματα και τα οργανωμένα φροντιστήρια, τα οποία κινδυνεύουν να καταρρεύσουν αν οι θεσμοί αυτοί ενταχθούν σε σχολικό πρόγραμμα ενός ημιολοήμερου Γυμνασίου, λειτουργίας έως τις 4μμ, γι' αυτό και οι εκπαιδευτικές συντεχνίες δεν το προβάλλουν. Σημειώνω πως η ίδια η ΔΟΕ πρόβαλλε το ολοήμερο Δημοτικό έως ότου διορίστηκαν όλοι οι δάσκαλοι. Σήμερα το σαμποτάρει ασκώντας συνεχώς καταστροφική κριτική δηλαδή οδηγώντας τους μαθητές έξω από αυτό. Τα περισσότερα ολοήμερα δάσκαλο έχουν όχι όμως και μαθητές.)
- Πλήρης ετοιμότητα και πληρότητα των σχολείων σε εκπαιδευτικό προσωπικό από την αρχή κάθε σχολικού έτους. Να τεθεί τέλος στις χαμένες ώρες μαθημάτων που τελικά εμμέσως οδηγούν στα φροντιστήρια. Για να γίνει αυτό πρέπει να περιοριστεί η υπερβολική κινητικότητα των καθηγητών από σχολείο σε σχολείο ανάλογα με το αίτημα του κάθε εκπαιδευτικού. Καμία μετακίνηση εκπαιδευτικού στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.
- Καταγραφή της υποδομής σε επίπεδο ΟΤΑ σχολικών κτιρίων κ.λ.π..

β) Για εργασιακά ζητήματα των εκπαιδευτικών στην περιοχή

Τα εργασιακά ζητήματα εκπαιδευτικών της περιφέρειας σχετίζονται κυρίως με την ανάγκη τους για μετακίνηση στον τόπο συμφερόντων τους και όταν δεν συμβαίνει αυτό, στις μετακινήσεις τους σε περισσότερα από ένα σχολεία προκειμένου να συμπληρώσουν το υποχρεωτικό τους ωράριο. Το όλο ζήτημα είναι πολύπλοκο και σύνθετο, σχετίζεται με τη λειτουργία πολύ μικρών σχολικών μονάδων και δεν πρέπει να οδηγήσει σε πρόχειρη πρόταση. Ως πρότασή μας είναι η γενική τοποθέτηση «Έγκαιρα,

με σαφές και σταθερό νομοθετικό πλαίσιο το Υπουργείο Παιδείας να ρυθμίσει τα ζητήματα μετακινήσεων των εκπαιδευτικών».

Δημιουργία ΤΕΕ μετά από σχετική μελέτη στα περιφερειακά διαμερίσματα

2.6.3. Η προστασία των φυσικών πόρων

Οι φυσικοί πόροι της περιφέρειας δεν είναι ανεξάντλητοι. Τα υδατικά αποθέματα, τα οικοσυστήματα κ.λ.π. καταγράφονται σε οριακό επίπεδο. Η κατανόηση αυτής της διαπίστωσης σε ευρύτερα στρώματα πληθυσμού οφείλει να οδηγήσει και σε πολιτικές προστασίας και ορθολογικής διαχείρισης αυτών.

Χάρτης : Οι Περιοχές NATURA της Περιφέρειας

Για την προστασία των φυσικών πόρων της περιφέρειας

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ στέκεται ιδιαίτερα στην περατότητα των φυσικών πόρων και προτείνει συγκεκριμένες πολιτικές για το έδαφος, το νερό, τα φυσικά οικοσυστήματα. Προτείνουμε :

- Ειδικά σχέδια για την **ορθολογική αειφορική διαχείριση των λεκανών απορροής Κηφισού, Σπερχειού, Ασωπού, Μόρνου και της Ευρυτανίας**. Εφαρμογή της οδηγίας 2000/60 για το νερό.
- Ενίσχυση της υπηρεσίας υδάτων και σχεδιασμός της υδατικής πολιτικής σε επίπεδο λεκανών απορροής με την συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων των περιοχών.

- Πολιτικές για την προστασία των εδαφών της διαβρωτικότητας του ορεινού τοπίου, των δασών.
- Επαναξιολόγηση περιοχών με βάση τις νέες συνθήκες που δημιουργούν οι κλιματικές αλλαγές προς ένταξη στο καθεστώς NATURA.
- Δημιουργία φορέων διαχείρισης σε όλες τις περιοχές NATURA και επαρκής χρηματοδότηση αυτών. Σαφής οριοθέτηση του «χώρου» και Εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων και εφαρμογή. Δικτύωση και θεσμοθέτηση ενός περιφερειακού φορέα για την παρακολούθηση αυτών. Κάλυψη των φορέων με επιστημονικό προσωπικό.
- Κήρυξη προστατευόμενων περιοχών στις περιοχές Πανταβρέχει, Τρύπα Αγραφιώτη, Μαύρη Σπηλιά,και διερεύνηση για τη δυνατότητα ίδρυσης εθνικών Δρυμών.

Χάρτης : Η Λεκάνη απορροής Βοιωτικού Κηφισού

Πολιτικές για την ρύπανση

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα παλέψει στα όργανα προγραμματισμού και πολιτικής για :

- Εφαρμογή αυστηρών μέτρων και θέσπιση νέων μέτρων για τις ρυπαίνουσες βιομηχανίες στις βεβαρυμένες περιοχές της περιφέρειας και στα βιομηχανικά κέντρα (Ασωπός, Χαλκίδα, Αλιβέρι κ.λ.π.), την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών και της νομοθεσίας προστασίας του περιβάλλοντος.

- Να μην δημιουργηθεί λιθανθρακική μονάδα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στη επιβαρυμένη περιβαλλοντικά Λάρυμνα και να μην γίνει κανένα έργο που εντάσσεται στα σχέδια αυτά.
- Να μην δημιουργηθεί μονάδα καύσης RDF από τις τσιμεντοβιομηχανίες της περιοχής Αλιβερίου και Χαλκίδας. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ενσωματώνει στην πολιτική του δράση και στο πρόγραμμα τις πολιτικές του περιβαλλοντικού κινήματος καινοτόμες δράσεις και προτάσεις όπως αυτή του περιβαλλοντικού κινήματος Αλιβερίου για την Δημιουργία Εναλλακτικού Ενεργειακού Κέντρου στο Αλιβέρι.
- Μελέτη και διατύπωση πρότασης για ασφαλή χερσαία εναπόθεση της σκουριάς της ΛΑΡΚΟ που μολύνει με τοξικά απόβλητα το Β. Ευβοϊκό και να παρθούν μέτρα για να μετριάσθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις στην περιοχή από την λειτουργία της ΛΑΡΚΟ, τις αμμοβολές και τα παράνομα ιχθυοτροφεία.
- Οριοθέτηση των ορίων των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων εξόρυξης βωξίτη στους ορεινούς όγκους της Οίτης των Βαρδουσίων και της Γκιώνας και εκπόνηση συγκεκριμένης υδρογεωλογικής μελέτης για το ορεινό σύμπλεγμα Γκιώνας-Βαρδουσίων-Οίτης καθότι επηρεάζει τρεις επιμέρους λεκάνες του Μόρνου, του Σπερχειού και του Κηφισού.
- Εφαρμογή των κανόνων και νόμων αποκατάστασης του τοπίου από εξόρυξη στις περιοχές Παρνασσού, Οίτης, Γκιώνα κ.λ.π.. Αυστηρή εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και του διοικητικού συστήματος περιβαλλοντικής προστασίας για μια ουσιαστικά βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στην λειτουργία των λατομείων.
- Ιδιαίτερες πολιτικές και **ανάπτυξη συστημάτων ανακύκλωσης και κομποστοποίησης** για τα σκουπίδια. Αναθεώρηση του Περιφερειακού Σχεδιασμού για να κατασκευαστούν Σταθμοί Μεταφόρτωσης με ουσιαστική **διαλογή στη πηγή** και την κομποστοποίηση. Εναρμόνιση των ΧΥΤΑ προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στις προδιαγραφές λειτουργίας των ΧΥΤΑ, οι οποίες έχουν τεθεί με την Οδηγία 99/31.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα λάβει πρωτοβουλίες και θα προτείνει στα όργανα προγραμματισμού προς εφαρμογή ένα δομημένο πρόγραμμα που θα αφορά στο τρίπτυχο : **προστασία των φυσικών πόρων, την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την ρύπανση και αντίστοιχα θεσμικά μέτρα, αναπτυξιακές περιβαλλοντικές πολιτικές.**

Οι προτάσεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ κινούνται σε αναπτυξιακές πολιτικές βασισμένες σε μοντέλα για ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον.

- Σχεδιασμός **πολιτικών πρόληψης και προστασίας του περιβάλλοντος** από τις πηγές ρύπανσης με συγκεκριμένα θεσμικά μέτρα.
- Σχεδιασμός του **Περιβαλλοντικού Χάρτη** της Στερεάς Ελλάδας
- Σχεδιασμός **ενός πράσινου φόρου** για την χρηματοδότηση **εναλλακτικών πηγών ενέργειας** που μπορεί να σχηματιστεί από ειδικό τέλος στη χρήση του νερού (κατά το πρότυπο του γαλλικού σχήματος redevances sur l' eau), από αντισταθμιστικά των μεγάλων οδικών αξόνων (οδικοί άξονες), από δημοτικά τέλη επί της οικοδομικής ή βιομηχανικής ή γεωργικής δραστηριότητας (νέες μονάδες), από την αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων – συμμετοχή των ΟΤΑ κτλ. , από κρατικά ή κοινοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα, από δωρεές, από έσοδα λόγω συμμετοχής σε επιχειρήσεις.

2.6.4. Νέες αναπτυξιακές πολιτικές/καινοτομίες στην υπηρεσία των κατοίκων της περιφέρειας.

Στον νέο αναπτυξιακό προγραμματισμό ως ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα εργαστούμε **για μια νέα παραγωγική διάθρωση** της οικονομίας. Στο έδαφος της οικονομικής κρίσης, της κρίσης του παραγωγικού μοντέλου επιμένουμε με προτάσεις, ιδέες για ένα νέο παραγωγικό πρότυπο που θα θεραπεύει μεσοπρόθεσμα και στρατηγικά τις ανισορροπίες της ελληνικής οικονομίας.

Επιδιώκουμε να αλλάξουν τις **ανισορροπίες που επικρατούν στην ελληνική περιφέρεια :**

- **Να αλλάξει το ισοζύγιο πληρωμών και το ελλειπές εμπορικό ισοζύγιο**
- **Να μετατραπεί το Μικρό μέγεθος των Επιχειρήσεων της περιφέρειας σε πλεονέκτημα**
- **Να μειωθεί το υψηλό κόστος παραγωγής των προϊόντων και να βελτιωθεί η ποιότητα**

.....
.....

Καινοτομία και Επένδυση στην Γνώση

Είναι γνωστό ότι η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις στην καινοτομία, και σε νέες μορφές παραγωγικής οργάνωσης. Έντονη είναι η απουσία **ανάπτυξης καινοτομιών** που θα δίδουν τόνο στην παραγωγική φυσιογνωμία της περιφέρειας. Παρά την υψηλή βιομηχανική οργάνωση και συγκέντρωση βιομηχανικών σε συγκεκριμένες περιοχές της περιφέρειας **δεν δημιουργήθηκαν νέα προϊόντα και υπηρεσίες ή ειδικεύσεις που να σηματοδοτούν τις καινοτομίες** της Περιφέρειας. Αντίστοιχη είναι η «χαμηλή απόδοση» της περιφέρειας σε φορείς τεχνογνωσίας και

καινοτομίας οι οποίοι θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως ιμάντες μεταφοράς νέων ιδεών και πρακτικών στην παραγωγική δομή και στους φορείς της περιφέρειας.

Η αναφορά σε φορείς τεχνογνωσίας δεν είναι τυχαία. Μέχρι σήμερα σε τρία Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης **και μέσα από αναπτυξιακές πρωτοβουλίες** ιδιαίτερα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και των τοπικών φορέων **αποκτήθηκαν και βελτιώθηκαν** οι γνώσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού και διαχείρισης στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ωστόσο **δεν παρατηρήθηκαν άλματα στην έρευνα στην γνώση** που να αλληλοτροφοδοτούν την παραγωγική διαδικασία.

Αποτελεί έλλειμμα για την περιφέρεια ότι στην τελευταία εικοσαετία με την χωροθέτηση των πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, **δεν έγινε μια συστηματική προσπάθεια για ενσωμάτωση της γνώσης, της έρευνας και της τεχνογνωσίας στο κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι.**

Οι φορείς προγραμματισμού και οι τοπικοί φορείς αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν τις επενδύσεις στην γνώση, στην έρευνα, και γενικότερα τις άυλες επενδύσεις ως τριτεύουσα προτεραιότητα με αποτέλεσμα να μην υπάρχει σαφής εικόνα των σημείων που διαπρέπει και ειδικεύεται η περιφέρεια, ποια είναι τα ισχυρά σημεία ταυτότητας και παραγωγικής ικανότητας αυτής.

.....

Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ είναι ανάγκη να δημιουργηθούν νέοι περιφερειακοί πόλοι ανάπτυξης με βάση τα πλεονεκτήματα της περιφέρειας που συνδέονται με τους φυσικούς πόρους, τα υπάρχοντα Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, να αναπτυχθούν με σταθερότητα και επιμονή Ερευνητικά και Τεχνολογικά Κέντρα και τα νέα δυναμικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Είναι απαραίτητη η επεξεργασία Ειδικών Μοντέλων Ανάπτυξης για την νησιώτικη και την ορεινή ζώνη της περιφέρειας.

Η υλοποίηση ενός νέου Μοντέλου Ανάπτυξης, πέρα από τις επενδύσεις, τις εξαγωγές και τα άλλα παραδοσιακά μέσα, απαιτεί και νέα αναπτυξιακά εργαλεία. Η Περιφέρεια χρειάζεται μια νέα αναπτυξιακή κουλτούρα και στρατηγική, που θα διαπερνά όλους τους αρμούς των τοπικών κοινωνιών και όλες τις παραγωγικές δραστηριότητες έτσι ώστε να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις μετασχηματισμού του σημερινού μοντέλου ανάπτυξης.

Για να συμβεί αυτό απαιτούνται άμεσες τομές και αλλαγές. Η περιφερειακή πολιτική και ο αναπτυξιακός σχεδιασμός θα πρέπει να υποστηρίζει τη συνοχή μακροοικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών με κεντρικούς στόχους την αύξηση της παραγωγικότητας, την οικολογική ισορροπία και την

απασχόληση. Η συσσώρευση τεχνολογικά προηγμένου κεφαλαίου, οι επενδύσεις στη γνώση, στην καινοτομία, στο ανθρώπινο δυναμικό, η σύγχρονη επιχειρηματικότητα και η δημιουργία ενός κοινωνικού δικτύου απασχόλησης είναι οι προϋποθέσεις πάνω στις οποίες θα πρέπει να οικοδομηθεί ο αναπτυξιακός μετασχηματισμός της περιφερειακής οικονομίας.

.....

Οι προτάσεις μας αφορούν :

- Την Δημιουργία Κέντρου Καινοτομίας και Διασύνδεση του Πανεπιστημίου με αυτό
- Την ένταξη των ορεινών περιοχών στις αναπτυξιακές πολιτικές.
- Προτεραιότητα, Επενδύσεις και έμφαση του περιφερειακού προγραμματισμού στην ανάπτυξη θεσμών υπεργολαβίας.
- Προτεραιότητα και έμφαση του αναπτυξιακού προγραμματισμού στις συνεργασίες των μικρών επιχειρήσεων επιλεγμένων κλάδων της περιφερειακής οικονομίας και δημιουργία συσπειρώσεων σε αυτούς με στόχο την ικανότητα τοποθέτησης σε διεθνείς αγορές. Ανάπτυξη ειδικεύσεων.
- Προτεραιότητα και Καινοτόμες επενδύσεις σε νέες εφαρμογές μείωσης του κόστους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων και εναλλακτικές μορφές ενέργειας στην υπηρεσία του αγροτικού πληθυσμού. Επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας της οικονομικής δραστηριότητας. Εφαρμογή μελετών βιοκλιματικού σχεδιασμού στα δημόσια κτίρια.
- Εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού

-
- Τον σταθερό και επίμονο σχεδιασμό του εκσυγχρονισμού της διοίκησης στην περιφέρεια, την ενίσχυση και την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης
 - Την ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των οργάνων του περιφερειακού προγραμματισμού, του Προϋπολογισμού και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

.....

2.6.5. Νέες μορφές συλλογικής Οικονομίας-Για μιά κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία

Στην περιφέρεια οι υψηλοί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης των τελευταίων δεκαετιών, δεν συνέβαλαν στον ουσιαστικό περιορισμό των κοινωνικών ανισοτήτων και της ανασφάλειας, αλλά ούτε και στην εξάλειψη του αποκλεισμού των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού από τη διανομή του πλούτου και τη συμμετοχή στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.

Ο σύγχρονος τρόπος ανάπτυξης, δημιούργησε εισοδήματα και θέσεις εργασίας με κυρίαρχα χαρακτηριστικά την άνιση κατανομή και την αβεβαιότητα, αγνοώντας τις πιεστικές ατομικές και κοινωνικές ανάγκες.

Στην περιφέρεια, δεν γνωρίσαμε το «κράτος-πρόνοιας», όπως το βίωσαν οι πολίτες σε άλλες κοινωνίες του δυτικού κόσμου. Σήμερα και αυτό το «λίγο», φαίνεται να παραχωρεί τη θέση του **σε διαθέσιμες εμπορευματοποίησης, που συρρικνώνουν τις ήδη προβληματικές δημόσιες υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και φροντίδας των πολιτών, αλλά και της φροντίδας του περιβάλλοντος.**

Σήμερα στην περιφέρεια μια βασική πρόκληση είναι να μπορέσουμε να συνδυάσουμε την ανάπτυξη **με την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και τη δημοκρατία**, έτσι ώστε να επιτρέψουμε στους πιο ευάλωτους πολίτες να ζήσουν από την εργασία τους χωρίς να εξαρτώνται αποκλειστικά από επιδοματικές πολιτικές και προνοιακές ενισχύσεις.

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, παράλληλα με τις θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση, συνιστά ισχυρή απάντηση στον οικονομικό ατομικισμό και τις εγωιστικές συμπεριφορές που απειλούν την κοινωνική συνοχή.

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία είναι ένας χώρος στον οποίο μπορεί και συμβιώνει η απαίτηση της κοινωνίας για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και για μεγαλύτερη συμμετοχή στα κοινά, με την προώθηση μιας βιώσιμης και αποτελεσματικής οικονομικής ανάπτυξης που θα χαρακτηρίζεται από λιγότερη φτώχεια και περιορισμό των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.

Πρωτοβουλίες πολιτών για ένα διαφορετικό τρόπο παραγωγής και «επιχειρείν», παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, κατανάλωσης αλλά και φροντίδας για το περιβάλλον και τον πολιτισμό, αναδύονται ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια και συγκροτούν μια εντελώς νέα και διαφορετική οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα. Ωστόσο αυτές οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες της κοινωνικής οικονομίας δίνουν τη μάχη της αγοράς και για αυτό οφείλουν να είναι ανταγωνιστικές. Όμως, παράλληλα, οι πρωτοβουλίες αυτές απασχολούν εργαζόμενους από τις πιο κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, παρέχουν απαραίτητες υπηρεσίες στους πολίτες και εφαρμόζουν συλλογικές και δημοκρατικές μεθόδους λειτουργίας. Οι 'κοινωνικές-αλληλέγγυες επιχειρήσεις' παράγουν οικονομική και κοινωνική προστιθέμενη αξία, συνδυάζοντας έσοδα από τη λειτουργία τους με την εθελοντική προσφορά πολιτών που συμμερίζονται τις ίδιες αξίες.

Για τις πρωτοβουλίες αυτές χρειάζεται θεσμική αναγνώριση και ένταξή τους στο αναπτυξιακό προγραμματικό περιβάλλον ως διακριτής κατηγορίας οικονομικών πρωταγωνιστών και φορέων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Συνακόλουθα, εξακολουθούν να στερούνται της αναγκαίας ανάδειξης και κοινωνικής αναγνώρισης. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την ανάπτυξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, κάτι που προϋποθέτει, συλλογική κινητοποίηση και συγκεκριμένα μέτρα. Επιδίωξή μας είναι οι μικρές σημερινές πρωτοβουλίες να πολλαπλασιασθούν προκειμένου να φθάσουμε σε υψηλά επίπεδα δραστηριοποίησης της κοινωνικής οικονομίας, απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και δημοκρατίας. Θέλουμε στην περιφέρεια στα επόμενα χρόνια, να βγάλουμε την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία από το περιθώριο και να της δώσουμε τη σημαντική θέση. Η αριστερά θα στηρίξει :

- Τις προσπάθειες ανάπτυξης και διεύρυνσης **της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών και ειδικότερα κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος** που προέρχονται από επιχειρήσεις και πρωτοβουλίες που δίνουν προτεραιότητα στην προώθηση της απασχόλησης νέων και γυναικών που βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, και με σεβασμό στο περιβάλλον.
- Την **δημιουργία** ομάδων και πρωτοβουλιών **«υπεύθυνων καταναλωτών - πολιτών»**, που θα συμφιλώνουν την ανάγκη για κατανάλωση με την επιθυμία για κοινωνική αλληλεγγύη και που θα στηρίζουν προϊόντα και υπηρεσίες 'κοινωνικών επιχειρήσεων' και συνεταιρισμών, προϊόντα του ηθικού εμπορίου, προϊόντα που προέρχονται από πρωτοβουλίες της ανακύκλωσης και της φροντίδας για το φυσικό περιβάλλον.
- Θα διεκδικήσουμε και **θα ενισχύσουμε πρωτοβουλίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης** σε μια προσπάθεια συστηματικής αξιοποίησης των προγραμμάτων προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών προς την κατεύθυνση στήριξης των πρωτοβουλιών της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στις περιοχές τους. Θέλουμε να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που προσφέρει το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες προμήθειες (Ευρωπαϊκή Οδηγία 18/2004), το οποίο αναγνωρίζει την ανάγκη εφαρμογής κοινωνικών κριτηρίων κατά τις διαδικασίες εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, προβλέποντας **'κοινωνικές ρήτρες' στους διαγωνισμούς προμηθειών** του Δημοσίου και της Αυτοδιοίκησης.
- Θα κινητοποιήσουμε τους μηχανισμούς που θα διευκολύνουν τους πρωταγωνιστές της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, ώστε να έχουν πρόσβαση στα μέσα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Κρίνουμε απολύτως αναγκαίο το σχεδιασμό κατάλληλων χρηματοπιστωτικών εργαλείων όπως **η**

αλληλέγγυα αποταμίευση, η εγγυοδοσία και το τοπικό αλληλέγγυο επιχειρηματικό κεφάλαιο. Δηλώνουμε αποφασισμένοι, ως «**υπεύθυνοι αποταμιευτές**», να στηρίξουμε τέτοιες προσπάθειες, εφόσον βέβαια το θεσμικό περιβάλλον τις καταστήσει νόμιμες και ρεαλιστικές.

- Να διεκδικήσουμε τη διαμόρφωση ενός **ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου** που θα ρυθμίζει τη λειτουργία και ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και ενός **ολοκληρωμένου προγράμματος** που θα στηρίζει τη διεύρυνση του ρόλου και της συμμετοχής του τομέα στη συνολική οικονομία.

Ειδικότερα, σε συνδυασμό αλλά και πέραν των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, είναι απαραίτητο να διαμορφωθεί ένα σαφές θεσμικό πλαίσιο με συγκεκριμένους όρους που θα διέπουν την απασχόληση, τη φορολογία και τα οικονομικά κίνητρα των 'κοινωνικών επιχειρήσεων'. Παράλληλα, εκτός από τις γενικές κατευθύνσεις και τις προθέσεις που περιλαμβάνονται στα προγραμματικά κείμενα (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και Επιχειρησιακά Προγράμματα της νέας προγραμματικής περιόδου 2007-2013), προτείνουμε και διεκδικούμε την εκπόνηση **ενός Περιφερειακού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Συλλογικής Οικονομίας και την Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας**, με συγκεκριμένους χρηματοδοτικούς πόρους, την αναγκαία θεσμική και οργανωτική υποδομή, διοίκηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση. Το προτεινόμενο Πρόγραμμα θα βασίζεται στη συνεργασία του ευρύτερου δυνατού φάσματος φορέων της κοινωνικής οικονομίας, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κρίνουμε αναγκαίο, επίσης, τον ορισμό «**Συνομιλητή**» από την πλευρά της Δημόσιας Διοίκησης στην περιφέρεια για τα θέματα και τα προβλήματα του τομέα, ο οποίος θα έχει και την αρμοδιότητα για ανάληψη ευθύνης και δράσης για τα επόμενα χρόνια.

- Να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, προσαρμοσμένη στις τοπικές ιδιαιτερότητες, να αποκτήσει τα δικά της χαρακτηριστικά και την αυτονομία της, που θα την διακρίνουν τόσο από τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, προκειμένου να συνεργάζεται ισότιμα και αποτελεσματικά μαζί τους, χωρίς να κινδυνεύει από «κρατικοποίηση» ή «ιδιωτικοποίηση» αλλά και από τις αδυναμίες («ασθενείες») του πολιτικού και του διοικητικού συστήματος της χώρας.
- Θα αναλάβουμε όλες τις αναγκαίες ενέργειες και την κινητοποίηση προκειμένου να επιτύχουμε την ενημέρωση της κοινής γνώμης και την ευαισθητοποίηση για τα θέματα της κοινωνικής οικονομίας.

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία δεν φιλοδοξεί να υποκαταστήσει την οικονομία της αγοράς ούτε φυσικά και τις δημόσιες πολιτικές. Αποσκοπεί, ωστόσο, να επηρεάσει θετικά τις δημόσιες πολιτικές, να καλύψει συλλογικές και ατομικές ανάγκες και να αντιμετωπίσει ευκαιρίες και προκλήσεις τις οποίες αδυνατούν να διαχειρισθούν το κράτος και ο ιδιωτικός τομέας της οικονομίας.

Μέσω πρωτοβουλιών ενεργητικής αλληλεγγύης, πασχίζουμε να εκφράσουμε τη θέλησή μας για αντίσταση στη μοιρολατρία και την πίστη μας στην κοινωνική πρόοδο, τη δημοκρατία, τη δημιουργικότητα, την αλληλεγγύη των πολιτών. Στην προσπάθεια αυτή δεν είμαστε μόνοι. Η πρωτοβουλία συναντιέται με ανάλογες πρωτοβουλίες στον ευρωπαϊκό χώρο, πρωτοβουλίες που τις χαρακτηρίζει η κοινή πεποίθηση ότι η Ευρώπη δε θα οικοδομηθεί μόνο με τις δυνάμεις της αγοράς, αλλά με αλληλεγγύη και ισότιμες σχέσεις στη διαχείριση και κατανομή των πόρων.

Η δυσκολία και πολυπλοκότητα της οικοδόμησης μιας σταθερά αναπτυσσόμενης κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας δεν μας φοβίζει, αντίθετα μας προσφέρει μεγαλύτερους βαθμούς ελευθερίας, δέσμευσης και αποτελεσματικότητας. Την αλληλεγγύη προς τους περισσότερο ευάλωτους συμπολίτες μας την αντιμετωπίζουμε κυρίως ως συμπαράταξη μεταξύ ισότιμων πολιτών, ως διαδικασία αξιοποίησης των πολύπλευρων ικανοτήτων τους και ως συμμαχία με τους φορείς εκπροσώπους τους.

Η κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία δεν είναι μόνο μέσο ανάπτυξης της απασχόλησης και της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής αλλά και μέσο για κοινωνική δικαιοσύνη, ισότιμη συμμετοχή και δικαιότερη κατανομή του πλούτου. Είναι ταυτόχρονα ελπίδα και κοινό μας όραμα.

Στο πρόγραμμα αυτό θα έχουν θέση οι παρακάτω τα «δίκτυα των ανθρώπων, των τοπικών κοινωνιών, οι τοπικοί δεσμοί, τα άτυπα και θεσμικά δίκτυα που αναδεικνύει η κοινωνία των πολιτών :

- Δίκτυα Μικρών Επιχειρήσεων
- Συνεταιρισμοί Γυναικών
- Ενώσεις νέων αγροτών
- Ομάδες παραγωγών
- Επιχειρήσεις παροχής Υπηρεσιών της Αυτοδιοίκησης
- Τοπικά σύμφωνα Ποιότητας
- Κλαδικά ή διακλαδικά δίκτυα
- Συμπράξεις ή μορφές κοινοπραξιών Μικρών Επιχειρήσεων

.....

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, η σύγχρονη ανανεωτική αριστερά, απευθύνει προσκλητήριο **για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιφέρειας, για την ποιότητα της ζωής, για την προστασία των πόρων στην ύπαιθρο, προσκλητήριο για συμμετοχή και για ένα νέο αξιακό περιεχόμενο της πολιτικής.**

Επιδιώκουμε **να συνθέσουμε προτάσεις τοπικά και περιφερειακά**, επιδιώκουμε ως δύναμη ευθύνης, να **σχεδιάσουμε εναλλακτικές προτάσεις και αναπτυξιακά προγράμματα.**

Προτείνουμε **νέους θεσμούς, παλεύουμε μέσα στο σήμερα για να κερδίσουμε όλοι μαζί την αποκέντρωση του κράτους, σε ρήξη με τις παλιές και συντηρητικές πολιτικές.**

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ και η σύγχρονη ανανεωτική αριστερά **αποτελεί δύναμη ανατροπής** της μέχρι τώρα λογικής της ανάπτυξης. Αποτελεί δύναμη **εθνική, πατριωτική, δημοκρατική** χωρίς φοβίες-κόμπλεξ και συμπλέγματα του παρελθόντος, χωρίς ιδεοληψίες, σε σύγκρουση με την μεταφυσική λογική προσέγγισης των πραγμάτων....

Η αριστερά διατυπώνει πολιτικές αρχών για την περιφερειακή ανάπτυξη.

Η στρατηγική μας του δημοκρατικού δρόμου για τον σοσιαλισμό, είναι μια στρατηγική των **ρήξεων των ανατροπών, των μεταρρυθμίσεων, των αλλαγών**, εκεί που σχεδιάζονται και ασκούνται οι πολιτικές στους κοινωνικούς θεσμούς, στην περιφέρεια, στην αυτοδιοίκηση, στην διοίκηση, στους συλλογικούς φορείς.

- Γι' αυτό εργαζόμαστε **για αλλαγές μέσα σε αυτούς** τους θεσμούς, στην κοινωνία και στην οικονομία.
- Γι' αυτό προωθούμε **εναλλακτικά προγράμματα** για την ανάπτυξη με ανθρωποκεντρικά χαρακτηριστικά και κοινωνικό περιεχόμενο, με επίκεντρο **την ποιότητα ζωής των ανθρώπων στην περιφέρεια.**
- Δεν μας αρκεί η **τεχνοκρατική και η αγοραία αντίληψη** της ανάπτυξης.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ θα επιμένει στην άσκηση περιφερειακής πολιτικής και ανάπτυξης....

Σήμερα, εδώ και τώρα, στις μέρες μας.....Διότι το αναπτυξιακό μοντέλο που υλοποίησαν η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ μας έφερε στα σημερινά αδιέξοδα. Επιδιώκουμε και συζητάμε έτσι ώστε οι προτάσεις μας να γίνουν κτήμα ευρύτερων δυνάμεων να γίνουν πλειοψηφία στην κοινωνία, να εφαρμοστούν.

Αφετηρία μας στην συζήτηση αυτή είναι ο **άνθρωπος και οι πολίτες, η δημοκρατία, το σχέδιο, ο κοινωνικός έλεγχος** γιατί :

1. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ σχεδιάζει, προτείνει, και πολιτεύεται για την **αειφόρο ανάπτυξη**, με επίκεντρο την **ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών**. Μια ανάπτυξη **βιώσιμη** και **ολοκληρωμένη** στην συνολική της διάσταση (οικονομική, κοινωνική, θεσμική και πολιτιστική), **ισόρροπη στον τόπο, στον χώρο και στον χρόνο**, που να διασφαλίζει τους αναγκαίους πόρους και την κοινωνική συνοχή. Μια ανάπτυξη που θα άρει τις **ενδοπεριφερειακές και κοινωνικές αντιθέσεις** και θα επιδιώκει να αμβλύνει τα χάσματα κέντρου-περιφέρειας. Μια ανάπτυξη **ανθρωποκεντρική** με σαφώς προσδιορισμένο το κοινωνικό της περιεχόμενο προς όφελος των αδύνατων κοινωνικά στρωμάτων.

1. Ο σχεδιασμός της ανάπτυξης και της περιφερειακής πολιτικής είναι **υπόθεση της διαδικασίας του δημοκρατικού προγραμματισμού**. Μίας διαδικασίας διαλόγου σε «τοπικό» και «περιφερειακό» επίπεδο, που **σχεδιάζει και συνθέτει σε ένα πολιτικό σχέδιο** τις «χιλιάδες στιγμές» των τοπικών κοινωνιών και ενσωματώνει την συμμετοχή, **τη συναίνεση της λαϊκής βούλησης και των οργάνων της** στον προγραμματισμό, σε στόχους βελτιστοποίησης της ζωής των ανθρώπων. Στο κέντρο αυτής της διαδικασίας ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ **θέτει** τα θέματα των αναγκών και απαιτούμενων **δομικών αλλαγών** στην περιφέρεια που **να απαντούν** στις κοινωνικές ανάγκες του σήμερα και ταυτόχρονα να κρατούν ανοιχτές τις πόρτες και να διευκολύνουν τους αναγκαίους μετασχηματισμούς της κοινωνίας....Τα θέματα **της παραγωγικής ανασυγκρότησης, της απασχόλησης και της διάρθρωσής της**... Τα θέματα της **δημοκρατικότητας** των διαδικασιών.

2. Ο **στρατηγικός πολιτικός και οικονομικός προγραμματισμός** αποτελεί για μας ένα **πολιτικό σχέδιο και μια διαδικασία διευθυνόμενου μετασχηματισμού της κοινωνίας** σε συγκεκριμένους στόχους, που οφείλει **να υπηρετεί το κοινωνικό συμφέρον**. Που επιδιώκει να οικοδομεί μια καλύτερη κοινωνία με τους κανόνες **της δημοκρατίας και της πολιτικής συναίνεσης, σε αντίθεση με τον βίαιο και άναρχο** ρυθμιστικό ρόλο της ελεύθερης αγοράς που **προτάσσει την αસυδοσία του ανταγωνισμού, την αύξηση της παραγωγής και των επενδύσεων σε βάρος των εργαζομένων και του περιβάλλοντος**.

3. Η περιφερειακή πολιτική και ανάπτυξη για τον ΣΥΝ είναι **άρρηκτα δεμένη με την αποκέντρωση, την ενίσχυση των αυτοδιοικητικών θεσμών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την έκφραση με αναλογικό τρόπο της λαϊκής βούλησης** σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Είναι συνδεδεμένη με ρυθμίσεις και μεταβολές εκδημοκρατισμού στο πεδίο του κράτους-περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, με την μεταφορά εξουσιών, την **ενίσχυση** των περιφερειακών οργάνων, την **δημιουργία νέων αποκεντρωμένων θεσμών** που να την υπηρετούν.

4. Για τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ η **χρηστή διαχείριση με απόλυτη διαφάνεια** των οικονομικών πόρων που στηρίζουν την ανάπτυξη, ταυτόχρονα με την εισαγωγή και λειτουργία μορφών **κοινωνικού ελέγχου** σε όλες τις φάσεις της αναπτυξιακής διαδικασίας, αποτελούν πρωταρχικό επίπεδο αναφοράς για την αριστερά και προνομιακό μη διαπραγματεύσιμο πεδίο σύγκρουσης της με τις σημερινές εξουσιαστικές δυνάμεις.

Για όλους αυτούς τους λόγους αγωνιζόμαστε :

- Για αποκεντρωμένους θεσμούς, με ουσιαστικές αρμοδιότητες περιφερειακού προγραμματισμού.
- Για να έχουν ουσιαστικές αρμοδιότητες και πολιτικούς ρόλους, η Περιφέρεια και οι Δήμοι, οι τοπικές κοινωνίες, γι' αυτό η ανανεωτική αριστερά διατυπώνει και παλεύει για τον περιορισμό του κράτους σε ένα ρόλο επιτελικό, **διότι ακριβώς επιδιώκει να φέρει τους πολίτες και τα συλλογικά τους όργανα, στο πραγματικό πεδίο της πολιτικής.**

Να ξαναφτιάξουμε μια νέα ελπίδα στην περιφέρεια και στην ύπαιθρο

- Σήμερα που τα σημάδια **της στασιμότητας** στην περιφέρεια, τα ακολουθούν η **απογοήτευση και η απαισιοδοξία** που ήδη πλανώνται πάνω από ευρύτερα στρώματα στην ύπαιθρο....
- Σήμερα που η **αποστροφή** των νέων από την πολιτική και τα κοινά **τείνει να πάρει μόνιμα και επικίνδυνα** χαρακτηριστικά....
- Σήμερα που για σημαντικά τμήματα του πληθυσμού **αλλάζει το κοινωνικό στάτους, που οι άνθρωποι βλέπουν το εισόδημά τους να μειώνεται και η ποιότητα ζωής να συρρικνώνεται...**
- Σήμερα που οι περιφερειακές ανισότητες **δεν αίρονται, ο δυϊσμός** στην αναπτυξιακή κατάσταση της περιφέρειας εξακολουθεί να υφίσταται, η **εγκατάλειψη της υπαίθρου συνεχίζεται**, η **παραγωγική βάση** της περιφέρειας έχει διαλυθεί, η ανεργία διευρύνεται, το **περιβάλλον και οι φυσικοί πόροι καταστρέφονται ή δίδονται βορά στην κερδοσκοπία**, η απόσταση των ανθρώπων από τα κοινά μεγαλώνει, ενώ **οι προσδοκίες τους** εξαντλούνται στην πεζή καθημερινότητα....

...Εμείς η **σύγχρονη αριστερά** ξαναθέτουμε στο επίκεντρο, τα **θέματα της περιφερειακής ανάπτυξης, του προγραμματισμού, τις κατευθύνσεις των αναπτυξιακών πολιτικών**, για ισόρροπη ανάπτυξης περιφέρειας – κέντρου.

Διότι το ζήτημα αφορά **την ζωή όλων μας, αφορά τις νέες δυνατότητες που εξακολουθούν να υπάρχουν....**Και οι νέες δυνατότητες, διαμορφώνονται **στην αισιοδοξία**, στην **παραδοχή ότι όλα πρέπει να ξαναγίνουν από την αρχή**. Μακριά και σε **αντίθεση με το πολιτικό προσωπικό και τις πολιτικές** που

εξέθρεψαν την αδιαφάνεια, τις πελατειακές σχέσεις, τις υποσχέσεις, το βόλεμα, την κερδοσκοπία σε βάρος των πολλών και του κοινωνικού πλούτου,, τις πολιτικές που περιθωριοποιούν τμήματα της κοινωνίας μας.

- Σήμερα καλούμε τους κατοίκους της περιφέρειας **στην συμμετοχή στην πολιτική.....**
- Σήμερα καλούμε τους πολίτες των χωριών και των δήμων της περιφέρειας στην **ανάπτυξη ενός μαζικού ενωτικού κινήματος για την Κοινωνική Περιφερειακή Ανάπτυξη.**
- Σήμερα καλούμε του κατοίκους της περιφέρειας **σε πολιτική δράση με αγώνες μέσα και έξω από τους θεσμούς.** Εκεί που **ασκείται η πολιτική πράξη** για μεταβολές και ρήξεις στο οικονομικό και κοινωνικό σύστημα. Εκεί στους φορείς προγραμματισμού, στα αυτοδιοικητικά όργανα, στο πεδίο των θεσμών με προτάσεις, προγράμματα και αγώνες, στον αντίποδα των συντηρητικών επιλογών και πολιτικών.

Αξίζει να δοκιμάσουμε μια νέα προοπτική.... για την ζωή μας, για την ζωή των μελλοντικών γενιών, για την κοινωνία.

ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η εκπόνηση του προγράμματος είναι μια συλλογική υπόθεση του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Για την εκπόνησή του πραγματοποιήθηκαν αρκετές συσκέψεις και συνεδριάσεις με την συμμετοχή μελών και φίλων του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ και συνεδριάσεις του Περ. Συμβουλίου του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ως ακολούθως :

- στην Ελάτεια Φθιώτιδας στις 17/2/2010 (1^η Συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου),
- στην Χαλκίδα στις 5/4, σύσκεψη με την Ν.Ε. του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ Εύβοιας
- στην Χαλκίδα στις 29/4/2010, (2^η συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου)
- στην Ιτέα Φωκίδας στις 3/4/2010 σύσκεψη με την ΝΕ του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ Φωκίδας
- στην Βοιωτία στις 20/4/2010, ημερίδα με θέμα "Διοικητική Μεταρρύθμιση και Αριστερά"
- στην Ευρυτανία στις 25/5/2010 σύσκεψη με την Ν.Ε. Ευρυτανίας
- στην Ελάτεια Φθιώτιδας στις 18/6/2010 (3^η συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου)

Στις συζητήσεις συμμετείχαν τα μέλη του Περ. Συμβουλίου του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ και οι :

- Θηβαίος Ν.(Εκπαιδευτικός), Δελβενακιώτης Δ. (Γιατρός ΕΣΥ), Ντάντος Α. , από την Βοιωτία.
- Αυλωνίτης Β. (Αγρότης), Αποστόλου Β. (Δασολόγος), Ρουμελιωτάκης Θ., Τήνιος Γ., από την Εύβοια.
- Παρμενοπούλου Χ. (Συνταξιούχος ΟΤΕ), Μιχαήλ Θ.(Εκπαιδευτικός), Λαμπρούτσος Ν. (Τραπεζικός) Φθιώτιδα.
- Κανακάκη Πόπη (καθηγήτρια ΤΕΙ), Αναγνώστου Ν., από την Ευρυτανία.

Με τις γνώμες, τις συμβουλές και παλαιότερες επεξεργασίες, βοήθησαν οι Αποστόλου Βαγγέλης-πρώην βουλευτής ΣΥΝ, ο Σ. Μπαμπάς (Τμήμα Περιφερειακής Ανάπτυξης) και Θ.Μπαρτζώκας (Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης), αρκετοί φίλοι πανεπιστημιακοί, αυτοδιοικητικοί και εκπρόσωποι συλλογικών φορέων στην περιφέρεια.

Την ευθύνη για το κείμενο των Αναπτυξιακών Κατευθύνσεων - ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ είχε η **Ομάδα Σχεδιασμού** αποτελούμενη από τους σ/σ. :

- Γιώτας Κώστας - Μηχανικός (Λαμία Φθιώτιδας).
- Καραγιώργος Γιώργος -Δασολόγος (Ευρυτανία).
- Κοίβαρης Ακίς – Οικονομολόγος, Μπακογιάννης Γ. - Μεταλλειολόγος, Αγγελέτος Δημ. – Αρχιτέκτων(Φωκίδα).
- Στουπής Νίκος – Γεωπόνος - Σύμβουλος Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (Αλιβέρι Εύβοιας).
- Σταύρου Γιάννης – Γεωτεχνικός (Ελάτεια Φθιώτιδας).
- Τσιτσιρίγκος Βασίλης-Οικονομολόγος Αναπτυξιακού Σχεδιασμού–Συντονιστής Ομάδας Σχεδιασμού (Λιβαδειά)